

ΤΟ ΥΑΡΕΜΑ — ΕΡΤΟΝ ΣΙΕΜ

ΠΑΝΔΘΗΝΔΙΑ

ΕΤΟΣ Δ'
15 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1904

Ε Ρ Ω

ΜΕΤΑΞΥ ΔΕΚΑ ΧΙΛΙΑΔΩΝ ΖΩΩΝ

Ανέλαβα και πάλιν τὰς πτέρυγάς μου στὸν ἄερα Κ' ἐπέταξα εἰς τὸν ἔσχατον τῆς Πανηγύρεως σταθμὸν, σὲ τὴν ἑξῆς. Εἰς ἑκτασὶν χιλιάδων μέτρων, πέραν τῆς Λαρίσης, πέραν τοῦ Ἀλκαζάρ, πέραν τοῦ Παζάρ, κατασκευῶν δέκα χιλιάδες ζῶα μικρὰ μετὰ μεγάλων.

Τί εὐμορφοὶ πολλῶν ἐκ τῶν κτηνῶν αὐτῶν αἱ στάσεις! Τί εὐμορφα τὰ χρώματά των. Ὡς μετὰ τῶν ἀνθρώπων, εἶναι πολλὰ ἐξ αὐτῶν ποῦ σοῦ ἐπιβάλλονται. Ἡ μὲ τὴν καλλονήν. Ἡ μὲ τὸν νόον. Ἡ μὲ τὴν ἀλκήν. Ἡ μὲ τὸ ἐνστικτον.

Ὡς μετὰ τῶν ἀνθρώπων, πολλὰ ἐξ αὐτῶν σοῦ γεννοῦν τὸ αἰφνίδιον ἐκεῖνο αἶσθημα τῆς συμπαθείας ἢ τῆς ἀντιπαθείας. Ἄλλα ἐκ τῆς μορφῆς των. Ἄλλα ἐκ τοῦ ἥθους των. Ἄλλα ἐκ τοῦ σκοποῦ ἢ τοῦ προσορισμοῦ των.

Ἄπ' ὅλα δμως, τὰ χρώματά των εἶναι ἐκεῖνα ποῦ σὲ γοητεύουν. Ποικίλα καὶ παράδοξα. Πολλά, δυνατὰ ἀπάνω των σὰν πινελαῖς Ρεμπράν. Τὰ ὀνόματά των, μὲ τὰ ὁποῖα ἀκούουν ἢ μὲ τὰ ὁποῖα διακρίνονται τὰ μὲν τῶν δέ, ἐξ αὐτῶν ρυθμίζονται. Καὶ εἶναι τὰ ὀνόματα αὐτῶν, τὰ περισσότερα, αἰσθητὰ ὅπως ἡ ἀγρία μουσακὴ τῶν λαχῶν των. Ἡ Ποίησις μὲ τὴν Φύσιν ἀδελφωμένα ἀπάνω των.

Ὀνόματα πάλιν ἄλλα, αὐθαίρετα, ἐκπηδή-

σαντα ἀπὸ τραχέα χεῖλη ἀγνωστὰ. Ποῦ δὲν ἐξηγούνται. Ποῦ δὲν δικαιολογοῦνται ἀπὸ τὰ χρώματα. Ποῦ ἐρρίφθησαν ἔτσι στὴ μέση ἀπὸ κάποιον κάμωμα τοῦ ζωντανοῦ ἢ ἀπὸ κάποιον παιχνίδι τῆς Φύσεως στοὺς γόμφους των.

Τὰ μᾶλλον προσομιλοῦντα πρὸς ἡμᾶς εἶναι οἱ ἀροτήρες βόες. Αὐτοὶ οἱ καθ' ἑκάστην σιωπηλοὶ ἀκούοντες εἰς τὸ γεωργικὸν ἀκούγισμα καὶ χωροῦντες, χωροῦντες πάντοτε σιωπηλοὶ παρὰ τὸ ἀροτρεῖν. Ἐνας κύκλος ἐξ αὐτῶν ἐκεῖ, ἔχει ρωμαίων συγκλητικῶν τὴν σοβαρότητα φαίνονται ὡς οἱ ἐκ τῆς Ρώμης ἐκεῖνοι βουλευφόροι, οἱ μὲ τὴν σύννοιάν των ἐκφοβισαντες τοὺς ἐπιδρομείους τοῦ Βρέννου κ' ἐκλήφθοντες εἰς τὰς ἐδρας των ἐκεῖ ὡς Θεοὶ.

Τί βαρύντης! Τί ἀξιοπρέπεια! Τί ὄγκος! Ὡς Ὑπατός τις, πρὸ αὐτῶν, ταῦρος ἐξαισιος πυργούται εἰς ὕψη, ἀξιοματικώτατος, ταῦρος, ποῦ, εἰς ἓνα του μόνου μυκηθμὸν, νομίζεις δι τὴν νῆα! θὰ τρέψη εἰς ἀτακτὸν φυγὴν ὅλα τὰ ἀτακτὰ ἐκεῖνα σμήνη τῶν πανηγυριστῶν.

Ἦκουσα μυκωμένους ἐξ αὐτῶν πολλούς. Καὶ μαζή, βόας, βουβάλους, ταύρους, ἀγέλαδας. Ἡ ἦχώ των διέσχισε τὴν ἑκτασὶν καὶ ἔσεισε τὴν γῆν ὡς Ἐνοσίχθων. Τὴν ἀνεφαντάσθη ἐν σιωπῇ καὶ ἐρημίᾳ καὶ ὑπὸ σεληνόφως καὶ μέσα εἰς σπαρτοὺς ἀγρούς. Ἡ σάλπιγξ τῆς Δευτέρας Παρουσίας δὲν θὰ ἀντηχῇ βέβαια τρομερώτερον. Ἐνας ἄραϊος φόβος σπεί-

ρεται τριγύρω σου. Ὁ ἐκ τῆς ἐκτάσεως καὶ τῆς σιγῆς. . . Φόβος μετὰ μεγαλείου. . . Φόβος μετὰ πένθους. . . Φόβος θεῖος! . . .

**

Καρῆς, σουτῶ, τριγῶνι, μελίσει, μπάλιω.
**Μονόγοφο, μονόπατο, γαλάνι, κατσούλι, μαν-
ρομάτα.** Νὰ τὰ ὀνόματα μὲ τὰ ὁποῖα διακρί-
νονται οἱ ἀροτῆρες. Τὰ μαῦρα εἶναι οἱ καρῆ-
δες. Μελίσεια, τὰ ἔχοντα χροῖμα κυρτωδῆς.
Μπαλίω, τὰ φέροντα λεύκωμα στὸ μέτωπον.
Ὅλα εἶναι ἄρρενα. Καὶ ἄλλα ἐξ αὐτῶν **ἀστρι-
φτα** καὶ ἄλλα **στριμμμένα**. Βόες ἦγουν σπά-
δωνες, θλιβίαι, ἐκτόμια. Εὐνοῦχοι τῆς δουλειᾶς
ἀρήιοι. Ποῦ τὸ δέμας των καὶ ἡ ἀντοχή των
καὶ οἱ μῶνες των πληθύνονται, διότι εἶναι εὐ-
νοῦχοι. . .

Τὶ ἀγελάδες μεγαλοπρεπεῖς δίπλα των, μὲ
κάτι μαστοὺς ποῦ σύρονται στὴ γῆ ἀπὸ τὴν
θρέψιν καὶ τὸ γάλα! Ἀγελάδες μὲ κίτρινα καὶ
λευκὰ χρώματα ἐναλλάξ. Μ' ἐξωτικά τὰ σχή-
ματα. Αἱ γραμμαὶ τῶν χρωμάτων των παίρ-
νουν καμπύλας δόξης. Καὶ αἱ γραμμαὶ τῶν σω-
μάτων των, κυματώσεις φουρτουνιασμένης θά-
λασσης.

Αὐτὴ ἐκεῖ προσφωνεῖται **φλώρα**. Αὐτὴ ἐδῶ
ἐμφημεῖται **κουτσουέρα**. Φεῦ! Ἔχει τὸ ἕνα
τῆς κέρατο σπασμένο. Σὺν δένδρῳ μονόπλευρο.
Ὁ βούβαλος ἐκεῖνος ἐκεῖ κάτω, ὃ ὡς βουνὸ
προέχων, λέγεται **μπασούρα**, ὡς ἔχων χροῖ-
ματα λευκὰ εἰς τὴν κεφαλὴν, εἰς τ' ἄκρα τῆς
σῆρας καὶ εἰς τοὺς πόδας.

Ὁξω καρά! μέσα καρά! Ὁξω τριγῶνι!
μέσα τριγῶνι! εἶναι αἱ τῶν γεωργῶν τρυφε-
ραὶ παρακελεύσεις, ὅταν ἀροῦν τὴν γῆν. Ὅταν
πρέπη νὰ στρίψουν δεξιᾷ ἢ ἀριστερᾷ. Ἡ τὰ
θρόσσημα νὰ μὴν υπερπηδήσουν τοῦ ἀγροῦ.
Κρατῶν τὴν ἡσιόδειον **χερολάβαν** τοῦ ἀρότρου
οὗτος ὀπισθεν, — ἔπος, ὀλόκληρος, ὀπτασία ἐκεῖ,
χίμαιρα, κάτι φανταστικὸν ἀπὸ ἀνθρώπου καὶ
βοῦν, ἁγιασμένον ἀπὸ τὸν φωτεινὸν τῆς ἐρ-
γασίας στέφανον, — χωρεῖ ὑπομελιζὼν πάντοτε
στ' αὐτιά των, ὡς εἰς αὐτιά παιδιῶν τοῦ ἀγα-
πημένων, ὄξω καρά! μέσα καρά!

Πρῶτα τὴν ὀργάνει μὲ τὸ σιδερένιο ἀλέτρι
ἢ τὸ **φραγκάλετρο**. Ἀφήνει ἔπειτα νὰ βρέξῃ.
Καὶ τὸ παιρονῆ κατόπι μὲ τὸ ξύλινο. Ἡ γῆ
δὲν φέρει τῶρα ἀντίστασιν. Εἶναι νοτισμένη
ἀπ' ὅλα τὰ φιλήματα τοῦ Οὐρανοῦ, σὺν μά-
γουλα ἐρωμένης φιλημένης. Τὴν σπαιρνεῖ ὕ-
στερα. Καὶ φαντάζει τότε τὸν καλὸν Σπορέα
τοῦ Εὐαγγελίου. Τὸν εὐλογημένον ἀπὸ τὸν

Οὐράνιον Πατέρα, οὗ ὁ σπόρος πέφτει εἰς γῆν
εὐλογημένην. . . Καὶ ὕστερα, ὅμα τῆ σπορῆ,
γιὰ νὰ τὴν σκεπάσῃ, ἔτσι, σὺν καλοῦπνωτο
παιδί, ἄλλο ἕνα ἀκόμη ὄργωμα, τὸ τελευταῖο.
Ἡ ἐποποιία ἐτελείωσε. Ἡ Δήμητρα τελεῖ μέσα
εἰς τὴν γῆν ἐκείνην τὰ Ἐλευσινιά της. . . Καὶ
τὸ ψωμί ἀνατέλλει. Τὸ ψωμί τὸ ἀφθονον.

Μαζῆ μὲ τὸ κρασί, ὃ σίτος μὲ τὴν σταφυ-
λὴν μαζῆ, πληροῖ, κατὰ θεῖαν οἰκονομίαν, τὴν
ἀτέμνονα ἔκτασιν ἐν ἀφθονίᾳ ἐλάμπρω δια-
τὸν ἀνθρώπου, καὶ ζεσταίνει τὸ σῶμά του ὡς
μὲ ἕωρα αἰώνιον τῶν Ἀθανάτων.

Μὲ τὴ βουκέντρα, δι' ἧς ὑποβοηθεῖ τὰ κε-
λεύματα του ὁ γεωργός, μ' αὐτὴν μετράει τὴν
πορείαν τοῦ Ἡλίου στὰ Οὐράνια. Μ' αὐτὴν,
δι' ἧς ὑποβοηθεῖ τὰ κελεύματά του: ὄξω
καρά! μέσα καρά! ὅταν ὀργῶνῃ. Δύο, τρεῖς,
πέντε, δέκα βουκέντρας, **φινέντρας**, λέγει, ἀνέ-
βηκεν ὁ Ἡλιος. Κ' ὄλω ἐμπρός, ὅσω ἐμπρός
χωρεῖ Αὐτὸς εἰς τὸν ὀρίζοντα! Ὡς ὁ ναυτίλος,
καὶ αὐτός, Ἄνω τηρεῖ. Πρὸς τὸ Φῶς. . . Τὸ
φῶς τὸ Οὐράνιον. . .

Νυχτῶνει. Τὰ βῶδια, τὰ **καματερά** εἶναι
γεμάτα ἰδρωτά. Ἡ Δύσις στέλλει τὴν τελευ-
ταίαν εὐλογίαν της. Καὶ ἡ ἐργασία παύει. Νὰ
ζωὴ ἀρωματισμένη ἀπὸ οἴστρους θεῖους, καὶ νὰ
ζωὴ ζηλεμένη ὡς ἡ ἀγάπη, ποῦ θὰ ζῆ αἰώ-
νια ὅσον ὁ κόσμος. Καὶ, ὡς ὁ Μέγας Ἀλέξαν-
δρος, θὰ ἔλεγα εἰς τὰς γοητείας της: Ἐάν δὲν
ἦμην πολιτισμένος, τί! — θὰ ἤθελα νὰ ἦμαι
ἄγριος. Ὡς ὁ γεωργός αὐτός. . .

**

Ἀπὸ τὸ **ζευγαλιό**, στὰ πρόβατα. Στῆς
στάνας, στὰ στανοτόπια, στῆς στρουγκίαις, στὰ
κοπάδια. Ἐκεῖ μέσα εἰς τὴν ὀμήρειον συνέ-
λευσιν ἐκείνην χαιρετᾷ ὁ κάμπος τὸ βουνὸ
ἐρωτολύτατα. . . Πρόβατα, πλήθος! Γίδια, πλη-
θος! Δίπλα σὲ θεόρατο ταῦρο ἐπιβήτορα, ποῦ
ἀναμένει τῆς γλυκασμένης ὄρας του, σταλιά-
ζει προβατᾷ ἡμερῶ, ἀθῶο. Δίπλα εἰς ἵππον
φρμάσσοντα ἐκ γοῆς καὶ ποδοβολοῦντα ἀνυ-
πομονώτατα τὸ ἔδαφος, χοροπηδαῖ ἐρίφιον
ἄγριο, τρελλό.

Νὰ ὁ **δικαίος** τοῦ Παραδείσου, ἐκεῖνο! Νὰ ὁ
τοῦ πυρός τοῦ ἔλαιου, αὐτὸ! Εἶδα πρόβατα
ποῦ ἔχαν στὸ βλέμμα των τὸ **κάτι** ἐκ τοῦ
Εὐαγγελικοῦ Ἀμνοῦ. . . Ἐνόμισα ὅτι, μαζῆ μ'
αὐτόν, κ' ἐκεῖνα ἐκεῖ ἦσαν ὅσα ἦρον τὰς ἁμαρ-
τίας τοῦ κόσμου. Εἶδα ἐρίφους ποῦ ἔχαν στὸ
βλέμμα των τὸ **κάτι** τῶν Εὐαγγελικῶν ἐρίφων.
Ἐνόμισα ὅτι, μαζῆ μ' αὐτούς, κ' ἐκεῖνοι ἐκεῖ

ἦσαν ὅσοι θὰ ἐξαπεστέλλοντο στὸ Διάβολο, εἰς
αἰῶνα. . .

Κανεῖς δὲν ἐπρόγγασε τὰ πρόβατα. Κανεῖς
δὲν σαλάγαγε τὰ γίδια. Οὔτε βουνὰ ἦσαν.
Οὔτε θάμνοι. Οὔτε ρεμματιαῖς. Οὔτε γλόη. Τί-
ποτε! Καὶ ὅμως ὅλη, ὅλη ἡ ποιήσις ἐπέρασε,
ἡ ποιήσις τῆς στάνης, σὺν ἀστραπῇ στὸ νοῦ
μου, εἰς τὸ θέαμα.

Τὸ γάλα τὸ δαιμόνιον, μὲ ὄλας του τὰς λευ-
κότητας, ἔλουσε τὸν κόσμον γύρω μου, καὶ εἶδα
τὸν κόσμον, μετὰ τὸ φωτεινόν, τὸ παρθενικόν,
τὸ ἅγιον αὐτὸ λουτρόν, ν' ἀνασταίνεται ὄλος
ὡς ἐκ τάφου. . . Φαντασμαγορία ἀπὸ γάλα! . . .
Εἶδωλα ζωῆς καὶ ἀγνότητος καὶ παρθενίας,
ποῦ ἐπερνοῦσαν ἀπὸ ἔμπρός μου σὺν φαντά-
σματα. . . Νὰ βοσκαῖς! Νὰ πλαγιαῖς! Νὰ ρού-
γαις! Νὰ λειβάδια! Βόσχετε, βόσχετε καλὰ μου
πρόβατα, ἔλεγα ὡς ὁ Θεόκριτος τοῦ παλαιοῦ
καιροῦ, γιὰ τὴν ἡ βοσκοπούλα τοῦ παραμυθιοῦ,
τοῦ θρούλλου, μὲ περιμένει ἐκεῖ, στὴ μαγεμένη
βρύση, τόσην ὄρα. . . Ὡ! βόσχετε! βόσχετε
καλὰ μου πρόβατα! . . .

**

Αὐτὴ ἡ γίδα ἐκεῖ λέγεται **κανούτα**. Αὐτὴ
ἡ γίδα ἐδῶ λέγεται **γκιόσσα**. Εἶναι εἰς τὸν γί-
δικο κόσμον τὸ ἀπαισιώτερον σύμβολο τῆς σκλη-
ρότητος καὶ τῆς κακοσμίας. Ἀλλοίμονον σ' ὅ-
ποιον τὴν φάει! Αἰσθάνεται ἐπὶ εἰκοσιτετράω-
ρον τὴ μάλα της. Ἡ γκιόσσα αὐτὴ ἔχει τὰ
μάτια κόκκινα. Καὶ ἔχει τὸ σῶμα ὄλο μαῦρο.
Κόκκινα μάτια! Φρίκη! Αὐτὴ ἐδῶ, **ψαριά**. Ἢ
ἄλλη, **ροῦσα** Ἐκεῖνη, **ζάρκα**. Αὐτὴ ποῦ ἔχει
τὸ μαλλὶ κοντό. Νὰ ὁ γίδινος κύκλος εἰς τὰ
χρώματα.

Ἡ γίδα — τὸ ξέρετε — εἶναι διγενής. Θη-
λυκὴ καὶ ἀρσενικὴ. Ἡ ἀρσενικὴ εἶν' ὁ τράγος.
Ἄλλὰ δὲν βλέπω ἐδῶ μέσα μόνον ὄλων τῶν
χρωμάτων γίδια, ἀλλὰ καὶ ὄλων τῶν ηλικιῶν.
Νὰ **καταῖα**! Νὰ **βιτούλια**! Νὰ **μπλιόρια**!
Νὰ **στερφομπλιόρια**! Ἡ γίδα εἶναι ὁ γεροντι-
κώτερος σταθμὸς τοῦ εἴδους, ὁ χονδροπετέο-
τερος. Γίδα θηλυκὴ, γρηᾷ, καὶ τράγος γέρος,
εἶναι εἰς τὸ στόμα κάτι τι ἀπαισιώτερον ἀκόμη
καὶ — συγγνώμην! δὲν ὑπάρχει, ὄχι! συγγρι-
κὸς βαθμὸς εἰς ὄλον τὸ ζωολογικὸν βασίλειον.
Νὰ καὶ ὁ γίδινος κύκλος εἰς τὰς ηλικίας.

**

Κάπου ἐκεῖ, εἰς μέρος κάπως ἀνοικτόν, ἀ-
κούω κερᾶτων τρομερᾶς συγκρούσεως. Προχωρῶ.
Καὶ βλέπω — ὦ τοῦ φοβεροῦ θεάματος! — μίαν

ὀλωρωτάτην μέχρις ἐξοντώσεως, φαίνεται, μονο-
μαχίαν δύο τράγων. Καὶ βλέπω κοντουλήματα,
ὡσπερ ἡρώων Μυρμιδόνων. Καὶ ἀκούω κτύ-
πους φοβερούς, κούφους, ἀλλὰ βαρεῖς, ποῦ
νομίζεις σὺν νὰ σκάζουν μπόμπαις μέσα σ' ἄ-
χυρα. . . Τί ἀρειμανιότης! Φαντάζεσαι ὅτι ἔχει
φθάσῃ ἡ τελευταία ὄρα των. . . Παίρνουν φό-
ραν κατ' ἀλλήλων σὺν προαιώνιοι ἐχθροί. Κ'
ὄρμουσιν ὡσάν νὰ ἔφαγε τὸ πρηνόκοκκι, ὃ ἕνας
τ' ἄλλου. Τηρεῖω γύρω μου. Καὶ δὲν βλέπω ἢ
ἀτροφικὰ τινα ἄχυρα ὡς ἐπαθλον, ποῦ εἶχαν
ἀφήσῃ ἐκεῖ κάτι ἄλογα σπᾶσαντα πρὸ ὀλλοῦ
τὰ δεσμά των καὶ οἰχόμενα. . .

Ὁ τράγος! Εἶτε ὡς ἀρχὴ τῆς τραγωδίας,
εἶτε ὡς καταστροφεὺς δεινὸς κάθε ἀνθίζοντος
στον κόσμον, εἶτε ὡς θῦμα καὶ θυσία ἀρχαία,
εἶτε ὡς τὸ πρωτότυπον τοῦ Πανὸς τὸ κλασι-
κόν, εἶτε ὡς δῶρον καὶ βραβεῖον, εἶτε ὡς δη-
μιουργὸς δορῶν, εἶναι θαυμαστός. Ἔχει τόσην
κωμικότητα! Ἄλλὰ καὶ τόσην τραγικότητα!
Ἡ ἀγρία Φύσις, ἧς εἶναι σύμβολον, τόσον τὸν
θωπεύει! . . . Καὶ τόσον τὰ καμώματά του σοῦ
ἀναμνησκουν τὰ τσαλίμα τῶν παλληκαριῶν
τοῦ 21 μας! . . .

Ὡ! εἶναι θαυμαστός!

Μέσα εἰς δάσος, τράγος φαντάζει ὡς ἐνσαρ-
κωμένη ὀπτασία τῆς ψυχῆς του. Σὲ βλέπει, καὶ
νομίζεις ὅτι σὲ βλέπει ἐκεῖ ὄλον τὸ δάσος. . .
Σκουλαρημάτο τὸν ἀκουσα ἐδῶ. Καὶ τὸν εἶδα
πολλάκις μὲ ὑπομούσιον. Αἱ τρίχες ἐκεῖναι αἱ
δὲν τὸν πώγωνα, εἶναι ἕνας πέρα πάνω τόνος
τραγικὸς εἰς τὴν σοβαρότητά του. Καθηγητὴν
ὀμοιάζει τῶν Λατινικῶν. Καὶ αὐτὰ τὰ κέρατά
του, παθημάτων κωμικοτραγικῶν ἔγειναν σύμ-
βολα. . .

Αἱ τρίχες του, τραχύτεραι δὲν θὰ ἀναφα-
νοῦν, ἢ μόνον εἰς τὰ στήθη τῶν ἀνδρείων. Ἡ
εἰς τὰ κέρατα τῶν σκληροτραχήλων, ὡς αὐτός.
Ἡ νοημοσύνη του εἶναι τῆς μεγίστης του, τῆς
ψηλῆς του βλακειᾶς τὸ ἀπότοκον. Ἄλλεται
ὀλοένα Σάπφεια ἄματα. Καὶ εἶναι διαρκῶς
ἐρωτευμένος. Τραγικὸς κυρίαρχος μὲ ὑψηλο-
φροσύνην! Συγκεφαλαιώνει, τέλος, κάθε τρα-
γικότητα τοῦ κόσμου, εἰς τὰ βάθη τῆς ὀποιᾶς
ὑπάρχει πάντοτε ἡ αἰωνία κωμωδία τῶν ἐγκο-
σμίων. . .

**

Τὶ ποιητικὰ εἶναι τῶν ἀρνιῶν τὰ ὀνόματα!
Μεταξὺ τοῦ εἴδους τῶν αἰγῶν καὶ αὐτῶν ὑ-
πάρχει ἕνα εἶδος ἀδιαφορίας, ποῦ δὲν φαίνε-
ται. Γίδια καὶ πρόβατα ἐδῶ εἶναι μαζῆ. Καὶ

δμως τὰ πρῶτα καὶ δμως τὰ δεύτερα οὐ συγχρῶνται ἀλλήλοις, ὡς οὐ συγχρῶνται Ἰουδαῖοι Σαμαρίταις. Ἐκεῖνα εἶναι λύρα. Αὐτὰ, ὅλα τὰ εἶδη τῆς ποιήσεως συγκερασμένα.

Βλέπω κατὰ ἄρνας μελαγχροινούς καὶ με μαύρα μάτια καὶ με μαύρα φρύδια. Ἄλλα, με κόκκινα τὰ ματοτόνορα. Ἄλλα, λευκότατα. Ἄλλα, μαύρα. Ἄλλα, εὐμορφότατα. Ἄλλα, με δύο τρία χρώματα. Πρόβατον ἀπὸ τὰ πρῶτα τὸ λένε *κάλιοσσα*. Ἀπὸ τὰ δεύτερα, *κάτινα*. Ἀπὸ τὰ τρίτα, *φλώρα*. Ἀπὸ τὰ τέταρτα, *λάγια*. Ἀπὸ τὰ πέμπτα, *μπέλλα*. Καὶ εἶναι ὅλα ἄκακα, ἡσυχα, ἡμερα, εἰρηνικά, ἀθῶα. Ὅλα τὰ μακάρια ἐπιθετα αὐτὰ εἶναι ἀπάνω των. Ἀλλοίμονον, ἐὰν οἱ ἄνθρωποι ὁμοιάσωμεν καὶ τοῦ ζωηροτέρου ἐξ αὐτῶν. Θὰ κατακλύσῃ τότε τὸν κόσμον ἢ καλωσύνη, εἰν' ἀληθές, ἀλλὰ καὶ ἡ βλακεία.

Τί μαλακότητα ἔχουν ἡθους! Πέφτει ὁ λύκος μέσα των καὶ τὰ ροκανίζει, νὰ αὐτό, νὰ κ' ἐκεῖνο, ἡσυχώτατα! Τὸ ἐντοτικὸν τῆς αὐτοσυνητησίας εἶναι ἐντὸς των ἀδρανέστατον. Μόλις κινουῦνται. Καὶ μόλις φεύγουν. Ὁ θάνατος περνάει ἀπὸ μπροστά των ἀόρατος, σὺν ἀεράκι πόντου. Τὰ βλέπει καὶ τὸν βλέπουν με μίαν κτηνωδίαν ποῦ σὲ ἐκπλήσσει με τὴν ἡσυχίαν της!

Ὁ! οὐδέποτε θὰ ἤθελα νὰ ἦμαι ὁ Ποιμὴν ὁ Καλὸς ἐκεῖνος τῶν προβάτων. Ἄνθρωποι προβατοειδεῖς ἢ προβατόχρωτοι, ἴσως κληρονομοῦν τὴν Αἰώνιον Ζωὴν. Δὲν δύνανται ὅμως νὰ κληρονομήσουν τὴν Γῆν τῆς Ἐπαγγελίας, ἥτις εἶναι ἡ Γῆ αὐτὴ με τὰς χαρὰς της. Καὶ δὲν δύνανται νὰ ζήσουν ἐδῶ οὐδ' ἐπὶ στιγμήν ὡς ἄνθρωποι. Τί κρίμα! Αὐτὰ εἶναι, ὄχι μόνον τὰ ἐν ἀνθρώποις συμβολικά, ἀλλὰ καὶ τὰ πραγματικά ἀπολαύσια *πρόβατα*. Πῶς χάνονται ἔ! Παραπλανῶνται ἀπὸ κάθε ἄλλο κτήνος, περισσότερο. Καὶ παραπλανῶνται ἀπὸ τὴν πλέον ἀσυνειδήταν μακαριότητα καὶ τὴν πλέον ἡλιθίαν, ποῦ μπορεῖ νὰ γείνη. Τὸ γίδι βλέπει τὸ ντουνιά. Τὸ ἄρνι ὄχι. Καμμίαν δὲν δέχεται ἐντύπωσιν ἐκ τῆς ὁρασεως. Καὶ δέχεται μόνον ἐκ τῆς ἀκοῆς Ἐκ τοῦ θορύβου. Ἐκ τοῦ κρότου.

Ἐὰν εἶχα πρόβατα ἑκατὸν καὶ ἔχανα ἓνα ἔτσι, ὅπως χάνονται, θὰ ἔτρεχα τάχα, ἔγκαταλείπων τὰ ἑκατὸν, νὰ εἶρω τὸ 'να; Τὸ Ἐδαγγέλιον λέγει ναί! Καὶ λέγει, ἐντεῦθεν, τὴν χαρὰν μεγάλην. Ὁ νοῦς μου λέγει, ὄχι! Θὰ ἐβαρυνόμην, ἀπλούστατα. Ἄχ! πόσον ἀμαρτωλὸς ποῦ εἶμαι, ἄχ! πόσον!

Ἄλλ' ὄχι! Νὰ ἓνα σημεῖον νοημοσύνης.

Νταηλικιοῦ ἤθελα νὰ εἶπω. Ὁ κριός. Παλληκαρεύεται κάποτε ὡς ὁ τράγος. Ἄλλὰ τὸ βλέμμα, ἐκεῖνο τὸ βλέμμα παραμένει αἰώνιον. Βλέμμα ἄρνιοῦ.

Ἐρμῆς καὶ Χριστός, φέροντες ἐπὶ τοὺς ὤμους πρόβατα εἰκονίζονται. Ὁ ἓνας εἶναι μετασχηματισμὸς τοῦ ἄλλου. Κριοφόροι μετὰ τοῦ Λόγου καὶ οἱ δύο. Λόγιοι, ὑπὸ τὴν μεταφυσικότεραν ἔννοιαν τῆς λέξεως. Δὲν τοὺς βαρύνουν. Εἶναι οἱ Καλοὶ Ποιμένες. Ἄλλὰ διατί τάχα μ' ἄρῆσουν τὰ πρόβατα αὐτὰ, καὶ τ' ἀγαπῶ πλειότερον ἀκόμη, ὅταν ἦναι ἐπὶ τῶν ὤμων τῶν στιβαρῶν βοσκοῦ, ἐπάνω ὄρους; Νὰ ζωγραφιὰ ἐκ τῆς Φύσεως! Διατί τάχα μ' ἄρῆσει ξεχωριστὰ αὐτῆ, γιατί;

**

Ἄρνι, ζυγοῦρι, μηλιόρι, στεροφομπλιόρι, κριόρι. Εἶναι αἱ κατὰ κλίμακα ἡλικίαι τῶν προβάτων. Ἀπὸ τὰ πρόβατα, ὅπως ἀπὸ τὰ γίδια, καθὼς ἀπὸ τὰ βώδια, τὰ *στέρφα* μου ὑπενθυμιζοῦν πάντοτε τὴν Σάρραν τὴν Ἐβραϊαν, ὅταν δὲν γεννοῦσε. Παχαίνουν, παχαίνουν σὺν νεόπλουτοι. Καὶ παίρνει ἡ οὐρὰ των πάντοτε, κ' ὅταν δὲν ἦναι, τὴν φόρμαν καραμάνικου. Ἄχρηστα εἶναι Ἄφοῦ δὲν κάνουν γάλα. Ἄφοῦ δὲν γεννοβολοῦν. Καὶ χρησιμεύουν πολλάκις γὰρ στολίδια μόνον, ἂν ἦναι μάλιστα ὄμορφα. Ὅπως εἰς τὸν κόσμον μας πολλάκις εἶναι μόνον γὰρ στολισμὸ ἀιδουσῶν καὶ φαντασία. Ὠραῖαις τοῦ ντουνιά, ποῦ χρησιμεύουν, μόνον διότι εἶναι ὄμορφαίς. Δὲν προσθέτουν τίποτε εἰς τὸ ζωικὸν βασιλεῖον. Ὅμως λατρεύονται. Ἄχ! ἀνάθεμά τιν' γὰρ ὄμορφα!

Ὁ! τὰ λάγια ἐκεῖνα! Τὰ ἐπιβόητα! Τὰ τραγουδιόμενα γλυκὰ καὶ παθητικά καὶ ὄμορφα, ἀφ' ἧς ἀνέτειλεν Ἑλλήν εἰς τὸν κόσμον. Με φτερά οὐτὰ πόδια. Με Παρθενῶνα ἀντὶ μετώπου. Με ὡς δασὺς κρημνὸς τὰ στήθη του. Με βλέμμα ἀετοῦ. Μ' ἀσβελοσύνην λέοντος. Καὶ μ' ἓνα μειδίωμα αἰώνιον στὰ χεῖλη ἔρω-τυλώτατον. Τὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ μας Ὀυρανῶ μειδίωμα.

Ἐπὶ τὴν Φύσιν τὴν Ἑλληνικὴν, τὴν ἀπὸ ἀγρίαν χάριν γεμάτην καὶ ἀπὸ φῶς, τὰ λάγια ἐκεῖνα φέρονται ὡς οἰατρός ἀκόλαστος ποιήσεως, ἀνὰ τὰ ἔρμυνά της πλάτη. Πρόβατον, ἀρῆν, δις, ἀμνός, κριός, ἄρνιον, ἐπάνω των, ἐπὶ τῆς φωτεινῆς των λάχνης, γλυκαπλώνονται ὡς συγκεφαλαίωσις λευκὴ καὶ εἰδυλλίου καὶ κάθε μαγευμένου κόσμου τῶν ὄρων μας.

Τὸ *λαγιαρνί* εἶναι δύναμις εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ψυχὴν, ποῦ τὴν ἐμπνέει ἀπὸ αἰώνων. Εἶναι μαῦρο; Εἶναι λευκὸ; Εἶναι χρυσοχρῶν; Εἶναι σὺν ἀγρίῳ δάσος λάσιον; Ὅτι καὶ ἂν ἦναι, γίνεται ἔπος καὶ γίνεται περιπέθεια καὶ γίνεται ζωὴ ἀπέραντος με πάθη καὶ με τρικυμίας, με γαλήνην καὶ μ' εὐδίαν καὶ με ἄσμα, ὅταν ὡς τὸ ἰδανικὸν ἐκεῖνο *λαγιαρνί* φαντάζῃ εἰς τὴν φαντασίαν, τὸ με *χρυσὸ μαλλί*, τὸ μ' *ἀσημένιο κέρατο*, τὸ μ' *ἀσημένιο χαίμαλλι*, τὸ *λαγιαρνί* τὸ ἀξέτιμητο, τὸ αἰώνιο τῆς Δημιουργίας Μούσης μας.

Καὶ φαντάζομαι τὸ *λαγιαρνί* αὐτὸ ὡς τὸ ἀτίμητον Ἰδεῶδες τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς, ποῦ ἐκζητεῖ ἢ Ἑλληνικὴ ψυχὴ δι' ὅλων τῶν αἰώνων, καὶ θὰ τὸ ζητῇ, ἐφ' ὅσον λάμπουν ἄστρα εἰς τὸ στερέωμα. Τὸ χρυσοῦν δέρας τῆς Κολχίδος εἶναι τὸ Ἰδεῶδες μας αὐτὸ τὸ ἀσύλληπτον. Καὶ εἶναι ἡ Μήδεια του, ὄλος ὁ μετὰ φώμης ἔρωστος. Ὅλος ὁ μετ' αὐταπαρησέως καὶ μετὰ θυσιῶν κάθε φιλιτάτου εἰς τὸν κόσμον ἔρωσ κάθε Ἰάσωνος τῆς φυλῆς μας ἀποτόλμου, κάθε Ἰάσωνος ποῦ ἐλαχτάρισε κάποιον ἰδανικὸν στὸν κόσμον.

**

Ἐπὶ τῶν δευράδων ὄρους, ἰδοὺ βοσκὸς λεβέντης! Νερά κρυστάλλινα ἀπὸ πάνω του. Νεοαῖδες γύρω του. Μακράν, βουνὰ κατάφυτα. Ὑπὸ τοὺς πόδας του, ἀνθὴ ἀγρία, καὶ κάτω, εἰς ὅλα τὰ πλάγια τοῦ βουνοῦ, ὡς τῆς ρίζης του, κοπάδια πλήθος. Κουδούνια στριγγὰ καὶ ὀλόγλυκα. Τραχειὰ καὶ ὀλόπικρα καὶ ὑψηλά. Σὺν τραγῳδία. Σὺν μελωδία. Σὺν θάλασσα ποῦ μαίνεται. Σὺν λίμνη ποῦ χαμογελεῖ. Κ' ἐπάνω, ὕψηλά, ἔως τὸν Ἥλιον, ἐφ' ὅλα τὰ πλάτη καὶ τὰ ὕψη, ἓνα Κυανοῦν ἀτέλειωτο.

Ἐ!—χωρὶς τὸ *λαγιαρνί* ἐκεῖνο τῆς Παραδόσεως καὶ τοῦ Θρύλου δίπλα στὸν βοσκὸ, θεώμορφο, χωρὶς τὸ φῶς του, τὸ *λαγιαρνί*, ποῦ θὰ συμβολίσῃ ἐκεῖ καὶ Ἐρωμένην καὶ Πατρίδα καὶ Ἰδανικὰ καὶ Δόξαν, — φαντάζεσθε τάχα τῆ σκοτεινιά τοῦ κόσμου καὶ φαντάζεσθε τάχα τὰ πένθη, τὰς σκιάς κάθε ποιήσεως καὶ μέθης καὶ χαρίτων! Ἐὰν ἡγήσῃ ὁ αὐλὸς καὶ

ἀπηχήσῃ ἢ Ἠχώ τὸ μέλος του, χωρὶς τὸ *λαγιαρνί*, θὰ ἦναι καὶ μέλος καὶ αὐλὸς γεμάτα σκότη. Ἐὰν ὅλα, ὅλα τὰ εἰδυλλία τὰ εὐμορφα ἀναφαντασθῇ καὶ ὅλας τὰς θυσίας καὶ ὅλους τοὺς ἡρωϊσμούς καὶ ὅλας τὰς Νύμφας τὰς ὄμορφας τῶν δρυμῶν τριγύρω του, χωρὶς τὸ *λαγιαρνί*, θὰ ἦναι καὶ εἰδυλλία καὶ θυσία καὶ ἡρωϊσμοὶ καὶ Νύμφαι, ἀψυχοί, νεκρὰ φαντάσματα, χωρὶς ρυθμὸν καὶ χωρὶς κάλλος.

Γι' αὐτὸ, γὰρ τὸ *λαγιαρνί* αὐτὸ, ἡ ροδοσλασμένη βοσκοπούλα χάνεται στὴν ἐρημιὰ καὶ τὸ γυρεύει καὶ κλαίει καὶ θρηνεῖ καὶ ὀδύρεται. Γι' αὐτὸ, γὰρ τὸ *λαγιαρνί* αὐτὸ, ὁ βοσκὸς τρυφεραίνει λυπητερὰ τὸ ἄσμα του, καὶ τὸ χαῖμό του κλαίει καὶ δέρεται καὶ τὸ ζητεῖ παντοῦ με κωκυτόν.

Τὰ δάση παίρνει ἡ βοσκοπούλα καὶ τάζει χρυσοῦ κεράκι ἂν τὸ βῆρ. Σὺν Ἑλληνοπούλα, ποῦ ῥάγισε τὴν καρδιά της ἢ θρησκεία μας. Τοὺς λόγγους παίρνει ὁ βοσκὸς καὶ τάζει ψημάρι τὴ Λαμπρὴ ἂν τὸ βῆρ. Σὺν Ἑλληνοπούλο, ποῦ κλόνησε τὰ στήθια του ἢ θρησκεία μας. Ἐκεῖνη μ' ὀδύνας Ἀντιγόνης κλαίει στὸ τραγοῦδί μας. Ἐκεῖνος, μ' ὀδύνας Ἀχιλλέως. Ἄλλὰ καὶ Ἀχιλλέως καὶ Ἀντιγόνης, ποῦ ἀπέλειψεν αὐτοὺς ἢ τόλμη, ψυχῶν ἑλληνοχριστιανικῶν με δάκρυα, ποῦ μίαν μακραίωνα ἀπλώνουν ὑπὸ τὸ ἄσμα των δουλείαν, καὶ ἓνα ἐξ Ὀυρανῶν αὐλοῦσι θρήνον ἐπὶ τὰ πλάτη μας.

Τὸ *λαγιαρνί*! Ἰδοὺ το εἰς τὴν Ποίησιν τὴν Ἑλληνικὴν ὅλων τῶν ἐποχῶν καὶ ὅλων τῶν αἰώνων, ἰδοὺ τὸ λευκόν, ἀγλαόν, χρυσοῦν, φωτεινόν, πραγματικόν, αἰθέριον. Ἑλληνικόν, Χριστιανικόν, ἰδοὺ τὸ ἰδανικὸν αὐτὸ κάθε ἱστορικῆς σελίδος τοῦ παρελθόντος καὶ τοῦ μέλλοντος τοῦ ἔθνους μας.

Μέσα εἰς τὴν ὀμήγειρον ἐκείνην οὐκ ὀλίγα ἀντίκρισα. Τραγουδιόμενα στὰ βουνά. Κ' ἐδῶ, γὰρ πούλημα ἀχαρι. Με φτερά καὶ μέθην καὶ ὄμορφαν. Κ' ἐδῶ, γὰρ κέρματα χρυσοῦ, μέσα εἰς χλαυρὴν χιλιάδων, μυριάδων. Πρόβατα καὶ αὐτὰ ὅπως ὅλα.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ
Ο ΑΘΗΝΑΙΟΣ

Φ Ω Ν Ε Σ

*Ίδανιμὲς φωνῆς κι ἀγαπημένες
ἐκείνων ποῦ πεθάναν, ἢ ἐκείνων ποῦ εἶναι
γιὰ μᾶς χαμένοι σὰν τοὺς πεθαμένους.*

*Κάποτε μὲς στὰ ὄνειρά μας ὁμιλοῦνε
κάποτε μὲς στὴν σκέφι τὲς ἀκούει τὸ μυαλό.*

*Καὶ μὲ τὸν ἦχο των γιὰ μιὰ στιγμή ἐπιστρέφουν
ἦχοι ἀπὸ τὴν πρώτη ποίησι τῆς ζωῆς μας —
σὰ μουσική, τὴν νύχτα, μακρονή, ποῦ σβίνει.*

Κ. Π. ΚΑΒΑΦΗΣ

ΑΙ ΠΡΩΤΑΙ ΕΘΝΙΚΑΙ ΜΑΣ ΣΗΜΑΙΑΙ

Η φωνικίς, ὁ ἀετός, τὸ λάβαρον μὲ τὸ μονό-
γράμμα τοῦ Χριστοῦ ἢ μὲ τὸν ἑλληνικὸν
Σταυρὸν παρέρχονται μὲν, ἀλλ' ἀφίνουσιν ἴχνη
ἀθανάτου δόξης καὶ κλέους. Ἐπὶ αἰῶνας δὲν
εἶχομεν ἱερὸν σύμβολον στρατιωτικῆς ἐθνικῆς
τιμῆς, ἐπὶ αἰῶνας ἐκυμάτιζον εἰς τὰ φρούρια
τῶν ἑλληνικῶν χωρῶν ἀλληλοδιαδόχως ξέναι
σημαῖαι, ἐπὶ αἰῶνας ὁ Ἕλληρ ἐρωμένως, ἠρωϊ-
κῶς ἐμάχετο ὑπὲρ τῆς τιμῆς ξένης σημαίας.

Ἐπὶ 346 ἔτη οὐδεὶς λόγος περὶ σημαίας ἐ-
λευθέρως ἑλληνικῆς πολιτείας.

Τῷ 1799 ἤρχισαν σκέψεις ἢ συζητήσεις περὶ
τοῦ χρώματος καὶ τῆς συμβολικῆς ἀπεικονί-
σεως μιᾶς ἐθνικῆς σημαίας.

Ἡ πρώτη αὐτῆ σκέψις ἔγινε εἰς τὴν
Ἐπανάστασιν, εἰς τὴν μικρὰν ἐλευθέρωσιν ἐν τῷ
Ἰονίῳ Πελάγει γωνίαν, ἢ ὅποια ἦτο γλοσσε-
ρα εἰς ἐν μέρει τῆς ἐρημίας τῆς λοιπῆς Ἑλλάδος.

**

Οἱ δημοκρατικοὶ Γάλλοι κατέλαβον τὰς νή-
σους τοῦ Ἰονίου τῷ 1797 καταργηθείσης τῆς
ἐνετοκρατίας. Οἱ Γάλλοι ἐθεωροῦντο ἐλευθε-
ρωταὶ καὶ σωτήρες. Ἀλλὰ τῷ 1799 ὁ ἠνω-
μένος στόλος τῆς Ρωσσίας καὶ Τουρκίας κατέ-
λαβε τὰς νήσους. Τῇ 21 Μαρτίου 1800 συνω-
μολογήθη ἐν Κωνσταντινουπόλει συνθήκη, διὰ

τῆς ὁποίας αἱ Ἰόνιοι νῆσοι ἀπετέλουν ἐλευ-
θερον ἀνεξάρτητον πολιτείαν.

Μετὰ τὸσους αἰῶνας, ὑποταγῆς τοῦ ἑλλη-
νισμοῦ, ἀνεφάνη εἰς τὸν πολιτισμένον κόσμον
ἡ πρώτη Ἑλληνικὴ Πολιτεία, ἣτις συνηριθ-
μήθη μεταξὺ τῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν καὶ ἀνε-
γνωρίσθη. Ἐκλήθη Ἐπιάνησος Πολιτεία.

Μετὰ τὰς γενομένας ἐν Κωνσταντινουπόλει
διαπραγματεύσεις περὶ τοῦ ὀριστικοῦ τῶν νή-
σων πολιτεύματος, τὸ ὅποion ἔγινε δεκτὸν
καὶ ὑπὸ τῆς Πύλης ἔμνε μόνον νὰ λυθῇ τὸ
ζήτημα τῆς σημαίας ἢ ὅποια ἔμελλε νὰ εἶνε
καὶ τὸ ἐπίσημον σύμβολον τοῦ νέου κράτους.
Διάφορα αἱ προτάσεις, παντοῖαι αἱ γνώμαι.
Οἱ ἑπτανήσιοι ἀντιπρόσωποι εὐρίσκοντο, ἐν-
νοεῖται, εἰς τὴν Κωνσταντινουπόλιν καὶ ἔπρεπε
ἐπισημῶς νὰ λύσων τὸ ζήτημα.

Ὁ ὑπό τινων προταθείς φοινῆς ἀναγεννώ-
μενος ἐκ τῆς τέφρας ἀπεριφθῆ ὡς σύμβολον
ἐπαναστατικόν. Ἡ Γερουσία ἔγραφε πρὸς τοὺς
ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀντιπροσώπους ν' ἀπο-
φύγουν ἐμβλήματα ἐνδυμίζοντα εἰς τὸν λαὸν
δυσσεβέστους ἀναμνήσεις.

Τέλος ἐξέλεξαν ὡς ἐθνικὸν σύμβολον τὸν
κιτρινωπὸν ἐνετικὸν περρωτὸν λέοντα τοῦ Ἁ-
γίου Μάρκου, διὰ νὰ συνδέσῃ τὸ παρελθὸν
μετὰ τοῦ μέλλοντος.

Ὁὕτως ἀπεφασίσθη ἡ σημαία ἢ ἐθνικὴ νὰ
εἶνε κυανόχρουν βάθος, ἔχουσα ἐν τῷ μέσῳ
ὄρθιον τὸν περρωτὸν κιτρινωπὸν λέοντα, βα-
σταζοντά διὰ τοῦ προσθίου ποδὸς κλειστὸν
Ἐθαγγέλιον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου Σταυρὸς καὶ κα-
θέτως δέσμη ἀκτινοειδῶς τεταγμένων ἑπτὰ
λογγῶν, αἱ ὁποῖαι θὰ παρίστων τὰς ἑπτὰ νή-
σους, ἔξ ὧν ἀπετελεῖτο ἡ ὁμόσπονδος Πολι-
τεία· εἰς δὲ τὰς συνδεούσας τὰς λόγγας ταινίας,
τὸ ἔτος 1800, πρῶτον ἔτος τῆς ἰδρύσεως τοῦ
νεαροῦ Κράτους.

**

Λυθέντος τοῦ ζητήματος τούτου, ἐπεραιώθη
καὶ ἡ ἐντολὴ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀπεσταλ-
μένων. Ἡ πρώτη Νοεμβρίου τοῦ ἔτους 1800
ἦτο ἡ ὀρισθείσα ἡμέρα τῆς ἐπισημοῦ παρου-
σιάσεως εἰς τὴν Ὑψηλὴν Πύλιν διὰ νὰ γίνῃ
ἐν ἐπισημῷ τελετῇ ὁ ἔορτασμός τῆς νεαρᾶς
ἑλληνικῆς Πολιτείας.

Περὶ μεσημβρίαν τῆς ὀρισθείσης ἡμέρας ὁ
κόμης Ἀντώνιος Μαρίας Καποδίστριας καὶ ὁ
κόμης Νικόλαος Γραδενίγος Σηγοῦρος μετέβη-
σαν ἔφιπτοι ἀπὸ τῆς ἐν Πέτρα κατοικίας των
εἰς Τὸπ-Χανὲ συνοδευόμενοι ὑπὸ τοῦ γραμ-
ματέως τῆς πρεσβείας, τοῦ διερμηνέως καὶ
πλείστων οἰκειῶν ἐν στολῇ. Τῆς δὲ ὄλης συνο-
δείας προηγείτο τιμητικὸς λόχος γενιτσάρων.
Πολυτελής λέμβος, παρακολουθουμένη ὑπὸ ἄλ-
λων πολλῶν, μετέφερεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἀπο-
βάθραν τοῦ Βαχρέ ὅπου περιέμεναν χρυσοχά-
λινοι ἵπποι. Ὅταν ἔφθασαν εἰς τὰ ἀνάκτορα,
ὁ μέγας διερμηνεὺς τῆς Πύλης, ὁ ὁποῖος ἀνε-
μενε εἰς τὴν εἴσοδον, ὠδήγησεν αὐτοὺς πρῶ-
τον εἰς τὸν Κεχαγιά-Βέην καὶ τὸν Ρεῖζ-Ἐ-
φέντην καὶ ἔπειτα εἰσήγαγεν αὐτοὺς εἰς ἐπί-
σημον παρὰ τῷ Μεγάλῳ Βεζύρη ἀρόασιν,
ἐνώπιον τοῦ ὁποίου ὁ Καποδίστριας προσε-
φώνησε καὶ ἀμέσως ἀπεφώνησεν ὁ Μέγας Βε-
ζύρης. Ἐνας ζούμπασης ἀκολουθῶν παρουσιά-
σθη ἐν τῷ μέσῳ φέρων τὴν ἐθνικὴν σημαίαν
τῆς νέας καὶ πρώτης ἑλληνικῆς Πολιτείας καὶ
ἐντὸς ἀργυροποικίλου σάκκου τὸ πολίτευμα
μετὰ τοῦ διπλώματος. Ὁ Βεζύρης ἔλαβε τὴν
σημαίαν καὶ τὸν σάκκον, τὰ ἠσπασθη καὶ θέσας
αὐτὰ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, ἔκλινε τὸ σῶμα μετὰ τῆς
ἀνατολικῆς σοβαρότητος καὶ παρέδωκε τῷ Κα-
ποδίστρια εὐχρηθεῖς τῇ Ἐπιάνησῳ Πολιτεία αἰω-
νίαν διάρκειαν καὶ εὐδαιμονίαν.

Μετὰ τὴν ἐπίσημον ταύτην τελετὴν ὁ Βεζύ-
ρης, εἰς ἐνδειξὴν τιμῆς καὶ εὐνοίας, ἔδωκε δῶρα
εἰς τοὺς ἰονίους ἀπεσταλμένους, οἱ ὁποῖοι καὶ

μετέβησαν εἰς τὴν εὐρείαν τοῦ συμβουλίου
αἰθούσαν, ὅπου οἱ συνελθόντες Τούρκοι καὶ
Ἕλληνες ἐχαιρέτισαν τὴν νέαν σημαίαν ζητω-
κραυγάζοντες.

Ἀκολουθῶνς ἐπορεύθησαν εἰς τὰ Πατριαρ-
χεῖα φέροντες ἀνεπεπταμένην καθ' ὁδὸν τὴν
ἑπτανήσιον σημαίαν καὶ ἀκολουθούμενοι ὑπὸ
πλήθους. Ἐκεῖ ἔξ ἀρχιερεῖς ἐν στολῇ καὶ τέσ-
σαρες ἱερεῖς κρατοῦντες τὸν Σταυρὸν, τὸ
Ἐθαγγέλιον, τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς
Παναγίας ὑπεδέχθησαν αὐτοὺς παρὰ τὴν εἴσο-
δον τῆς ἐκκλησίας Ὁ Πατριάρχης ὄρθιος παρὰ
τὸν δεσποτικὸν θρόνον, φέρων τὴν πατριαρχι-
κὴν στολήν, περιστοιχιζόμενος ὑπὸ τῶν ἑπτὰ
συνοδικῶν, ἠλόγησε τὴν εἰσελθοῦσαν ἑπα-
νησιακὴν πρεσβείαν καὶ οἱ ἀπεσταλμένοι ἔλα-
βον τὴν ἀνωτέραν τιμητικὴν θέσιν. Μετὰ πομ-
πάδην ἱεροτελεστίαν ἠλόγηθη καὶ ἡ σημαία.
Ἡ πατριαρχικὴ αὐτῆ τελετὴ ἔληξε δι ὁμιλίας
ἐπ' ἄμβωνος ὑπὲρ τῆς νέας Πολιτείας. Ἀκο-
λουθῶνς οἱ ἀπεσταλμένοι μετέβησαν εἰς τὰ ἴδια.
Ἐνῶ διέπλεον τὸν Κεράτιον κόλπον, τὰ ἐν
τῷ λιμένι τουρκικὰ, ρωσσικὰ καὶ ἀγγλικὰ πλοῖα
καὶ τὸ φρούριον ἐχαιρέτιζον τὴν ἐθνικὴν ση-
μαίαν. Ὁ κόσμος μετὰ χαρᾶς ἐχαιρέτιζε τὴν
νέαν σημαίαν καθ' ὅλον τὸ διάστημα.

Μετ' ὀλίγας ἡμέρας ὁ Καποδίστριας καὶ ὁ
Σηγοῦρος διορισθέντες παρὰ τῆς Πύλης αὐτο-
κρατορικοὶ ἐπίτροποι ὅπως ἐφαρμόσωσιν ἐν
Ἐπιάνησῳ τὸ ἐγκριθέν πολίτευμα, μετέβησαν
εἰς Κέρκυραν. Ἐκ δὲ τῶν λοιπῶν ἀπεσταλμέ-
νων ἔμεινεν εἰς Κωνσταντινουπόλιν ὁ κόμης
Ἄ. Τ. Λευκόκιλος διορισθεὶς παρὰ τῆς Ἐπι-
νήσου Γερουσίας ὡς ἀντιπρόσωπος αὐτῆς παρὰ
τῇ Πύλῃ.

**

Ὁ Λευκόκιλος ἀνήγγειλε διὰ τοῦ διερμη-
νέως τῆς πρεσβείας τῇ Πύλῃ ὅτι, ὅπως δοθῇ
δημοσίᾳ δείγμα σεβασμοῦ πρὸς τὸν Σουλτά-
νον, πλοῖον ἑπτανησιακὸν φέρον τὴν ἐθνικὴν
σημαίαν ἔμελλε νὰ διέλθῃ πρὸ τῶν σφραγῶν,
ἔξῃται δὲ νὰ μάθῃ, ἐὰν τοῦτο ἐγκρίνεται παρὰ
τῆς Κυβερνήσεως τῆς Τουρκίας, καὶ, ἐν τοι-
αύτῃ περιπτώσει, νὰ ὀρισθῇ ἡ ἡμέρα καὶ ἡ
ὥρα. Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἡ Πύλη ἀπήντησεν
ὅτι ἡ αἰτήσις ἔγινε δεκτὴ καὶ ἡ ὀρισθείσα
ἡμέρα θὰ ἦτο ἡ πρωΐα τῆς Παρασκευῆς 8
Μαρτίου 1801.

Τὸ ἑπτανησιακὸν πλοῖον Ἄγια Τριάς, τοῦ
ὁποίου ὁ πλοίαρχος ἦτο ὁ κεφαλήν Γεράσι-
μος Κοντογούρης, ἐκπεῦσαν ἀπὸ τῆς ἀποβά-

θρας Καράκιοι, διηυθύνθη άνευ σημαίας πρὸς τὰ δαιαιτικά παράλια πλησίον τῆς νήσου τῶν Πριγκήπων. Λέμβος φέρουσα τὸν Λευκοκίλου και παρακολουθουμένη παρ' ἄλλων λέμβων μετὰ Ἑπτανησίων, μετέβη εἰς συνάντησιν τοῦ πλοίου.

Ἀνελθόντων ἀπάντων ἐπὶ τοῦ ἐμπορικοῦ τούτου πλοίου, ἐβράλη ὁ ἀγιασμός και ἐπισήμως εὐλογηθεῖσα ἡ σημαία ὑψώθη ἐπὶ τοῦ ἱστοῦ ἐν μέσῳ τῶν κανονιοβολισμῶν τοῦ ἰδίου πλοίου. Ἀπὸ οὐρίου άνεμον ὠθαύμενον τὸ πλοῖον ἐπλεε πλησίον και ἐχαιρέτιζε δι' ἑνὸς και εἴκοσι κανονιοβολισμῶν, καθ' ἣν στιγμὴν παρέκαμπε τὸ ἀκρωτήριον ὅπου ἔκαιντο τὰ ἀρχαία βυζαντινὰ ἀνάκτορα. Ἐπειτα στραφὲν διηυθύνθη εἰς Τὸπ - Χανὲ ὅπου ἐχαιρέτιζε και ἀντεχαιρέτισθη ὑπὸ τοῦ φρουρίου. Ὁ Σουλτάνος ἐκ τοῦ παραθύρου ἐθεώρει διὰ τηλεσκοπίου τὸ πλοῖον τὸ ὅποιον ἔφερε τὴν ἔθνικὴν σημαίαν. Ἐὰ ἐκεῖ ἐλλιμενισμένα πλοῖα διαφόρων ἔθνῶν ὑψωσαν τὰς σημαίας των. Ἦσαν ἐκεῖ και τέσσαρα ἐπτανησιακὰ πλοῖα τὰ ὅποια ἀνεπέτασαν τὴν ἔθνικὴν σημαίαν των.

Ἀποβιβαζομένου τοῦ Λευκοκίλου, τὸ πλοῖον ἐκανονιοβόλησεν ἐπτάκις, οἱ δὲ ναῖται ἀναβάντες εἰς τὰς κεραίας ἐξητωκραύγασαν τρίς. Κατὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου τὸ πλοῖον κατεβίβασε τὴν σημαίαν κανονιοβολοῦν και οὕτως ἔληξεν ἡ ἔθνικὴ ἑορτὴ¹.

Ἐπειτα ἀπὸ 347 χρόνια ἠθέλησεν ἡ Θεία Πρόνοια εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῶν βυζαντινῶν Αὐτοκρατόρων νὰ εὐλογηθῆ ὑπὸ τοῦ ἰδίου Πατριάρχου και νὰ ἴδῃ τὸ φῶς τῆς ἡμέρας ἡ σημαία τοῦ πρώτου ἑλληνικοῦ κράτους, χαιρετιζομένη τὸ πρῶτον ἀπὸ βυζαντινὰ φρούρια και κυματίζουσα εἰς βυζαντινὴν θάλασσαν.

**

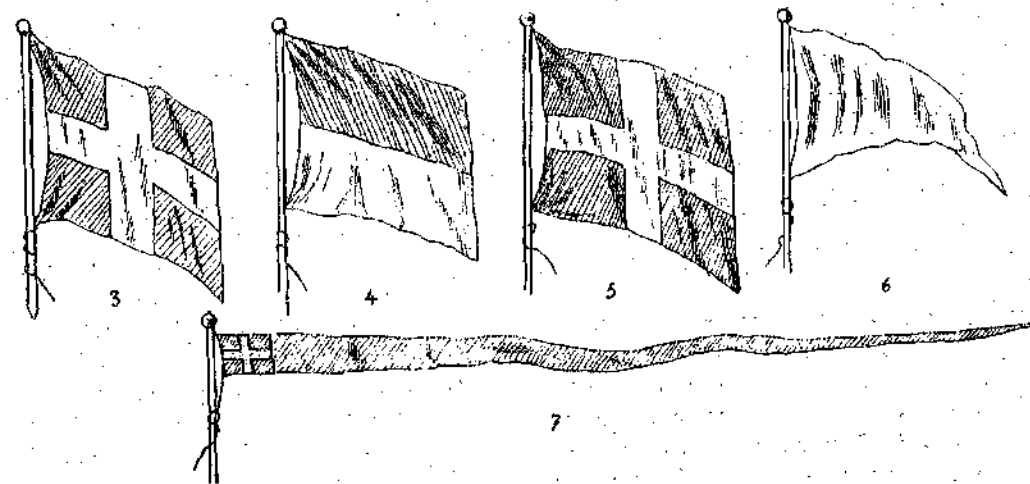
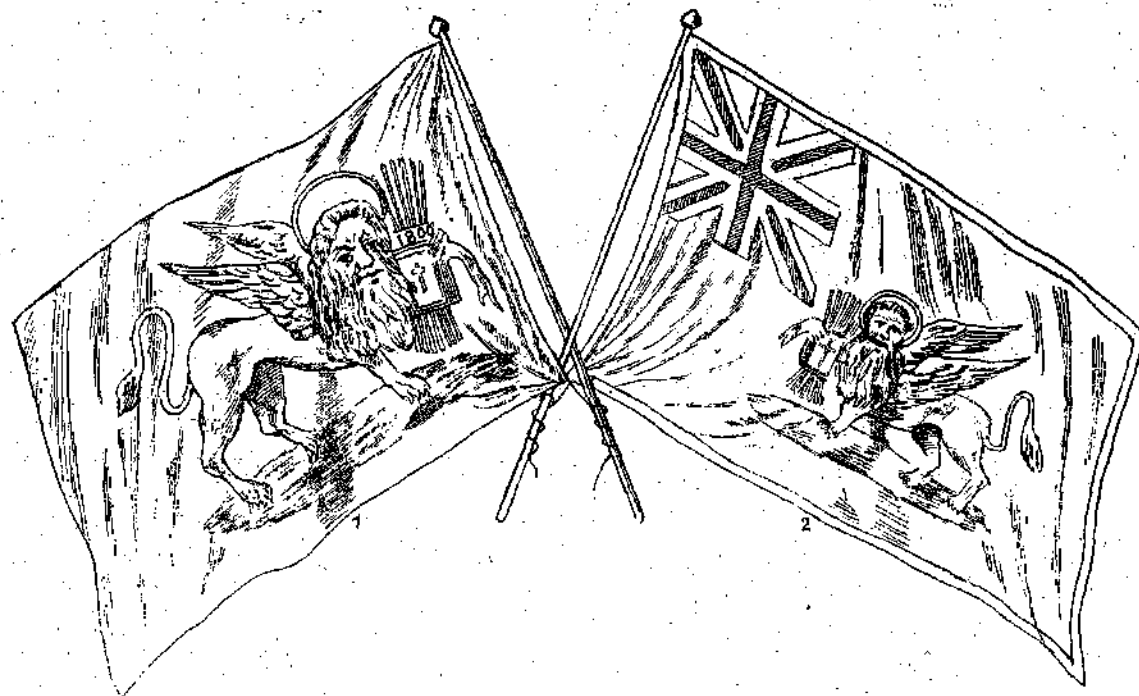
Ἡ Γερουσία ὤρισε τὴν 13 Ἰανουαρίου τοῦ 1801, πρῶτην τοῦ ἔτους και τοῦ αἰῶνος κατὰ τὸ γεηγοριανὸν ἡμερολόγιον, ὅπως ἐγκαινισθῆ τὸ νέον κράτος και, καταβιβαζομένων τῶν σημαίων τῶν συμμάχων Ρωσσίας και Τουρκίας, ἀναπετασθῆ ἐπὶ τῆς κερκυραϊκῆς ἀκροπόλεως ἡ ἔθνικὴ τῶν νήσων σημαία.

Ἴδου πῶς περιγράφει τὴν βαρυσήμαντον διὰ τὴν ἑλληνικὴν ἱστορίαν ἐκείνην ἡμέραν, ἕνας σύγχρονος, ὁ κερκυραῖος Νικόλαος Ἀρλιώτης:

¹ Παρβλ. Ἐρμάνου Λούντζη, Della Repubblica Settinsulare. Bologna 1863 σελ. 44-48. Π. Χιώτη Σειρῶς ἱστορικῶν ἀπομνημονευμάτων Κερκύρας 1863 σελ. 759-762. Γ. Ε. Ἱστορία τῶν Ἰονίων νήσων Ἀθήναις 1889, τόμος Α. σελ. 339-342.

«Τῆ 13, ἡμέρα Κυριακῆ, ἐμελλε νὰ ἀναπετασθῆ ἡ νέα σημαία, και τὰ πάντα εἶχον παρασκευασθῆ, ἀλλ' ἔνε α τοῦ σφοδροτάου άνέμου ἡ τελετὴ ἀνεβλήθη διὰ τὴν ἐπιούσαν, καθ' ἣν, μολοντί, ἐξηκολούθει ὁ αὐτὸς καιρός, συνήλθον ἐν τῷ πρῶην λατινικῷ ἀργιεπισκοπεῖῳ τὰ μέλη τῆς γερουσίας, τῆς ἐγχωρίου κυβερνήσεως, ὁ μητροπολίτης μετὰ τοῦ κλήρου, οἱ ἀξιωματικοὶ και οἱ πρόξενοι τῆς Ἀγγλίας, Ρωσσίας και Αὐστρίας. Μετ' ὀλίγον δ' ἀφίχθησαν οἱ ἀρχηγοὶ τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ και στόλου, ὁ ρώσσοφ φρούραρχος και πλοίαρχοὶ τινες ρώσσοι. Τότε ἀναστὰς ὁ μητροπολίτης ἠλόγησε τὴν σημαίαν, και μετὰ τινὰς εὐχὰς ἀπήγγειλε λόγον περαινῶν διὰ δεήσεως ὑπὲρ τῆς Πολιτείας και τοῦ προέδρου αὐτῆς Θεοτόκη. Ἀφοῦ δὲ ἐξαφωνήθη ὑπὸ τοῦ προέδρου τῆς Πολιτείας ἕτερος λόγος, ἀντικείμενον ἔχων τὸν νέον τῆς Ἑπτανήσου πολιτικὸν διοργανισμόν, ἐδόθη ὁ ὄρκος πίστεως εἰς τὴν Πολιτείαν, πρῶτον μὲν ὑπὸ τοῦ προέδρου, ἀκολουθῶν ὑπὸ τῶν γερουσιαστῶν, τοῦ μητροπολίτου, τῶν ἐγχωρίων ἐπαγγελματικῶν και τῶν ἀξιωματικῶν. Μετὰ ταῦτα ἡ σημαία, ἣν ἐπὶ ἀργυροῦ δίσκου ἐκράτει λοχίας τοῦ ἐγχωρίου στρατοῦ, μετεκομίσθη εἰς τὸ παλαιὸν φρούριον, ἐν μέσῳ πολλῶν ἀξιωματικῶν και ἀκολουθῶντων τῶν στρατιωτῶν, τῶν ἐκατοντάρχων και τῶν σημαιοφόρων τῶν προαστείων και τινῶν προεστώτων τῆς ἐξοχῆς. Ἐν δὲ τῇ πλατείᾳ, ἀπὸ τῆς εἰσόδου τοῦ παλαιοῦ φρουρίου μέχρι τῆς ὁδοῦ τῶν ὕδατων, ἦσαν ἐν διπλῇ γραμμῇ παρατεταγμένα ἐγχώρια, ρωσσικὰ και τουρκικὰ στρατεύματα, διὰ μέσον τῶν ὀπλοῦν διήλθον οἱ κομίζοντες τὴν σημαίαν. Ὅτε δὲ ἀνυψώθη αὐτὴ ἐπὶ τοῦ ἱστοῦ τοῦ παλαιοῦ φρουρίου, ἐχαιρέτισθη διὰ πυροβολισμῶν ὑπὸ τοῦ φρουρίου, τοῦ στρατοῦ και τῶν πλοίων. Τῆ δὲ ἐπομένη Κυριακῆ, 20 τοῦ αὐτοῦ μηνός, ὁ πρόεδρος, οἱ γερουσιασταὶ και τὰ μέλη τῆς ἐγχωρίου κυβερνήσεως μετέβησαν εἰς τὴν μητρόπολιν τῶν Λατίνων, ὅπου ἀφοῦ ἐτελέσθη ἡ λειτουργία, ὁ λατινικὸς κλῆρος ὤμοσεν ἐπὶ τοῦ Εὐαγγελίου πίστιν εἰς τὴν Πολιτείαν και μετὰ ταῦτα ἔψαλεν ὑπὲρ αὐτῆς δοξολογίαν. Τὸ ἀπόγευμα ἐδόθη εἰς τὴν πλατείαν τὸ δημοτικὸν γύμνασμα καλούμενον eucagna. τὸ δὲ ἐσπέρας ἐκάησαν πυροτεχνήματα και ἡ πόλις ἐφωταγωγῆθη»¹.

¹ Ν. Β. Μάνεση: Περί Νικολάου Ἀρλιώτου 1731.

1 Ἐθνικὴ σημαία τῆς Ἑπτανήσου Πολιτείας 1800-1807. — 2 Ἐθνικὴ σημαία τοῦ Ἠνωμένου Κράτους τῶν Ἰονίων νήσων 1817-1864. — 3 διὰ τὴν θαλαμηγὸν τοῦ Ἀρμοστοῦ. — 4 διὰ τὴν Ἰονικὴν Σκαμπαβίαν. — 5 διὰ τὸ ἰονικὸν yacht. — 6 διὰ τὸ ἰονικὸν ἀτμόπλοιο. — 7 διὰ τὰ κυβερνητικὰ πλοῖα ὁμοῦ δὲ ἐπὶ τοῦ ἱστοῦ.

Οἱ ἀριθμοὶ 3, 4, 5, 6 διὰ τοὺς σημαφοροὺς ὅταν ἀνήγγελλον τὰ ἐπτανησιακὰ πλοῖα.

Ἐπὶ τῇ ἑορτῇ ταύτῃ διενεμήθησαν εἰς τὸν λαὸν μικραὶ σημαῖαι, φέρουσαι εἰς βάθος κυανόχρουν μὲ ἐρυθρὰ γράμματα τὰς λέξεις: Ζήτη ἢ Πολιτεία.

Αἱ Μοῦσαι δὲν ἔμειναν σιωπηλαί, ἐγκωμιάζουσαι καὶ κολακεύουσαι ὑπὲρ τὸ δέον. Οἱ ποιηταὶ τοῦ Ἴονίου ἐγίναν ἑξαλλοὶ. Οἱ μὲν συνέκρινον τὸν Σουλτάνον Σελίμ μὲ τὸν Δία, τὸν Αὐτοκράτορα Παῦλον μὲ τὸν Δημιουργόν, τοὺς ἀντιπροσώπους μὲ τὸν Μωϋσῆν φέροντα τὰς ἐντολὰς εἰς τὸν Ἰσραηλιτικὸν λαόν, καὶ ἀνέγραφον τὸν ῥῶσον ἀντιπρόσωπον Ταμάραν ὡς πατέρα τοῦ ἑπτανησιακοῦ λαοῦ ὁ ὁποῖος εἶχε συνδέσει στενῶς τὴν Σελήνην μετὰ τοῦ Σταυροῦ· ἐκ δὲ τοῦ δεσμοῦ τούτου ἐγεννήθη ἡ παλαιὰ θεὰ τοῦ Ἴονίου φίλη, ἡ Ἐλευθερία.

Ὁ Ζακύνθιος ποιητὴς Μαρτελάος δὲν ἐκολακεύσεν ἀνθρώπους, ἀλλ' ἔλεγεν ὅτι ὁ ἐνετικὸς λέων ἐγένετο ἑλληνικὸς καὶ ἀρπαξε τὴν ἑλευθερίαν καὶ τὴν ἔφερεν εἰς τὴν Κέρκυραν. Ὅλα τὰ ποιήματα ἐγράφησαν ἰταλιστῶν.

Ἡ σημαία ἀνεγνωρίσθη ἀπὸ τὰ ἄλλα κράτη. Ὅταν ἐφθάσε εἰς Κενετίαν τὸ πρῶτον ἑπτανησιακὸν πλοῖον, οἱ Βενετοὶ χαρούμενοι ἐφώνηζον ἀνεστῆθη ὁ λέων μας. Ναί, εἶπεν ἄλλος, πρῶτα εἶχε γυρίσει τὸ φύλλον, ἀλλὰ τώρα ἐκλείσει καὶ τὸ Ἐθαγγέλιον¹.

**

Τῇ 8 Ἰουλίου 1807 διὰ τῆς ἐν Τιλσίτ συνθήκης μεταξὺ Γαλλίας καὶ Ρωσίας τὰ πράγματα μετήλλαξαν, διότι ἡ Ἐπτανήσος παρεχωρήθη εἰς τὴν Γαλλίαν ὡς ἴδια κτήσις καὶ οὕτως, ἔπειτα ἀπὸ ἑπτὰ ἔτη ζωῆς ἔπαυσεν ὑπάρχουσα ἡ πρώτη ἀνεξάρτητος ἑλληνικὴ πολιτεία.

Τὰ πράγματα πάλιν μεταβάλλονται διὰ τῶν ἐν Παρισίοις συνελθόντων συμμάχων. Ὁ Ἰωάννης Καποδίστριας ἐπρότεινε νὰ τεθῶσιν αἱ νῆσοι ὑπὸ τὴν ἀγγλικὴν προστασίαν καὶ νὰ γίνουσι κράτος ἀνεξάρτητον ἐλεύθερον. Τοῦτο ἐγένετο διὰ τῆς ἐν Παρισίοις συνθήκης τῆς 5 Νοεμβρίου 1815 καὶ οὕτως ἐκ νέου μεταξὺ τῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν ἐφάνησαν αἱ νῆσοι ἀνεξάρτητοὶ ὑπὸ τὸν τίτλον: Κράτος τῶν Ἠνωμένων Ἴονίων Νήσων.

1812 καὶ τῶν χειρογράφων αὐτοῦ. Κερκύρα 1873 σελ. 90-91.

¹ Ὡς γνωστὸν εἰς τὸ Ἐθαγγέλιον, τὸ ὁποῖον ἐκράτει ὁ Λέων τῆς Βενετίας ἦσαν γραμμέναι αἱ λέξεις: Pax tibi Marce, Evangelista meus. Ἀφοῦ οἱ δημοκρατικοὶ Γάλλοι μετέβησαν εἰς Βενετίαν, εἰς τὸ Ἐθαγγέλιον ἐγράφησαν τὰς λέξεις Diritti e doveri dell'uomo e del cittadino ἢ τοὶ δικαιώματα καὶ καθήκοντα τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ πολίτου. Οἱ Ἐνετοὶ ἔλεγον τότε ὅτι ὁ Ἅγιος Μάρκος ἐγράφει φέλλον.

Τὸ ἕβδομον ἀρθρον τῆς συνθήκης ταύτης διελάμβανε τὰ ἑξῆς:

« Ἡ ἐμπορικὴ σημαία τοῦ Ἠνωμένου Κράτους τῶν Ἴονίων νήσων, θὰ ἀναγνωρισθῇ ἀπὸ ὅλα τὰ συμβαλλόμενα μέρη ὡς σημαία ἐλευθέρου καὶ ἀνεξαρτήτου κράτους. Θὰ φέρῃ, μετὰ τῶν ἰδίων χρωμάτων καὶ τοῦ ἰδίου ἐμβλήματος τοῦ 1800, ἄλλο ἔμβλημα, τὸ ὁποῖον ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης θὰ νομίσει πρέπον νὰ παραχωρήσῃ ὡς δεῖγμα τῆς προστασίας ὑπὸ τὴν ὁποίαν τὸ ρηθὲν Ἴόνιον κράτος ἐτέθη. Καὶ τὸ Σύνταγμα τοῦ 1817 θεωρεῖται εἰς τὸ Κεφάλαιον VII, τμήμα VI ἀρ. Α'. « Ἡ ἐμπορικὴ σημαία τοῦ Ἠνωμένου Κράτους τῶν Ἴονίων Νήσων κατὰ τὸ 7 ἀρθρον τῆς ἐν Παρισίοις συνθήκης θὰ ἦνε ἡ σημαία τοῦ κράτους τούτου μετὰ τῆς προσθήκης τῆς βρετανικῆς ἑνώσεως, τιθεμένης εἰς τὸ ἄκρον πλοῖον τοῦ κοντοῦ ».

Οὕτω καὶ πάλιν τὸ κυανοῦν χρῶμα ἦτο τὸ ἐθνικὸν χρῶμα καὶ πάλιν ὁ λέων ὡς ἄλλοτε ἦτο τὸ ἑπτανησιακὸν ἔμβλημα, ἀφαιρουμένου μόνον τοῦ ἔτους 1800.

Διὰ προκηρῆξιν τοῦ 1817 Δεκεμβρίου 9 ὁ ταγματάρχης Ρόβινσον προσεκάλεσε τοὺς πλοίαρχους τῆς Ἐπτανήσου διὰ νὰ λάβωσι γνώσιν τοῦ σχεδίου τῆς σημαίας τῶν νήσων καὶ κατασκευάσωσιν αὐτήν.

Τὸ κυανοῦν, τὸ ἐθνικὸν τῆς Ἐπτανήσου χρῶμα, τὸ χρῶμα τῆς πρώτης ἀνεξαρτήτου καὶ ἐλευθέρου ἑλληνικῆς Πολιτείας, ἦτο καὶ τὸ χρῶμα μᾶς τῶν κυριωτέρων σημαιῶν τῶν ἀναπετασθεισῶν κατὰ τὸν Ἀγῶνα, τῆς τῶν Σπετσῶν. Τὸ αὐτὸ χρῶμα ἐπρόκειτο νὰ εἶνε καὶ ἐν τῶν χρωμάτων τῆς σημαίας τοῦ ἑλληνικοῦ Βασιλείου.

Ἐν Ἐπτανήσῳ ἦσαν ἐν χρήσει καὶ αἱ ἑξῆς σημαῖαι, δι' ὧν ἠγγέλλοντο εἰς τοὺς σηματοφοροὺς τῶν νήσων τὰ ἀφικνούμενα Ἴονικὰ πλοῖα. Ἡ θαλαμηγός — ἢ ὡς ἐλέγετο ἡ σκοῦνα — πρὸς χρῆσιν τοῦ Ἀρμοστοῦ ἐσημειοῦτο μὲ σημαίαν ἔχουσαν βάθος κυανοῦν μὲ λευκὸν σταυρὸν ἀπαράλλακτα ὡσάν τὴν ἑλληνικὴν. Ἡ σημαία Ἰονικὴ, ἐσημειοῦτο μὲ σημαίαν τετραγώνον ἢς τὸ ἄνω μέρος ἦτο κυανοῦν καὶ τὸ κάτω λευκόν. Τὸ Ἴονικὸν ἀτμόπλοιο¹ μὲ σημαίαν τρίγωνον κυανῆν. Τὸ Ἴονικὸν yacht μὲ σημαίαν ἐρυθρὰν μὲ κόκκινον σταυρὸν.

Αὗται ἦσαν αἱ πρῶται ἐθνικαὶ τῆς Ἑλλάδος σημαῖαι πρὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου.

ΣΠ. ΔΕ ΒΙΑΖΗΣ

¹ Τὸ πρῶτον Ἴονικὸν ἀτμόπλοιο ἐκαλεῖτο Sir Frederick Adam ἀφίκετο δ' εἰς Κέρκυραν τῇ 6 Ἰανουαρίου 1826, εἰς Ζακύνθον δὲ τῇ 14 τοῦ αὐτοῦ μηνός.

ΘΕΟΚΡΙΤΟΥ

Α Μ Α Ρ Υ Λ Λ Ι Σ

Χαρισμένη τοῦ Ψυχῆου.

Ἀρχίζω τὸ τραγούδι μου γιὰ τὴν Ἀμαρυλλίδα,
Κ' οἱ αἴγες μου βόσκουν στὸ βουνὸ κιὸ Τίτυρος τὲς λάμνει.
Τίτυρε, φίλε μου καλέ, γιὰ βόσκει μου τὰ γίδια,
Κατὰ τὴ βροῦσι πάρε τα καὶ τήρα τὸν προκέρα
Τὸν ξενικὸ τὸν ἀξαδιά, μὴν πάη καὶ σε κοιτῶση.

Χαρισμένη βοσκαροῦ, γιατί πιά δὲν προβάλλεις
Νὰ μὲ καλέσης στὴ σπηλιὰ τὸ δόλιο; δὲ μὲ θές;
Ἀπὸ κοντὰ σοῦ φαίνομαι μωτὸς κιάγριομάλλης;

Θὰ κάνης τὸ στεφάνι εὐτὸς νὰ τὸ μαθήσω κιόλα,
Ποῦ σοῦ φυλάω ἀπὸ μωριά, βοσκοῦλλ', ἀπὸ τὰ χτές.
Κ' ἐπλεξα ροδ' ἀκρόνοιχα καὶ κρένα μωροβόλα.

ὦ, σφοδρά, τί νὰ γενῶ ὁ καημένος; δὲν προβάλλει—
Νά, δέκα μῆλα σοῦκοιρα ἀπὸ κείνη τὴ μηλιά,
Ποῦ μοῦ παράγγειλες ἐσὺ κιαῦρο σοῦ φέρνω πάλι

Τὰ βόσκανά μου κοίταξε, ποῦ ἕνας θεὸς τὰ ξέρει.
Ἄς γείνω μέλισσα νὰρθῶ στὴν ὄρια σου σπηλιὰ,
Ἄφοῦ περάσω τὸν κισσὸ καὶ τὴν πικνὴ τὴ φτέρη.

Τῶρ ἀνοιωσα τὸν Ἐρωτα βαρὺς θεὸς ἀλήθειαι.
Δύκαινας γάλα στὸ δορυμὸ θὰ βύζαξε πολὺ
Καὶ μ' ἔκαψε ὡς τὸ κόκκαλο, μοῦ πυροπολεῖ τὰ στήθια.

Κόρη μὲ μάτι κασιτανό, κόρη μὲ φρούδι μαῦρο,
Ἀγκάλιασέ με τὸ βοσκὸ καὶ δός μου ἕνα φιλέ
Ἄς εἶναι καὶ μὲ τὸ φιλέ, παρηγοριά δὲ ναῦρω.

Βγάζω τὰ ροῦχα νὰ ριχτῶ μὲς στοῦ γυαλοῦ τὴ μέση,
Ἐκεῖ ποῦ πιάνει τοὺς σκορπιούς ὁ γέρος ὁ φαρᾶς,
Καὶ νὰ ποθάνω — ἐσένανε, τὸ ξέρω, θὰ σ' ἀρέση.

Ἀπὸ καιρὸ γὰρ τῶμαθα, γιὰ εἶχα δοκιμάσει
Τὴν παπαροῦνα φούσκωσα νὰ δοῦμ' ἂν μ' ἀγαπᾷς,
Μὰ μάρανε σὴ φούχτα μου καὶ πάει χωρὶς νὰ σκάσει.

Ὡς κ' ἡ γρηὰ ἡ κοσκινὸ πού βότανα συνάζει,
Τὴν πᾶσ ἀλήθεια μούχει πεῖ καθὼς ἔχει γενῆ,
Πῶς ἐγὼ χάνομαι γιὰ σέ, μὰ σένα δέ σε νοιάζει.

Μιὰν ἄσπρη ἀγα φύλαξα μὲ ρίφια νὰ σοῦ δώσω,
Ὅπου κ' ἡ ὑφάντρα μου ζητᾷ τοῦ θειοῦ ἡ μελαχροινῆ
Θὰ τῆς τὴ δώσω πὰ ἀφοῦ μου κάνεις νάζι τόσο.

Τὸ δεξι μάτι μου ἄλλεται θὰ τὴν ἰδῶ; ἀγάμι
Θὰ γείρω δῶ νὰ τραγουδῶ στὸ πεῦκο κολλητᾶ,
Καὶ τότε μπορεῖ νὰ μὲ δῆ δὲν εἶναι πέτρα πάλι.

Ὁ Ἴππομένης ποῦθελε τὴν κορασιὰ Ἀταλάντα,
Μῆλα σιὰ χέρια τὸν ἔπιασε καὶ τρέχει καὶ πετᾷ
Τὸν εἰδ' αὐτῆ, τρελλάθηκε, τὸν ἀγαπάει γιὰ πάντα.

Κοπάδι ὁ μάντις ἔφερε στὴν Πύλο ἀπὸ τὰ ὄρη
Καὶ τότε πὰ τὰδέρφι τοῦ ἐπῆρε τὴν Πηρώ,
Τῆ σεμνῆ μάνα ποῦκαμε τὴ φρόνιμη τὴν κόρη.

Τὴν Ἀφροδίτη τὴ γλυκειά μὴν τάχα μὲς τὰ δάση
Δὲν τὴν κατάφερε, καλέ, βοσκοπόυλο μικρό,
Ποῦ ἀπὸ τὸν κόρφο καὶ νεκρὸ δὲν θέλει νὰ τὸ χάσει;

Ζουλεύω ἐκεῖνον τὸ βοσκό, ποῦ ἀξύπνητα κοιμᾶται.
Ζουλεύω ἐκεῖνον ποῦ ἀγκαλιὰ τῆ Δήμητρα βασιτᾶ,
Ποῦ τόσα γνώρισε, ἄπιστοι, ποῦ οἷς δὲν τὰ τηρεῖτε.

Πῶς τὸ κεφάλι μου πονεῖ! μὰ σένα δέ σε μέλει.
Σωπῶ καὶ πέφτω νὰ μὲ φάν οἱ λύκοι ἐδῶ μπροστᾶ.
Τοῦτο τὸ φάγωμ', ἄπονη, θὰ σοῦ φανῆ σὰ μέλι.

ΣΙΜΟΣ ΜΡΝΑΡΟΣ

PIERRE LOUÏS

ΠΑΡΡΑΣΙΟΣ*

Γ.

Κατόπιν κατεδέχθη νὰ μὲ διαφωτίσῃ:
« Προσπασαλευμένη ἐπάνω εἰς τὸν Κῶϊκα-
σον, ἡ κόρη αὐτῆ θὰ παρουσίαζεν εὐμορφὸν
θέαμα. Ἐν τούτοις δὲν τὴν ἀγόρευσα μὲ σκο-
πὸν νὰ συμπληρώσω δι' αὐτῆς τὸν Προμηθεᾶ
περὶ τοῦ ὁποίου σοῦ ὠμίλησα. Θὰ μοῦ χρησι-
μείσῃ ὡς μοντέλο διὰ κάποιους μικροὺς πίνα-
κας ἀκολάστους μὲ τοὺς ὁποίους ξεκουράζω τὸν
νοῦν μου κατὰ τὰς ὥρας τῆς σχολῆς, καὶ οἱ
ὁποῖοι, καθὼς γνωρίζεις, κάθε ἄλλο εἶνε παρὰ
τὸ ὀλιγώτερον εὐγενὲς μέρος τοῦ ἔργου
μου ».

Ἐπεριπατήσαμεν ἐπὶ πολὺ ἐνώπιον τῶν ἔξε-
δρῶν. Τὸ πλῆθος εἶχεν ὀγκωθῆ περισσότερον.
Ὁ ἥλιος ἐγένετο ὀλονὲν πλέον ἀνυπόφορος
εἰς τὴν μεγάλην ἐκείνην ἀσκήτων πεδιάδα, ἐν
μέσῳ κοσμοπλημμύρας. Ἡ Ἀρτεμιδώρα εἶχε
φορέσῃ πρῶτα τὸν λευκὸν τῆς χιτῶνα, ἔπειτα
τὴν παρθενικὴν τῆς ζώνης, ἀνερχομένην μέχρι
τῶν μαστῶν, ἡ δὲ κόμη τῆς ἐχάνετο εἰς τὴν
κορυφὴν πέπλου κυανοῦ, ὁ ὁποῖος ἐσκέπαζεν
ὄλον τῆς τὸ σῶμα. Ἐστρέφετο συχνὰ διὰ νὰ
μᾶς βλέπῃ καὶ τότε παρετήρησα ὅτι, ἐνδυθεῖσα
τὰ φορέματά της, ἐνεδύθη ἔξαφνα καὶ νέαν
σχεδὸν ψυχὴν. Τὸ πρόσωπόν της εἶχε μεταμορ-
φωθῆ. Μᾶς παρετήρει μὲ αγωνίαν, ὡς ἐάν
ἤθελε νὰ γνωρίσῃ ποῖος ἀπὸ ὄλους ἐκεῖνους
τοὺς ἄνδρας ἐμελλε νὰ τὴν προσβάλλῃ, καὶ λη-
σμονοῦσα τῶρα ὑπὸ ποῖαν γυμνότητα εἶχαμεν
γνωρίσῃ τὸ σῶμά της, ἐτραβοῦσε πρὸς τὰ ὀ-
πίσω τὸν πτωχὸν τῆς πέπλου, μὲ τὸ κομψὸν
ἐκεῖνο κίνημα τοῦ ἀριστεροῦ ἀγκῶνος, τὸ ὁποῖον
ἔχει σκοπὸν νὰποκρύπτῃ τὰ ὀπίσθια σφαιρώ-
ματα.

Εἶχαμεν ἤδη διατρέξῃ τὸ ἥμισυ τῆς κεντρι-
κῆς ὁδοῦ, ὅταν ὁ Παρράσιος ἐσταμάτησεν:

« Ὅχι, μοῦ εἶπεν, αὐτὸ ποῦ ζητῶ δὲν εὐρί-
σκεται ἐδῶ. Ἡ νεότης τοῦ σώματος καὶ ἡ τε-
λειότης τῆς κεφαλῆς δὲν συνυπάρχουν. Διὰ
τοῦτο ὁ Προμηθεὺς δὲν εἶνε ἔφηβος. Ἄς
στρέψωμεν δεξιᾶ καὶ ἄς πλανηθῶμεν κατὰ τύ-
χην ἔχω μεγαλιέτερην πιθανότητα νὰ εὕρω

τὸν ἄνθρωπόν μου μεταξὺ δούλων κατατέ-
ρας τιμῆς ».

Μόλις εἶχαμεν κάμῃ τρία βήματα εἰς τὴν
δευτέραν πρὸς τὰ δεξιᾶ δίοδον, ὁ Παρράσιος
ἀπλωσε τὰ χέρια κ' ἐφώνησε:

« Νά τος! »

Ἐπλησίασα μὲ περιέργειαν.

Ὁ ἄνθρωπος, τὸν ὁποῖον μοῦ ἔδειχνε, θὰ
ἦτο πενηκοντούτης ὕψηλοῦ ἀναστήματος, μὲ
τελείας ἀναλογίας, εἶχε μέτωπον εὐρύ, ὄφρυα ἰσχυρὰ
τόξον ἔντονον καὶ σαρκώδες, ρίνα ἰσχυρὰν καὶ
εὐγραμμὸν, ρώθιαν ἀνεπτυγμένον, ὠτα εἰσέ-
χοντα. Ἡ κόμη τοῦ ἦτο φαίᾳ, τὸ γένειόν του
μαῦρον ἀκόμη, βραχὺ καὶ συνεστραμμένον εἰς
βοστρύχους τόσον κανονικοὺς καὶ ἐκφραστικούς,
ὅσον καὶ τὰ χαρακτηριστικά του. Οἱ ἰσχυροὶ
τένοντες τοῦ λαιμοῦ τοῦ ἐσημάτιζαν τρόπον
τινὰ ὑπόβαθρον, τὸ ὁποῖον προσέδιδε παρα-
δόξως περισσότερον μεγαλειὸν εἰς τὴν νοημο-
σύνην τῶν ὀφθαλμῶν του.

Ὁ Παρράσιος ἤρχισε νὰ τὸν ἀνακρίνη:

« Πῶς ὀνομάζεσαι; »

— Οὔτις.

— Ἄφισε τώρα τὴν φιλολογίαν, καλέ μου
ἄνθρωπε, καὶ εἰπέ μου τὸ ὄνομα, τὸ ὁποῖον
ἔλαβες ἀπὸ τὸν πατέρα σου... θὰ μου ἀπο-
κριθῆς;

— Ἀπὸ ἐνὸς μηνὸς ὀνομάζομαι Οὔτις. Ἄν
εἶχα ἄλλοτε ὄνομα ἄλλο, δὲν ἔχω εὐχαρίστησιν
νὰ σοῦ το εἶπω.

— Διατί;

— Οὔτε τὸ διατί θὰ σοῦ εἰπῶ, σκύλε! »

Ὁ Παρράσιος, ἔξαλλος, ἐγένετο ἐρυθρότερος
τοῦ μανθῶν του. Ὁ πωλητῆς, θορυβημένος,
ἐπροχώρησε μὲ βραχιόνας ἱκετευτικούς.

« Μὴ τὸν ἀκούς, κύριέ μου, ὁμιλεῖ ὡς τρελ-
λός. Τὸ κάμνει ἀπὸ πονηρίαν, διότι ἔχει περισ-
σότερο μυαλὸ ἀπὸ ἐμέ. Εἶνε ἰατρός. Εἰς ὅλην
τὴν Ὀλυμπὸν δὲν ὑπῆρχεν ὁμοίός του κατὰ
τὴν γνώσιν καὶ τὴν ἐμπειρίαν. Σοῦ λέγω ὅτι
ἐπαναλαμβάνει ὄλος ὁ κόσμος, διότι ἦτο διά-
σημος μέχρι Μακεδονίας. Μοῦ εἶπαν ὅτι μέσα
σὲ τριάντα χρόνια ἐθεράπευσε περισσοτέρους
Ὀλυνθίους, ἀφ' ὧσους ἤμπορέσαμεν νὰ φονεύ-

σωμεν ἡμεῖς τὴν ἡμέραν ποῦ ἐπήραμεν τὴν πόλιν. Θὰ γίνῃ δούλος πολῦτιμος ἄμα τοῦ βάλῃς τὴν ἀλυσίδα καὶ ἄμα αἰσθανθῇ τὴν μάστιγα κἀμινε ἀκόμη τὸν υπερήφανον, ἀλλὰ θάλλῃ ἕφος σὰν τοὺς ἄλλους. Ἄν ξεύρης λοιπὸν νὰ τον μεταχειρισθῆς; δὲν θὰ γνωρίσης θάνατον, πρὶν ἔλθῃ ὁ ἑκατοστός σου χειμῶν. Δὸς μου τριάντα δραχμὰς, καὶ ὁ Νικόστρατος γίνεται κτῆμά σου διὰ παντός.

— Νικόστρατος; ἐπανελάβεν ὁ Παρράσιος πρὸς ἐμέ. Τῶντι. Γνωρίζω αὐτὸ τὸ ὄνομα. Ἀδιαφορῶ ἐντελῶς διὰ τὴν ἱατρικὴν του σοφίαν. Ὅλα μου τὰ φάρμακα εὐρίσκονται εἰς τὸ ὑπόγειόν μου, καὶ τὸ ἓνα μὲ θεραπεύει κάλλιστα ὁπὸ τὴν δυσπεψίαν ποῦ μου χαρίζει τὸ ἄλλο. Ὅταν κάποτε κρονολογῶ, δὲν βιάζω ἄλλο κατάπλασμα, παρὰ ἓνα ὠραῖο κορίτσι μὲ φλογερούς μαστοὺς ἐπάνω εἰς τὸ ἐξαπλωμένον στήθος μου, καὶ ἐλπίζω νὰ ζήσω ἑκατὸν χρόνια χωρὶς τὴν βοήθειαν αὐτοῦ τοῦ φαρμακοποιοῦ.

Στραφεὶς πρὸς τὸν πωλητὴν, διέταξε:

«Γδύσε τον!»

Ὁ Νικόστρατος ἐστάθη νὰ τὸν ἐκδύσουν, ἀνίσχυρος καὶ γεμάτος περιφρόνησιν.

Ὁ Παρράσιος ἐξηκολούθησε νὰ διατάσῃ: «Γύρισέ τον ἄπ' ἐμπρός, μὲ τὰ χέρια κάτω. Καλὰ. Τώρα πλαγίως. Ἀπὸ πίσω. Τώρα δεξιᾷ. Πάλι ἄπ' ἐμπρός. Τὸν ἀγοράζω».

Ἐκτύπησεν ἑλαφρὰ μὲ τὸ χεῖρι του τὸν ὄμω μου καὶ μοῦ εἶπε χαμηλοφώνως:

«Ἐξοχος, φίλε μου!»

Δὲν του ἀπήντησα τίποτε, διότι μὲ κατέλαβε μία φοβίασις, ἢ ὁποία ἦτο σχεδὸν αἰσθημα φθόνου.

Ἐπέρασαν πενήντα χρόνια, ὁλόκληρη ἀνθρώπου ζωὴ. Εἶδα χιλιάδες μοντέλα ἀλλὰ ποτὲ κανὲν ποῦ νὰ ἐσυγκρίνεται μὲ τὸν Ὀλύμπιον ἐκεῖ τὸν Νικόστρατον.

Ἦτο τὸ ἀγαλμα τοῦ Ἀνθρώπου εἰς ὅλον του τὸ μεγαλεῖον, εἰς τὴν ἡλικίαν κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ σωματικὴ ρώμη γίνεται ψυχικὴ δύναμις. Προμηθεὶς τὸν ἔλεγεν ὁ Παρράσιος ἀλλὰ καὶ οἰονδήποτε ἄλλο αἰώνιον ὄνομα δὲν θὰ ἦτο ὀλιγότερον ἄξιον τοῦ νέου του δούλου. Νὰ εἶχον αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸ ἐργαστήριόν μου μόνον ἓνα χρόνον; θὰ ἔκαμνα ὅσα σχέδια θὰ μοῦ ἐφθάναν δι' ὅλον μου τὸ στάδιον, ἀπὸ Δίας, Πλούτωνος καὶ Ποσειδῶνος. Ἐκατέβαζον τὸν Ὀλύμπιον εἰς τοὺς πόδας του. Ὅταν ἐξέτεινε τὸν βραχίονα, ἐβλεπε εἰς αὐτὸν τὴν Τρίαινα, καὶ ὅταν τὸν ἀνύψωνεν, ἐβλεπε τὸν Κεραυγόν. Αἱ γραμμαὶ τῶν στέρνων του ἠνοῦντο

εἰς τοὺς ὤμους μὲ μίαν μεγαλοπρέπειαν, ἢ ὁποία προσέδιδε θεϊότητα εἰς ὅλας τὰς κινήσεις.

Ἄ! ἐσυλλογίζομην, ὁ Παρράσιος μοῦ χαρίζει γυναίκα, ὡς ἐὰν ἐπρόκειτο νὰ περάσω τὰς νύκτας μου εἰς τὰς στήλας τοῦ Κεραμικοῦ, καὶ βέβαια δὲν ἔννοσι δι' αὐτὴν ἠρνούμενη νὰ δεχθῶ τὸν Ἔρωτα τὸν ἴδιον εἰς ἀντάλλαγμα τοῦ Νικόστρατου!

Ἄρα γε θὰ τον ἐφώτιζαν οἱ θεοὶ νὰ μοῦ τον στείλῃ ποτὲ, ἔστω καὶ διὰ μίαν μόνον ἡμέραν;

Τοιοῦτον αἰσθημα ζηλοτυπίας ἐβασάνιζε τὴν καρδίαν μου. Ἐπειτα ἐπαρηγορούμην κάπως συλλογίζομενος ὅτι, ἂν ὄχι τὸ μάρμαρον, ὁ κηρὸς τοῦλάχιστον ἔμελλε νὰ πορευθῆ μετὰ τὴν ἐπίσης σχεδὸν ἀγνήν ὕλην του, ἢ ἀθάνατον ἔλαμπεν ἐδῶ.

Τῶ ὄντι, ὁ Νικόστρατος ἐχάθη διὰ τὸ μάρμαρον. Οὐδέποτε τὸν ἔλαβα ὡς μοντέλο. Ὁ δυστηγὴς μόνον μίαν φορὰν ἐποζήρισε, καὶ θὰ μάθετε πῶς.

Δ.

Ἐπέστρεψα μόνος εἰς τὰς Ἀθήνας μὲ τὸ ἄλογον. Κατὰ τὸ διάστημα τῆς πενταετοῦς ἀπουσίας μου, οἱ δανεισταὶ εἶχαν πωλήσῃ τὰ ὀλίγα κτῆματα ποῦ εἶχα, καὶ ἠναγκάσθην νὰ καταλύσω εἰς ἓν ἀθηναϊκὸν πανδοχεῖον, διὰ τὰς μακρὰς ἐβδομάδας ποῦ θὰ μοῦ ἐχρειάζοντο πρὸς νέαν ἐγκατάστασιν.

Ὁ Παρράσιος μὲ ἠκολούθησε μετ' ὀλίγας ἡμέρας. Ὅταν ἔμαθε τὸ ταπεινὸν μου κατάλυμα, δὲν ἠθέλησε νὰ δεχθῶ ἄλλην παρὰ τὴν ἰδικὴν του φιλοξενίαν καὶ μοῦ ἐμήνυσεν ὅτι μὲ περιμένει.

Τὴν ἐπαύριον ἐπῆγα εἰς τὴν οἰκίαν του, χωρὶς ἀκοσμενίας, διὰ νὰ ποφύγω τὴν προσφορὰν του.

Κατοικοῦσεν εἰς τὰ μέσα τοῦ δρόμου μεταξὺ Κεραμικοῦ καὶ Ἀκαδημίας, μέγαρον ἀπὸ μάρμαρον καὶ χαλκόν, πλησίον τοῦ οἰκίσκου ὅπου ἔζη ὁ Πλάτων. Οἱ κῆποι του κατήρχοντο πολὺ μακρὰν, μέχρι τῶν κυανῶν ὀχθῶν τοῦ Κυκλοβόρου, καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος, ἀνερχόμενοι πρὸς τὴν ὁδόν, περιέβαλλον τὸ λευκὸν οἰκοδόμημα μὲ δένδρα ἀνωφελῆ καὶ πομπώδη.

Ἀπὸ ἀδυναμίαν πρωτάκουστον δι' ἄνθρωπον τῆς ἀξίας του, ὁ Παρράσιος ἠρέσκετο νὰ ἐπιδεικνύῃ τὰ πλούτη του. Ἡ περιουσία του ἦτο ἀνυπολόγιστος καὶ ἠθέλε νὰ το γνωρίζουν ὅλοι. Ἄλλως τε ἡ πολυτέλεια παρεῖχεν ἡδονὴν καὶ εἰς αὐτὸν τὸν ἴδιον, καὶ ἠθέλε πάντοτε

νὰ πολαμβάνῃ τὸ δροσερὸν μάρμαρον, τὴν ἄβραν μέταξον, τὸ ἀκόμη ἀβρότερον δέρμα τῶν καρθένων, τὴν ἔκπαυλον πορφύραν, τὸν ἀναλλοίωτον καὶ ἠλιόχρωμον χρυσόν. Διὰ τοῦτο ὁ οἰκὸς του ὁμοιάζε μὲ τὸ ἀνάκτορον τοῦ Ἀρταξέρξου.

Μ' ἐδέχθη εἰς τὴν εἴσοδον τῆς μεγάλης ἐσωτερικῆς αὐλῆς, ἢ ὁποία τῶ ἐχρησίμευεν ὡς ἐργαστήριον.

Ὁρῆδιος, περιβεβλημένος πάντοτε ἐρυθρὰ μεταξωτὰ, μὲ τὸ ἀνάδημα εἰς τὸ μέτωπον ὡς θεὸς Ὀλύμπιος, μοῦ ἀνοίξε τὰς εὐρείας του ἀγκάλας. Ἐπειτα εἰσεχώρησα παρὰ τὸ πλευρόν του εἰς τὸν ἐνδοξον αἴθουσαν, τὴν γενέτειραν τῶσαν ἀριστοουργημάτων, τὴν ὁποίαν μετὰ συγκινήσεως ἐπανεβλεπα.

«Τὸν Προμηθεὶς μου; ἀπήντησεν εἰς τὴν ἐρώτησίν μου. Ὁχι, δὲν τον αἰσθάνομαι ἀκόμη ὄριμον. Αὐτὸς ὁ Νικόστρατος ἔχει ἀνάγκην νὰ μελετηθῇ ὀλίγον καιρὸν, καὶ βλέπω καλὰ ὅτι ἡ πρώτη μου σύλληψις θὰ γίνῃ κομμάτια, μόλις θελήσω νὰ εἰσαγάγω εἰς τὸν πίνακά μου τὴν μορφὴν του. Μετ' ὀλίγας ἡμέρας θὰ ἴδωμεν».

Τὸν ἠρώτησα ἂν ἀνεπαύετο, ἀλλ' ἦτο ὅλως διόλου περιττόν. Ἡ ζωγραφικὴ ἦτο αὐτὴ ἡ ζωὴ του. Ἐπιστρέψας ἀπὸ ταξείδιον τὴν νύκτα, εἶχεν ἀρχίσῃ μίαν εἰκόνα τὸ πρωῖ.

«Ἐλα, μοῦ εἶπεν ἀποτόμως. Χαίρω πολὺ ποῦ εἴμπορεῖς νὰ τὴν ἴδῃς; τὸ πραγματικὸν αὐτὸ εἶνε θαυμάσιον. Ποτὲ μοῦ δὲν ἔκαμα ὠραιότερον».

Ἦτο ἴδιον τοῦ χαρακτήρος του νὰ κρίνῃ τὰ ἔργα του ὡς ἀριστουργήματα καὶ νὰ ποδεχεται τὸν θαυμασμόν, τὸν ὅποιον ὅλος ὁ ἐλληνισμὸς ἔτρεφε πρὸς τὸ μέγα του ὄνομα.

Ὁ ἡμιελεὴς πίναξ ἦτο τοποθετημένος πλαγίως ἐπὶ δακτύλου ἀπὸ ξύλον συκομαρέας, τοῦ ὁποίου τὰ δύο σκέλη, πρὶν συνενωθῶν πρὸς τὰ ἐπάνω, ἐκαμπυλοῦντο ὡς λαιμοὶ κύκνου χρυσοῖ. Ἐσκυφα εὐλαβῶς καὶ εἶδα ἓνα παραξενὸν θέμα, τὸ ὅποιον ὅμως δὲν μ' ἐξέπληττε μέσα εἰς τὸ ἐργαστήριον τοῦ Παρράσιου. Ἡ εἰκὼν του παρίστανε τοπίον δάσους καταπράσινον, ὅπου ἦτο ἐξαπλωμένη ἐπὶ τῆς γλῆς μὲ τὸ πλευρόν μία νύμφη ἀποκοιμισμένη καὶ κρατοῦσα ἀκόμη τὰ βέλη της. Ἐνας σάτυρος, σκυμμένος ἐμπρὸς της, τῆς ἐσῆκανε τὸν χιτῶνα ἕως τὴν ζώνην μὲ μίαν ἐκφρασιν λαιμαργίας κτηνώδους. Ἀπὸ πίσω, δεύτερος σάτυρος γονατισμένος, ἐπετίθετο ἀμέσως κατὰ τῆς καρθέ-

νου, χωρὶς νὰ ταράτῃ τὸν νεανικὸν της ὕπνον, ὁ ὁποῖος πρέπει νὰ ἦτο βαθύτατος. Αὐτὸ ἦτο ὄλον.

Ἄλλὰ καθὼς ἐσῆκωσα τὰ μάτια, εἶδα εἰς ἀπόστασιν ὀλίγων βημάτων, ἐξαπλωμένην ἐπὶ ἀνακλιντροῦ, τὴν Ἀρτεμιδώραν, ἐντροπισμένην, ἐν τῶ μέσῳ δύο βαρβάρων σαρματῶν, οἱ ὁποῖοι εἶχαν ποζάρῃ πρὸ ὀλίγου μαζί της κατὰ τὸ θέμα τοῦ ἐρωτικοῦ ἐκείνου σχεδίασματος.

Ὁ Παρράσιος ἐξηγήθη:

«Ναί. Ἀγαπῶ τὰς εἰκόνας αὐτὰς τῆς δυνατῆς ζωῆς, καὶ δὲν δείχνω τὸν Πόθον τοῦ Ἀνθρώπου, παρὰ εἰς τὴν στιγμήν τοῦ παροξυσμοῦ του καὶ τῆς πραγματοποιήσεως. Ὁ Σώκράτης, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἀρχίσῃ ὡς κακὸς γλύπτης πρὶν γίνῃ καλὸς φιλόσοφος, ἠθέλε νὰ ζωγραφίσῃ τὸν Ἔρωτα μὲ βλέμματα καὶ μὲ σκέψεις. Μ' αὐτὸ θὰ ἦτο ἀνόητον. Ἡ ζωγραφικὴ εἶνε σχέδιον καὶ χρῶμα ἢ γλῶσσά της δὲν ὁμιλεῖ παρὰ μὲ κινήσεις; καὶ ἡ ἐκφραστικότερα κινήσεις εἶνε ἐκείνη διὰ τῆς ὁποίας θριαμβεύει. Ἐζωγράψισα τὸν Ἀχιλλεῖα τὴν στιγμήν ποῦ φονεύει. Τὴν ἀκίνητον ὀργὴν του τὴν ἀφίνω εἰς τὸν ποιητὴν. Ἄλλ' ἀρκετὰ εἶπαμεν συνεννοούμεθα».

Ἐκάθησε πρὸ τοῦ δακτύλου καὶ διέταξε:

«Ξαναπάρετε τὴν πόζα σας».

Τότε ἡ Ἀρτεμιδώρα ἐσῆκωσα τὰ μαῦρά της μάτια πρὸς ἡμᾶς, καὶ μὲ φωνὴν ἢ ὁποία μὲ συνεκίνησεν, ἐψιθύρισε:

«Ἐμπρὸς του»;

Ἄλλ' ὁ Παρράσιος δὲν ἤκουσε τίποτε. Ὁ Παρράσιος ἤδη εἰργάζετο. Μὲ τὸν λεπτόν του χρωστήρα, τοῦ ὁποίου ἡ λαβὴ ἦτο σωλὴν ἐξ ἐλέφαντος, προσέθεσε τὰς τελευταίας γραμμὰς, διὰ νὰ τονίσῃ ἀκόμη τὸ ἀμεμπτον καὶ καθαρόγραμμα σχεδίου. Ἐπειτα δύο ἐκ τῶν νεαρῶν μαθητῶν του τῶ ἔφεραν τὰ ἐργαλεῖά του.

«Καθὼς βλέπεις, μοῦ εἶπε μειδιῶν, ἔπαυσα νὰ ζωγραφίσῃ μὲ νεροχρῶματα. Ἴδου κηρὸς καὶ σιδήρα κατὰ τὴν νέαν μέθοδον. Τοὺς νέους αὐτοὺς τῆς Σχολῆς τῆς Σικυῶνος θὰ τοὺς πολεμήσω μὲ τὰ ἴδια των ὄπλα».

Θὰ ἔλεγες τῶντι, ἂν τὸν ἐβλεπε, ὅτι ἀνεκάθεν μετεχειρίζετο καὶ αὐτὸς τὴν μέθοδον τοῦ Πολυγνώτου, ἢ ὁποία ἐσχάτως εἶχε γίνῃ τοῦ συρμού. Αἱ μικραὶ πυξίδες τῶν κηροχρῶμάτων τοῦ ἦσαν τοποθετημέναι εἰς κιβώτιον, λερωμένον ἤδη ἀπὸ τὴν χρῆσιν. Ἐβύθιζεν εἰς αὐτὸ προσεκτικῶς τὸν λεπτόν κωστήρα ἐρυθροπυρῶμέ-

νον, ανέσυρε σταγονίδιον εγχρόμου κηροῦ, τὸ ἔβαλεν εἰς τὴν θέσιν του ἐπὶ τοῦ πίνακος καὶ τὸ ἀνεμίγνυε μὲ τὰ ἄλλα, μὲ σταθερότητα χειρός, ἡ ὁποία μοῦ ἀπέσπα συχνὰ μειδίωμα ἐνθουσιασμοῦ.

Ζωγραφίζων δλονέν, μ' ἐδίδασκε πῶς παρασκευάζεται τὸ κηρόχρωμα καὶ ποῖα ἦσαν ἐν γένει τὰ καλλίτερα χρώματα. Τὸ λευκόν του τὸ ἔφερεν ἀπὸ τὴν Μήλον· τὸ τῆς Σάμου ἦτο πολὺ παχύ. Ἐπροτιμοῦσε τὸ ἰνδικὸν κιννάβαρι, στερεώτερον ἀπὸ τὸ τῆς Ἐφέσου, τὸ ὁποῖον ἄλλως τε ἦτο ἀκριβώτερον. Τὸ φλογῶδες σανδάρικον καὶ τὸ ὠχροκῦανον ἀρμένιον ἦσαν κατάλληλα διὰ γυναικεία φορέματα. Ἐξετίμα τὸ ἔξ ἐλέφαντος μαῦρον, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἐπινοήσῃ ἐσχάτως ὁ νεαρὸς Ἀπελλῆς, ἀλλ' ἐπροτιμοῦσε τὸ εὐχρησιώτερον εἰς τὰς ἀναμίξεις μαῦρον, τὸ ὁποῖον κατασκευάζεται (διὰ τὴν ἡμπορῆ κανεὶς νὰ ἔχη), ἀπ' ὁσῆ ἀπανθρακωμένα νεκρῶν, κλεμμένα ἀπὸ τάφους ἀρχαίους.

Οὕτω παρήλθεν ἡ ἡμέρα, χωρὶς νὰ ἐννοῶ τὴν πάροδον τῶν ὥρῶν, παρὰ μόνον διὰ τὸν Παρράσιος διέτασσε: «Ἀνάπαυσίς!» καὶ ἡ Ἀρτεμιδώρα, ἐπὶ μᾶλλον ἐρυθρῶσα, ἔκρυπτε τὸ πρόσωπόν της μὲ τὰ χέρια της.

Περὶ τὸ τέλος τῆς ἡμέρας, ὁ Παρράσιος ἠγέρθη φωνάζων εἰς τοὺς μαθητὰς του:

«Θεομάνατε τὴν πλάκα!»

Καὶ στραφεὶς πρὸς ἐμέ, εἶπε:

«Ἐτελείωσε».

Τῷ ἔφεραν τὴν ἐρυθρὰν πλάκα, ἡ ὁποία ἐσπινθηροβόλει. Τὴν ἔπιασεν ἀπὸ τὸν κρῖνον διὰ λαβίδος μακρῆς καὶ τὴν περιέφερε βραδύτατα ἐνώπιον τοῦ κατακειμένου πίνακος, ὁπότεν ὁ κηρὸς ἀνήχεται εἰς ἀτμούς, ἀποτυπώνων ἐπὶ τοῦ ξηροῦ ξύλου τὴν πολύχρωμον αὐτοῦ ψυχὴν.

Καὶ ἰδοὺ πῶς ἐτελείωσεν ἀπὸ τὴν χαρυννὴν ἕως τὴν δειλὴν τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἡ «Κοιμωμένη Νύμφη» τοῦ Παρράσιου, ἡ ὁποία εὐρίσκεται τώρα εἰς τὰς Συρακούσας.

Ὁ Παρράσιος ἐκτίταξε τὸ ἔργον του μὲ ἀνεπιτήδευτον εὐαρέσκειαν, καὶ κινῶν τὴν ὠραίαν ἐκφραστικὴν του χεῖρα, ἐξεφώνησε δυνατὰ:

«Ναί, εἶνε γυμνάσια πρὸ τῆς μάχης».

Ἀφρημένος, ἠρώτησα:

«Ποίας μάχης»;

Ἐφάνη ἐκπληκτὸς ποῦ δὲν ἐνοοῦσα. Μὲ μεγάλα βήματα διέσχισε τὴν αὐλὴν καὶ ἀνοίξε μίαν θύραν! Ὁ Νικόστρατος ἀλυσοδεμένος ἐσήκωσε τὰ μάτια του ἐπάνω μας. Ὁ Παρρά-

σιος ἀνεστύλωσε τὸ σῶμα ἐμπρὸς του, καὶ μὲ τὰ δάκτυλά περασμένα εἰς τὰ γένηα του, ἐψιθύρισε ὡς νὰ ὀμιλοῦσε μόνος του:

«Τῆς μάχης μου ὡς θεοῦ κατὰ τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ πλάσματος».

Ε'

Ἐμείνα δλόκληρον μῆνα εἰς τὰς Ἀθήνας, ἀπησχολημένος μὲ τὰς ὑποθέσεις μου, αἱ ὁποῖαι δὲν μοῦ ἐπέτρεπαν νὰ ἐπισκέπτομαι τὸν Παρράσιον.

Αἱ Ἀθηναῖοι ἐπένθουν πραγματικῶς ἀπὸ τὴν ἡμέραν τῆς πτώσεως τῆς Ὀλύμπου. Ἡ ἀγορὰ τῆς Χαλκίδος, ἡ πώλησις λαοῦ συμμάχου, — τὸ σκάνδαλον τοῦτο καὶ ἡ ἕβρις πρὸ τῶν πυλῶν αὐτῶν τῆς Ἀττικῆς — ἦτο τὸ θέμα πάσης ὀμιλίας, τὸ ἀνεῖρον πάσης σιγῆς.

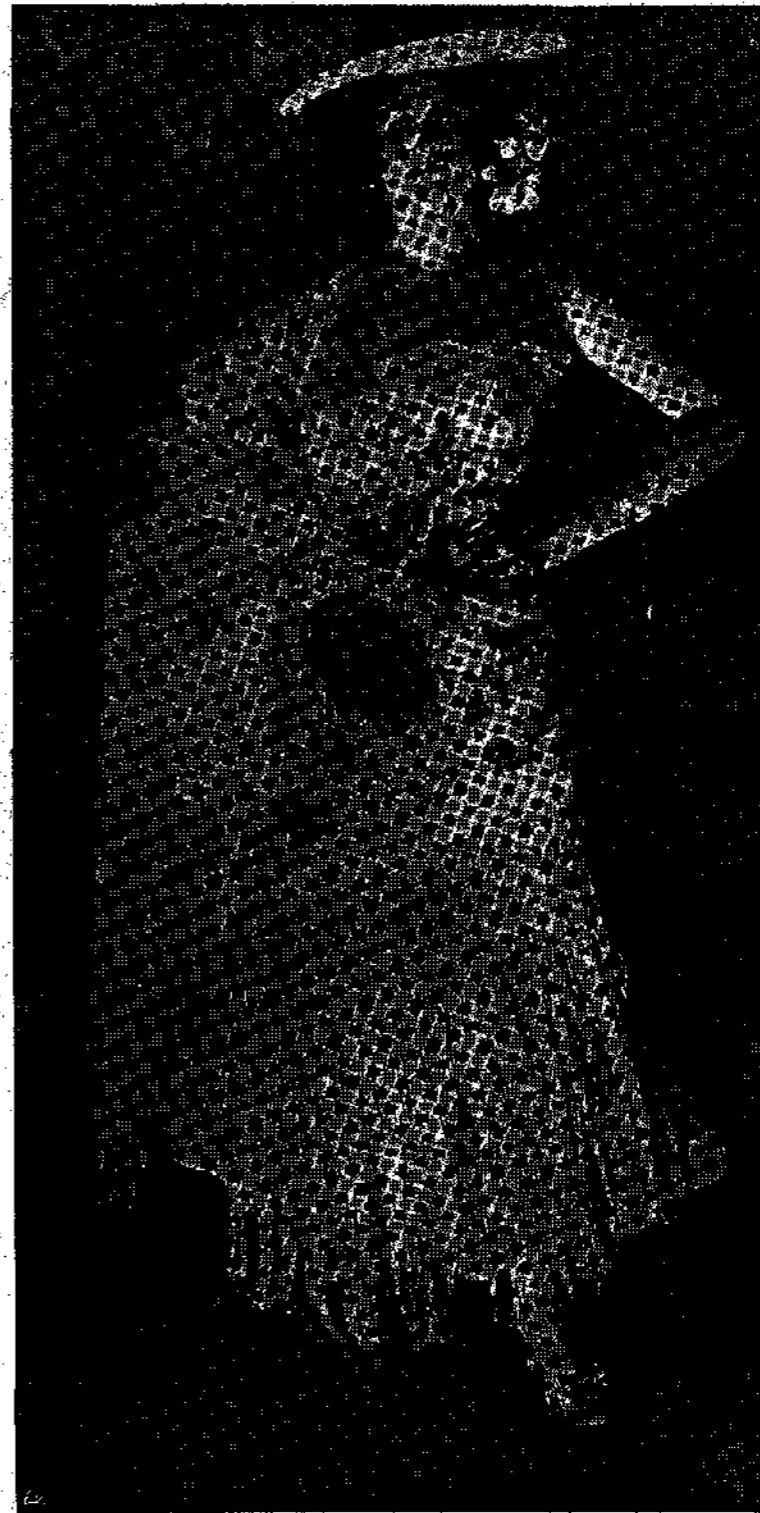
Ἐναντίον τοῦ Φιλίππου δὲν ἠμποροῦσαν νὰ κάμουν τίποτε. Ὁ Κράτης δὲν ἤθελε τὸν πόλεμον, καὶ αὐτὸς ὁ Δημοσθένης δὲν τὸν ἐζητοῦσε πλέον. Ἀλλ' ὁ Αἰσχίνης, ἐπιστρέφων ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον, εἶχε συναντήσῃ καθ' ὁδὸν πλήθη Ὀλυμπίων ἀπαγομένων ὡς κτήνη, καὶ τῷ ἤρκεσε νὰ διηγηθῇ τὴν παρέλασιν αὐτῶν τῶν ἀνδραπόδων, διὰ νὰ ἐξεγείρῃ μὲ τὴν φωνὴν του τὴν ἀγανάκτησιν τοῦ λαοῦ κατὰ τῶν ἐνόχων πόλεων.

Μίαν ἡμέραν ἔγινε καὶ χειρότερον: Ἐγνώσθη ὅτι εἰς αὐτὰς τὰς Ἀθήνας πολίτης Ἀθηναῖος μετεχειρίζετο ὡς δοῦλὴν μίαν δυστυχῆ Ὀλυμπίαν. Ὁ ἄνθρωπος συνελήφθη, ἐδικάσθη καὶ κατεδικάσθη εἰς θάνατον ἀμέσως.

Ἀνήσυχος, ἔβλεπα ὅτι ὁ Παρράσιος ἀπειλεῖται ἀπὸ παρομοίαν τύχην, καὶ ἀφήσας κατὰ μέρος κάθε ἐργασίαν, ἐπήγα εἰς τὸ μέγαρόν του, διὰ νὰ τον προειδοποιήσω, ἂν ἦτο ἀκόμη καιρὸς.

Θύραι καὶ παραπέτασμα ἦσαν κλειστὰ ὅταν ἐφθασα εἰς τὸν περίβολον. Ὁ δοῦλος δὲν ἤθελε νὰ με ἀφίση νὰ περάσω τὸ κατώφλι. Ἐχρηιάσθη νὰ ἐπιμείνω, νὰ ἐκφράσω τοὺς φόβους μου, νὰ τον βεβαιώσω ὅτι ἐπρόκειτο περὶ τῆς ζωῆς τοῦ κυρίου του. Ἐπιτέλους ἐμβήκα καὶ διασχίσας τρέχων τὴν μεγάλην σιοάν, κενὴν, ἐσήκωσα τὸ παραπέτασμα.

Δὲν θὰ λησμονήσω ποτὲ τὸ βραδύ καὶ σοβαρὸν βλέμμα ποῦ μοῦ ἐρριψεν ὁ Παρράσιος, ὅταν μὲ εἶδε νὰ ἐμβαίνω. Ἐζωγραφίζεν ὄρθιος, πελώριος ἐνώπιον πίνακος ἀπὸ μαῦρον ξύλον, ὁ ὁποῖος εἶχε σχεδὸν τὸ ὕψος του. Ὁ

ΙΣΠΑΝΙΣ — ΕΡΤΟΝ Σ. ΒΙΝΟΓΡΑΦΟ

οὐρανός, ἐλαφρὰ σπινθηρισμένος, προσέδι-
δεν εἰς τὸν κολοσσὸν ἐκεῖνον ὄψιν ὑπε-
ράνθρωπον. Τόση ἦτο τοῦ προσώπου του ἡ
ἡρεμία, ὥστε τὰ χαρακτηριστικά του δὲν διε-
κρίνοντο πλέον· καὶ αὐταὶ ἀκόμη αἱ ρυτίδες
εἶχαν ἐξαλειφθῆ, ὅπως συμβαίνει εἰς τὰ λεί-
ψανα τῶν ὑπεργήρων, τῶν κεκοιμημένων ἐν
γαλήνῃ θανάτου.

Δὲν μου ὠμίλησε καθόλου. Δὲν μ' ἐκτύπησε
πλέον. Κρατῶν τὴν ἐρυθροκυρωμένην ράβδον,
μετέφερε δάκρυα κηροῦ ἀπὸ τὴν κυξίδα εἰς
τὸν ὄρθιον πίνακα, μὲ χεῖρα τόσον στυαι-
ρὰν καὶ τόσον ἡρεμῶν, ὡς εἴαν εἶχε δημιουρ-
γήσῃ τὸν κόσμον μὲ σταγόνας χρωμάτων.

Τότε μόνον, παρακολουθήσας τὸ βλέμμα του
προσηλούμενον διαδοχικῶς ἐπὶ τοῦ ἔργου του
καὶ ἐπὶ ἐνὸς σημείου τῆς μεγάλης αἰθούσης,
διέκρινα, σπαράσσοντα καὶ γυμνόν, ἐξηρθρω-
μένον χειροπόδαρα ἐπὶ βράχου ἀληθινοῦ, τὸν
Νικόστρατον, ὁ ὁποῖος ἐκρατεῖτο, ἐξογκόνων
ὄλους του τοὺς μῦθους, ἀπὸ τέσσαρα σχοινία
δεμένα εἰς κάθε του ἄκρον.

Πολλὴν ὥραν ἔμεινα ἀκίνητος, συγκρατῶν
τὴν ἀναπνοήν μου, μὴ γνωρίζων πλέον τί ἦλθα
νὰ κάμω καὶ νὰ εἰπῶ. Ὁ νοῦς μου ἐβυθίσθη
ὀλόκληρος εἰς τὴν γοητείαν τῆς ὁράσεως. Αἱ
ἄλλαι μου αἰσθήσεις δὲν ἐλειτουροῦσαν πλέον
καὶ ἔκαμνα ὀλιγωτέρας σκέψεις ἀπ' ὅσας κά-
μνει κανεὶς ἐν ὄνειρῳ.

Ἐξαφνα, ὁ Παρράσιος ἐπρόφερε μίαν λέ-
ξιν. . . Τουλάχιστον μοῦ ἐφάνη ὅτι τὴν ἄκουσα.

Καὶ ἡ λέξις αὐτὴ ἦτο:

«Φώναζε»!

Καὶ ἡ φωνὴ του ἦτο ἡρεμῶς ὅπως αἱ κί-
νήσεις του καὶ τὸ πρόσωπόν του.

«Φώναζε»! ἐπανελάβεν ὁ Παρράσιος.

Ὁ Νικόστρατος ἐξεργάγη ζωηρῶς εἰς γέ-
λωτα βεβιασμένον, ὁ ἦχος τοῦ ὁποῖου συνε-
κλόνησε τὴν αἴθουσαν. Καὶ εἶπεν ὅτι ὄχι, δὲν
θέλει νὰ φωνάξῃ! ὅτι εἶνε κύριος τοῦ προσώ-
που του! ὅτι δὲν εἰμποροῦν νὰ δέσουν καὶ
τὰ χαρακτηριστικά του ὅπως τὰ μέλη του μὲ
σχοινία εἰς τὸν βράχον! ὅτι δὲν θάβρινε καθό-
λου νὰ τελειώσῃ ἐκεῖνος ὁ πίναξ! Ἐπειτα ἐξή-
μεσε τὸν ἀφρὸν τῆς λύσεως του μὲ ὕβρεις καὶ
βλασφημίας.

Τὸ πρόσωπον τοῦ Παρράσιου δὲν ἠλ-
λουόθη οὔτε κατὰ γραμμὴν ἀφῆκε τὴν ἐρυ-
θρὰν ράβδον, τὴν ὁποῖαν ἐκρατοῦσεν, ἐπῆρε
σιγά-σιγά μίαν ἄλλην τὴν ὁποῖαν ἐλευκοτύ-
ρωσεν εἰς τὸ πλῆσιόν του πύραννον, καὶ ὁ-

ρίσας ἀκριβῶς τὴν θέσιν ὅπου ὁ γυψ τῆς εἰ-
κόνης του κατέτρωγε τὸ ἦκαρ τοῦ Προμηθέως,
εἶπε πρὸς ἓνα δοῦλον σαματῆν:

«Πάρε. Δεξιᾶ. Κάτω ἀπὸ τὴν τελευταίαν
πλευράν. Νὰ ἐγγίξῃ ἐλαφρὰ, χωρὶς νὰ εἰσχω-
ρήσῃ».

Ὁ Νικόστρατος εἶδε τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον
νὰ τὸν πλησιάσῃ. Διετῆρει μεϊδιάμα ὠχρότα-
τον, καὶ τὸ κρέας του ἐπήθη χωρὶς νὰ προ-
φέρῃ λέξιν.

Ἄλλὰ μετ' ὀλίγον τὰ μάτια του ἔσβυσαν
ἰδρῶς ἀφθονός. Ἐρρευσεν ἀπὸ τοὺς κροτάφους
του. ἤρχισε πρῶτα νὰ κραυγάζῃ, ἔπειτα νὰ
ὀλολύξῃ μὲ φωνὴν σπασμωδικὴν ὡς τὸ κλάμμα
μικροῦ παιδιοῦ.

Ὁ Παρράσιος, ἀπαθής, παρετῆρει τὸ πρό-
σωπόν του.

Πόσον διήρκεσε τοῦτο; Δὲν εἰξέυρω. Ἐως
τὸ βράδυ, νομίζω. Δὲν εἰξέυρω ἐπίσης ποῖαν
ὥραν κατάρθωσα νὰ συρθῶ ἔξω ἀπὸ ἐκεῖνην
τὴν αἴθουσαν, διότι ἐλιποψυχοῦσα ἀπὸ κεφα-
λῆς μέχρι ποδῶν. Τὴν στιγμήν ποῦ ἐπερνοῦσα
τὴν θύραν, ἔγινεν ἔξαφνα σιγή, καὶ ἔπειτα
ἤκουσα μίαν φωνὴν ἀπὸ μακρὰν:

«Ὁ ἀνόητος! ἐφώνησεν ὁ Παρράσιος. Ἄ-
πέθανε μίαν στιγμήν ἐνωρίτερα ἀπ' ὅτι ἔ-
πρεπε!»!

**

Ὅταν ἔμαθαν τὴν ἐπαύριον εἰς τὰς Ἀθήνας
πῶς ὁ Παρράσιος εἶχε ζωγραφίσῃ τὸν «Προ-
μηθεῖα Δεσμώτην» τὸν ὁποῖον προώριζε διὰ τὸν
Παρθενάνα, κραυγὴ φρίκης ἀνεδόθη ἀπὸ ὅλην
τὴν πόλιν.

Ὁ λαὸς διηυθύνθη σύσσωμος πρὸς τὸν Κυ-
κλόβορον καὶ περιεκύκλωσε τὴν οἰκίαν τοῦ
ζωγράφου, τῆς ὁποίας αἱ θύραι ἦσαν κλει-
σταί.

«Ἐνα Ὀλύνθιον! Ἐνα ἄνδρα ἐλεύθερον!
Ἐνα ἡττημένον τοῦ Μακεδόνα».

Κώνειον εἰς τὸν φονέα του.»

Ἀνεμίχθη μὲ τὸ παράφορον ἐκεῖνο πλῆ-
θος, ὄχι διὰ νὰ σώσω τὸν φίλον μου, διότι κ'
ἐγὼ ὁ ἴδιος ἐσκεπτόμην τότε ὅτι ἦτο ἀξίος κάθε
τιμωρίας, καὶ αἱ κραυγαὶ τοῦ Νικόστρατου ἐ-
βομβοῦσαν ἀκόμη εἰς ταῦτά μου Ἄλλ' ἐπήγαινα
ἀκολουθῶν τὸ πλῆθος, ὠθοῦμενος ἀπὸ τὴν κί-
νησιν τοῦ λαοῦ, ἕως ὅτου ἐφθάσα μὲ τὸν συρ-
φετὸν ἀπέναντι ἀπὸ τὸν πολιορκούμενον περι-
βολον.

Τὸ πλῆθος ἐκραύγαζεν ὥραν πολλήν. Ἡ

οἰκία ἐφαίνετο νεκρά. Οὔτε ἓνας δοῦλος εἰς
τὴν θύραν. Οὔτε μίᾳ φωνῇ ὀπίσω ἀπὸ τὰ παρα-
πετάσματα, τὰ ὁποῖα ἐκρέμαντο μεταξὺ τῶν
στηλῶν, ἀκίνητα καὶ κλειστά.

Τέλος ὁ Παρράσιος ὁ ἴδιος, μεταξὺ δύο
παραπετασμάτων τὰ ὁποῖα ἄνοιξαν, ἐπαρου-
σιάσθη εἰς τὸ ἰσόγειον, μὲ τὰ χεῖρια σταυρω-
μένα εἰς τὴν βασιλικὴν του πορφύραν, καὶ τὸ
μέτωπον δεμένον ἀκόμη μὲ τὸ ἱερὸν ἀνά-
δημα.

Θύελλα κραυγῶν ἀνῆλθε πρὸς αὐτόν:

«Δολοφόνε! Βάρβαρε! Σύμμαχε τοῦ Φίλι-
που! ὠρύετο τὸ πλῆθος. Ποῦ εἶνε ἐκεῖνος ὁ
Ὀλύνθιος; Θὰ τὸν κηδεύσωμεν μὲ τιμὰς στρα-
τηγοῦ νικηφόρου. Καὶ διὰ σὲ τὸ κώνειον! διὰ
σὲ τὸ κώνειον!»

Ὁ Παρράσιος ἀφῆκε τὴν ἀγανάκτησιν αὐ-
τὴν νὰ ξεθυμάνῃ καὶ νὰ καταπέσῃ. Ἐπειτα ἤρ-
πασεν ἀπὸ κάτω, κρατῶν ἀπὸ τὰς δύο πλευρὰς

τοῦ πίνακος, τὸν «Προμηθεῖα» τὸν ὁποῖον εἶχε
ζωγραφίσῃ, τὸν ἐσήκωσε βραδέως καὶ θρησκευ-
τικῶς, πρῶτα ἕως ἐπάνω ἀπὸ τὸ κυκλίδωμα,
ἔπειτα ἕως ἐπάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι του, ὡς
ὥστε ἐσκεπάζθη ἀπὸ αὐτόν, καὶ τὸ ἔργον ἐπε-
φάνη εἰς τὴν θέσιν τοῦ Ἀνθρώπου.

Κλονισμὸς ἀπότομος διέσεισε τὸ πλῆθος
ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐπλησίασε περισσότερον. . .
Θαῦμα τῷ ἐπαρουσιάζετο: ἡ εἰκὼν τοῦ ἀνθρω-
πίου Πόνου καὶ τῆς αἰωνίας Ἡττης διὰ τῆς
ἀλγηδόνας καὶ τοῦ θανάτου, ἐσφάδαζεν ἀνωθεν
τῶν κεφαλῶν του. Πρὸ τῶν ἀμετρήτων ὀφθαλ-
μῶν του ἡ ὑψίστη κορυφὴ τοῦ τραγικοῦ με-
γαλείου ἀπεκαλύπτετο ἐκεῖ διὰ πρώτην φοράν.
Ἀνατόχιασε. Μερικοὶ ἔκλαυσαν. Σιγὴ ναοῦ
διεχύθη μέχρι τῶν τελευταίων στομάτων τοῦ
πλήθους, καὶ ὅταν ἡ κατακραυγὴ ἐδοκίμασε
νὰ ξαναρχίσῃ, ἐπευφημία καταγώδης τὴν κατέ-
πνιξεν εἰς τὸν ἀλαλαγμὸν τῆς Δόξης.

[Μετάφρασις Γρ. Ζ.]

ΤΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΖΩΗ

Ἀναστασίου Π. Σκιαδαρέση ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ. Ἐν Ἀθήναις, τόποις Π. Α. Σκαελλαρίου 1904.

Ἀπό τὴν σειρὰν τῶν περιπαθῶν *κονταδόρων*, τῶν ὁποίων τὸ ἄσμα ἀκούεται πρὸ ὀλίγου καιροῦ ἀπὸ τὰς στήλας μερικῶν ἐσπερινῶν ἐφημερίδων, αἱ ὁποῖαι, εὐσπλαγχνικώτεροι ἀπὸ τὴν ἀστυνόμεναι, ἀφίρουν τοὺς ἐρωτοκτυπημένους νὰ σταθοῦν μίαν στιγμὴν ὑπὸ τὴν σκέπην των καὶ νὰ χύσουν τὸν πόνον τῆς ψυχῆς των, ἡ κ. Σκιαδαρέσης εἶνε ὁμολογουμένως ἀπὸ τὰς «καλλιτέρας φωνάς». Τί τὸ παράξενον; Ἡ φωνὴ τοῦ Ἀποστόλου πρωτοακούσθη εἰς ἓνα ὄμιλον *κονταδόρων*.

Ὁ νέος ποιητὴς εἰς ὅλον τὸ πικροτυπωμένον βιβλιαράκι του, τὸ ὁποῖον ἐβιάσθη ὀλίγον νὰ μᾶς δώσῃ, ἐκτὸς ὀλίγων σελίδων μεταφράσεων, ψάλλει τὸν ἔρωτα. Ἡ μᾶλλον, διὰ νὰ εἶμαι ἀκριβέστερος, ψάλλει τὴν ἐρωμένην του. Ἐχει τὴν περιπάθειαν ὄλων τῶν ἐρωμένων, τὰ δάκρυά των, τὰς μελαγχολίας των. Τὰ λουλούδια, τὸ φεγγάρι, οἱ ὄψεις, τὰ ὄνειρα, οἱ ἀχτίδες ὅλη ἡ ποιητικὴ ἀνθοδέσμη τῶν ἐρωτευμένων, ἐπανέρονται πολὺ συχνὰ εἰς τὸ ἄσμα του καὶ χορεύουν γύρω ἀπὸ τὸ ξανθὸν εἶδωλον—αἱ ποιητικαὶ ἐρωμέναι εἶνε ὅλαι ξανθαὶ—πρὸς τὸ ὁποῖον ἀνεβαίνει ὁ στεναγμὸς τῆς κιθάρας του. Ἐν τούτοις τὸ ἄσμα αὐτὸ εἶνε πολὺ συχνὰ μελωδικόν, τονισμένον, εὐχάριστον εἰς τὴν σιωπὴν τῆς νυκτός, καὶ εἴμπορεῖ νανοῖξιν κανεὶς τὸ παράθυρόν του διὰ νὰ τὸ ἐνωτισθῇ, χωρὶς νάγανακτῆσθαι καὶ ὀργισθῆναι διὰ τὴν διακοπὴν τοῦ ὕπνου του.

Πρέπει νὰ ὁμολογήσω ὅτι ὁ νεαρὸς τραγουδιστής, ὁ ὁποῖος ψάλλει μὲ ἀρκετὴν μελωδίαν τὸν ἔρωτα καὶ τὴν ξανθοῦσαν του, μοῦ κανεὶ πολὺ τὴν συμπάθειαν. Καὶ ἂν ἡ σερενάδα του δὲν σιγήσῃ, ὅταν ἡ ὄραία του, μαλασομένη ἀπὸ τὴν περιπάθειαν τῆς σερενάδας, συγκατανεύσῃ νανοῖξιν τὸ παράθυρον καὶ νὰ ρίψῃ ἐν ἄνθος εἰς τὸν ἐκλεκτὸν τῆς, ἂν ἡ φωνὴ του δὲν λιποθυμήσῃ εἰς τὴν εὐτυχίαν αὐτὴν, ὅπως συμβαίνει εἰς τοὺς περισσοτέρους, εἴμπορεῖ κανεὶς νὰ ἐλπίζῃ ἀπὸ τὸν νέον τραγουδιστὴν ἓνα ἄσμα πλουσιώτερον, πρωτοτυπώτερον καὶ μάλ-

λον ἁρμονικόν. Δὲν εἶπαμεν διὰ τὴν φωνὴν τοῦ Ἀποστόλου;

Π. Νβ.

ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΖΩΗ

ΝΕΑ ΣΚΗΝΗ: Τὸ μυστικὸν τῆς Κοντέσσας Βαλέραινας, δράμα εἰς μέρη τρία ὑπὸ Γρηγορίου Ξενοπούλου.

Ἐπὶ τέλους ἡ «Νέα Σκηνή» μᾶς ἔδωκε ἐφέτως ἓνα ἔργον πρωτότυπον, «Τὸ Μυστικὸν τῆς Κοντέσσας Βαλέραινας» τοῦ κ. Ξενοπούλου. Ἄς ἐξάρωμεν τὸ γεγονός. Πνιγόμεθα μέσα εἰς τὴν ἀσφυκτικὴν θεατρικὴν ἀτμοσφαιραν μᾶς καὶ ζητοῦμεν εἰς μάτην, καὶ ἀπὸ τὴν «Νέαν Σκηνὴν» ἀκόμη, ν' ἀναπνεύσωμεν ὀλίγην δροσιὰν τέχνης.

Ἐἶχαμεν γράψει ὀλίγας γραμμὰς περὶ τοῦ ἔργου τοῦ κ. Ξενοπούλου, ὅταν πρὸ δύο μηνῶν τὸ ἐδιάβασε εἰς τὰ γραφεῖα τῶν «Παναθηναίων». Τὰ προτερήματα ποῦ εἶδα τότε, ἀκούων αὐτὸ ἀπὸ τὸν συγγραφέα, τὰ εἶδα καὶ ἐπὶ τῆς σκηνῆς. Μιὰ ζωὴ καὶ μιὰ τραγικὴ ἐσωτερικὴ, ποῦ κινεῖται μέσα εἰς ἓνα περιβάλλον φύσει φαιδρὸν. Μιὰ ἀπεικόνισις τῆς κοντέσσας Βαλέραινας ἀριστοτεχνικὴ, τόσον, ποῦ δύσκολα θὰ λησμονήσω τὴν ἀρχοντικὴν αὐτὴν μορφήν τῆς Ζακύνθου. Εἶναι ἀπὸ ἐκείνας ποῦ μένουσιν παντοεινὰ μέσα μᾶς, ὅταν μίαν φορὰν μᾶς τὰς παρουσιάσῃ ὁ καλλιτέχνης των. Ἡ εὐτυχισμένη ἐποχὴ, ἡ σχεδὸν σὺν παραμυθί, ποῦ «οἱ Βαλεραῖοι ἐκάναν τραπέζια στοὺς Ἀρχιναύαρχους τῆς Βενετίας, περαστικούς ἀπὸ τὴ Ζακύνθον, μὲ χρυσὰ πιάτα καὶ μὲ χρυσὰ μαχαιροπήρουνα, καὶ ἔπειτα τὰ σηκώσανε ὅλα μὲ τὸ τραπεζομάντηλο, καὶ γιὰ τιμὴ τοῦ ξένου τους, τὰ πετούσανε στὴ θάλασσα», ἔπειτα ἡ σημερινὴ δυστυχία ποῦ πνίγει τοὺς Βαλεραῖους, ἡ τόσον βαρεὴ καὶ καταθλιπτικὴ ὥστε ν' ἀναγκάζονται νὰ πουλήσουν καὶ τὰ τελευταῖα βιβλία τῆς βιβλιοθήκης των, εἶνε τόσαις ὄραιαις πινελιαῖς, τόσα ὄραια χρώματα ποῦ ἀπολλοῦν ἀριστοκρατικά τὸ δράμα, ἓνα δράμα ποῦ ἐξελίσσεται ἀπλοῦν, ἀπλοῦ-

* Κατὰ τὴν δευτέραν τοῦ «Μυστικοῦ» ὁ συγγραφεὺς περιέκοψε διάφορα μέρη.

στατον, σὺν τὴν ἡμέραν, ποῦ ξημερώνει καὶ πηγαίνει σιγὰ σιγὰ πρὸς τὴν δύσιν τῆς.

Μία πάλη τῆς παλαιᾶς ἀρχοντίας μὲ τὴν Ἀνάγκην, μέσα εἰς τὴν ψυχὴν τῆς Βαλέραινας. Ἡ μᾶλλον μία πάλη τῆς Ἀνάγκης κατὰ τῆς παλαιᾶς ἀρχοντίας, ποῦ ἀσεισθὴ δέχεται τὰ κτυπήματα καὶ ἡρεμῆ, ὡς ποῦ ἐξανίσταται ὑπερήφανη καὶ μεγάλη καὶ περιφρονητικὴ. Ὁ κόντε Μανώλης ὁ υἱὸς τῆς, ἡ νύφη τῆς ἡ Τασία, ἡ γραῖα ὑπέρτερά τῆς, ὁ ἔγγονός τῆς ὁ Παυλάκης, αὐτοὶ ἐκπροσωποῦν τὴν Ἀνάγκην ἢ ὁποῖα ἔρχεται νὰ τὴν παρακαλέσῃ, νὰ τὴν συγκινήσῃ, νὰ τὴν ἀναγκάσῃ ν' ἀποκαλύψῃ τὸ μυστικὸ, ποῦ θὰ ἔσωζε τὸ ἀρχοντικὸν τῶν. Νά: ἓνας παλαιὸς γνώριμος τοῦ κόντε Μανώλη, ὁ Τζωρτζῆς ὁ Πάπουζας, ποῦ ἔχει γυρίσει ὅλον τὸν κόσμον καὶ ἔχει τί θὰ πῆ χρήμα καὶ τί ἀξίει, θέλει ν' ἀγοράσῃ τὸ γιαιτρικὸ αὐτὸ τῶν ματιῶν, ποῦ γιαιτρικὴ ἀνάθευτα, ποῦ ἡ φήμη του ἔχει φθάσῃ ἔξω ἀπὸ τὴν Ζακύνθον, εἰς τὰς Ἀθήνας. Καὶ ἐκείνος τότε νὰ τὸ ἐκμεταλλευθῇ καὶ ἔτσι νὰ γίνῃ πολὺ μεγαλειότερο τὸ καλὸ γιαιτρικὸν ποῦ ἔχει ἀπὸ δουλειᾶς, θὰ τὸ διαφημίσῃ παντοῦ.

Μὰ ἡ κοντέσσα τὸ ἀκούει ψυχρά. Τὰ χρήματα δὲν τὴν κλονίζουσι. Τὸ γιαιτρικὸ αὐτὸ πηγαίνει ἀπὸ Βαλέραινα σὲ Βαλέραινα καὶ τὸ Βαλερέϊκο τὸ δίνει, χρόνια καὶ χρόνια τώρα, γιὰ ψυχικόν. «Καὶ ψομί νὰ μὴν εἶχαμε νὰ φᾶμε ἐγὼ καὶ τὰ παιδιὰ μου, οὔτε ἓνα κουτάλακι νὰ μὴ μᾶς ἔμνεσκε γιὰ νὰ τὸ πουλήσωμε ἢ νὰ τὸ βάλωμε σημάδι στὸ Μόντε, θὰ ἐπροτιμοῦσα χίλιες φορὰς νὰ πεθάνωμε ὅλοι παρὰ νὰ δώσω τὸ γιαιτρικὸ τῶν Βαλεραίων γιὰ λεπτὰ».

Τὸ γιαιτρικὸ αὐτὸ τῶν ματιῶν εὐρίσκται εἰς τὸ Βαλερέϊκο ἀπὸ τὸ 1620. «Ἐκεῖνο τὸ χρόνο, διηγεῖται ἡ Κοντέσσα στὸν Πάπουζα, ἦλθε στὴ Ζακύνθον ἀπὸ τὸ Μωριά κατατρεγμένος γέρος, ἄρρωστος καὶ μισοπεθαμένος ἓνας καλόγερος Κρητικὸς. Τὸν ἔλεγον πᾶτερ Ἀγάπιος. Ἦρε ἄσουλο στὸ Βαλερέϊκο. Ἡ Βαλέραινα τοῦ καιροῦ ἐκείνου, ἡ γυναῖκα τοῦ κόντε Νικόλα Ἀλιβίζου Βαλέρη, (σηκῶνεται καὶ δείχνει μίαν εἰκόνα στὸν τοίχον) ἐκείνου ἐκεῖ, ποῦ ἂν ἔχετε ἀκουστά, ἔλαβε καὶ μέρος μὲ δικὴν του γαλέρα στὴ ναυμαχίᾳ τῆς Ναυπάκτου, καὶ ἡ Βαλέραινα τοῦ καιροῦ ἐκείνου ἐδέχθη τὸν ἅγιον ἄνθρωπον, τὸν ἔλεψε, τὸν ἐπεριποιήθη, τὸν ἐξαρρώσθησε, καὶ σὲ λίγες ἡμέρας—κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν του—τὸν ἔστειλε στὸ μοναστήρι τῆς Ἀναφανήτρας, ὅπου, ὕστερ' ἀπὸ καμπόσον

καιρὸ, ὁ καλόγερος ἀπέθανε. Φεύγοντας ἀπὸ τὸ σπίτι μας ὁ πᾶτερ Ἀγάπιος, ἀφήσας στὴν εἰρηγότρα του σημάδι εὐγνωμοσύνης ἐτούτο τὸ ἅγιον εἰκόνισμα τῆς Παναγίας τῆς Βατοπεδικῆς, καὶ μαζί μὲ τὴ χρυσὴ Παναγία, καὶ τὴ συνταγὴ τῆς σκόνης τῶν ματιῶν. Ἦταν κ' αὐτὴ κληρονομία, ἓνα παμπάλαιον μυστικόν, ποῦ δὲν τὸ ἔξερε ἄλλος ἀπὸ ἐκείνον τὸν ἅγιον ἄνθρωπον. Τὸ παράδωσε λοιπὸν στὴ Βαλέραινα καὶ τῆς ἐπαράγγειλε καὶ τὴν ὥρμισε νὰ τὸ κρατῇ μυστικόν καὶ νὰ τὸ χαρῖξῃ γιὰ τὰ μάτια τῶν χριστιανῶν καὶ γιὰ τῆς ψυχῆς τῶν πεθαμένων τῆς. Πειθαίνοντας ἡ Βαλέραινα ἐκείνη παράδωκε τὸ εἰκόνισμα καὶ τὸ μυστικὸν στὴ νύφη τῆς, αὐτὴ πάλι στὴ δικὴ τῆς, κ' ἔτσι ἀπὸ τὴ Βαλέραινα σὲ Βαλέραινα, μέσα σὲ τρακόσα σχεδὸν χρόνια, τὸ εἰκόνισμα καὶ τὸ μυστικὸν ἐφθασαν στὰ χέρια μου.

Πάπουζας.—Ὡ, τί ἄραϊο ποῦ εἶναι!

Βαλέραινα.—Μοῦ τὰ παράδωκε ἡ συχωρεμένη ἡ πεθερὰ μου. Λίγες ἡμέρες πρὶν νὰ πεθάνῃ μ' ἐκάθισε κοντὰ τῆς, στὸ κρεββάτι, μοῦ διηγήθηκε ὅλη τὴν ἱστορίαν, μοῦ ἔδωσε τῆς ὁδηγίαν τοῦ γιαιτρικοῦ, μαζί μὲ τὴ γραφτὴ συνταγὴ, καὶ στὸ τέλος μοῦ εἶπε: «Σ' ὀρκίζω φρικτά, νὰ μὴν τὸ φανερώσῃς, νὰ μὴν τὸ πουλήσῃς, νὰ μὴ γυρῆσῃς ποτὲ νὰ ὠφεληθῆς στὸ παράμικρον καὶ σ' ὁποῖα νὰ βρεθῆς περίστασι κ' ἀνάγκη. Εἶναι ψυχικόν! ἂν τὸ κάμῃς ἀλλοιώτικα, εἶνε γραφτὸ ἐτούτο τὸ σπίτι νὰ μείνῃ δίχως Βαλέραινα καὶ νὰ ἐκκληρίσῃ. Πρόσεξε! Δὲν ἔχεις τὸ δικαίωμα νὰ φανερώσῃς σ' ἄλλον ἄνθρωπον γεννημένον τὸ μυστικόν, παρὰ ὅταν ἔλθῃ ἡ ὄρα νὰ σὲ καλέσῃ καὶ σένα ὁ θεὸς, στὴ γυναῖκα ποῦ θὰ πάσῃ, μὲ τὸ καλόν, στεφάνι ὁ Μανώλης μας».

Ὁ Πάπουζας, πρὶν ἀναχωρήσῃ, διπλασιάζει τὴν προσφορὰν του εἰς τὸν κόντε Μανώλη καὶ τὴν Τασίαν, οἱ ὁποῖοι προσπαθοῦν τώρα, ἀκόμη περισσότερον, νὰ πείσουν τὴν Κοντέσσαν νὰ παραδῶσῃ τὸ μυστικόν εἰς τὴν νύφη τῆς, διότι δὲν ἔξευρε ποτὲ θὰ πεθάνῃ καὶ ἂν ἀπέθαινε ἐξαφνικὰ θὰ ἐχάνετο τὸ μυστικόν. Ἡ Βαλέραινα ἀρχίζει νὰ ὑποχωρῇ πρὸ τῆς λογικῆς. Καὶ θὰ τὸ παραδῶσῃ χωρὶς νὰ ὀρκίσῃ τὴν Τασίαν. Ἔτσι θὰ εἶνε ἐκείνη ἐλεύθερη νὰ τὸ δώσῃ τοῦ Πάπουζα. Ἡ δυστυχία τῶν παιδιῶν τῆς τὴν κάμνει νὰ ὑποκύψῃ. Ἄλλ' ἔχει ἓνα σχέδιον. «Ἡ ἀπόφασίς μου, γεννημένη ἀπὸ τὴν ὄρα ἐκείνη τῆς θλιβερῆς, ἀόριστη ἀκόμη καὶ ἀνάλαφρη, ἔβαλε ῥίζαν δυνατὴν στὴν ψυχὴν μου.»

Τὸ μυστικὸν ἀποκαλύπτεται. Ἄλλ' ἡ προαγγελομένη καταστροφὴ δὲν ἐπέρχεται. Ὁ Πά-

πουζας, ένας πλαστογράφος, συλλαμβάνεται και φυλακίζεται. Ο κόντε Μανώλης διορίζεται αστυνομός.

Αν επαίχτο άμέπτως τὸ δράμα αὐτό, βεβαίως θὰ ἐκέρδιζε πολύ. Ἐκτός τῆς κυρίας Παρασκευοπούλου ἡ ὁποία ἠσθάνθη τὸν ρόλον τῆς καὶ ἐνέκλεισε εἰς τὴν στάσιν τῆς, εἰς τὴν φωνήν τῆς, εἰς τὴν ἐν γένει ὑπόκρισιν, (παραβλέπομεν τὰς μικρὰς ἑλλείψεις), τὴν μοναδικῆς ἡμορφίης μορφὴν τῆς Βαλέρινας, καὶ ἡ ὁποία ἐσκόρπισε γύρω τῆς τὴν ποίησιν τῆς ἀρχοντίας, τῶν παραδόσεων, τοῦ σπιτιοῦ, οἱ ἄλλοι ἠθοποιοί, ποῖός λίγο ποῖός πολύ, ἔμειναν ἔξω τοῦ δράματος. Ἐχρειάζετο τελείως καλὴ ἀπόδοσις διὰ τὰ μὴν χάνωνται οἱ λεπτοὶ χρωματισμοί, οἱ μὴ προσπίπτοντες ζωηροὶ στὰ μάτια. Τί διαφορὰ, ἂν οἱ μύστοι τῆς «Νέας Σκηπῆς» δὲν ἐπερίμεναν περὶ τὸ ὑποβολεῖον τὴν ἐκ βάθους βοήθειαν!

Ἀπὸ «Τὸ Μυστικὸ τῆς Κοντέσσας Βαλέρινας» λείπουν ἡ χονδραῖς πινελιαις, ποῦ συνήθως ἀποτελοῦν καὶ τὴν σκηρικὴν ἐπιτυχίαν. Τὸ κοινὸν δὲν εἶνε ἕνας, δύο, πέντε ἄνθρωποι ποῦ θὰ προσέξουν καὶ θὰ εἰσδύσουν εἰς τὸ δράμα καὶ θὰ αἰσθανθοῦν τὰς λεπτὰς καλλονὰς ἐνὸς ἔργου φιλολογικοῦ. Χρειάζεται κατὰ ἄλλο, ἰσχυρότερον. Ἡ δράσις βραδύνει, καὶ ἀκριβῶς εἰς τὴν βραδείαν αὐτὴν ἐξέλιξιν ἔγκειται ἡ ὁμορφία τοῦ ἔργου τοῦ κ. Ξενοπούλου, εἰς τὰς λεπτομερείας, εἰς τοὺς ἐλαφροὺς τόνους, οἱ ὁποῖοι δυστυχῶς χάνονται ἐπάνω εἰς τὴν σκηρικὴν καὶ ἀδυνατοῦν ἐπομένως νὰ δώσουν καλλιτεχνικὴν ἐντύπωσιν. Καὶ ὁ διάλογος μακραίνει τόσον πολύ, ἐπ' ἀπειρον, κουραστικὸς. Ἦτος αὐτὴ ἡ ἐκτέλεσις, ἡ καλλιτεχνικὴ ἄλλως τε, ἡ ἐγκλείουσα καὶ χρῶμα καὶ πραγματικότητι καὶ μελέτην, ἔκαμε τὸν συγγραφέα νὰ λησμονήσῃ τὰ κύρια σημεῖα. Ἦτος ἕνας ἄλλος, ὀλιγώτερον καλλιτέχνης τοῦ λόγου, θὰ ἐπρόσεχε περισσότερο εἰς κατὰ, θεμελιώδες, ποῦ ἐκίνησε καὶ τὴν ἰδικὴν μου προσοχὴν, εἰς τὸ ὅτι, ἀντὶ νὰ πλέκεται τὸ δράμα περὶ τὸ μυστικὸ τῆς Κοντέσσας, καταστῆ αὐτὸ τὸ μυστικὸ, ἡ ἀποκάλυψις του δηλαδὴ, ν' ἀποτελῆ τὸ δράμα.

Ἐπειτα, πῶς θὰ ἤθελα νὰ ἐπήρχετο ἡ καταστροφὴ, ἡ νὰ λείψῃ τοῦλάχιστον ἡ φαιδρὰ λύσις του! Ἦμπορεῖ νὰ ἦναι ἀληθινὴ, πολὺ ἀληθινὴ, ἀλλὰ δὲν συγκινεῖ. Εἶναι σὰν μία παραφωνία μέσα εἰς τὴν τεχνολογίαν τῆς Κοντέσσας. Δὲν ἠθέλησε νὰ κάμῃ τραγωδίαν ὁ συγγραφεὺς. Ἔστω. Ἀλλὰ πάλιν, ἡ ἐξαγγελλομένη δῆθεν λύσις διὰ τῆς αὐτοκτονίας τῆς Βα-

λέρινας, δὲν εἶναι ὀλιγώτερον ἐπιτυχής; Καὶ τὸ πραγματικὸν τέλος ποῦ ἐπέρχεται μετὰ τὸν διορισμὸν τοῦ κόντε Μανώλη; Φοβοῦμαι μήπως οὔτε αὐτὸ δὲν ἰκανοποιῇ τελείως τὸ καλλιτεχνικὸν αἶσθημα τοῦ συγγραφέως. Τὸ ἰδικόν μου τοῦλάχιστον ὁμολογῶ δι' ὅχι.

KIMON MICHAILIDIS

ΜΟΥΣΙΚΗ

ΔΗΜΩΔΕΙΣ ΧΙΑΚΑΙ ΜΕΛΩΔΙΑΙ

Hubert Pernot: *Rapport sur une mission scientifique en Turquie. (Extrait des Nouvelles Archives des Missions scientifiques. t. XI). En Parisois (Imprimerie Nationale) 1903. Εἰς 8ον σ. 5-129 [117-241].*

Ὁ ἀγαπητὸς φίλος κ. Hubert Pernot, ὁ περὶ τὴν μεσαιωνικὴν καὶ νεωτέραν ἑλληνικὴν εὐδόκιμος φιλόλογος, περιῆλθεν ἐντολῇ τοῦ γαλλικοῦ ὑπουργείου τῆς Παιδείας, κατὰ τὸ θέρος τοῦ 1898 καὶ 1899, τὴν Χίον χάριν γλωσσικῶν καὶ λαογραφικῶν ἐρευνῶν. Καὶ τὸν μὲν γλωσσικὸν ἀμητόν, τὸν ἐκ τῆς ὥραιας τῆς Ἰωνίας νήσου ἀποκομισθέντα, ἐπεξεργάζεται ἤδη πρὸς ἐκδόσιν ὅλοι δὲ δικαιούμεθα νὰ προσδοκῶμεν ἀπὸ τὸν ἔκκριτον τοῦτον φιλόλογον συμβολὴν σπουδαίαν εἰς τὴν νεοελληνικὴν διαλεκτολογίαν. Τὰς δὲ πλήρεις ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις ἐνδιαφέροντος ἐντυπώσεις τοῦ ταξιδίου του ἐξέδωκεν ὄχι πρὸ πολλοῦ εἰς πολυσέλιδον τόμον¹ γραμμένον μετὰ χάριτος καὶ εὐφυίας γαλατικῆς. Ἐν παραρτήματι τοῦ τόμου τούτου ἐδημοσίευσεν ὁ κ. Περνὸ καὶ 17 δημῶδεις Χιακὰς μελωδίας, ἐν δὲ τῷ τομίδιῳ τοῦ ὁποίου τὸν τίτλον ἀναγράφομεν ἀνωτέρω, ἀναδημοσίευσεν τὰς 17 ταύτας, παρέχει καὶ 97 ἄλλας δημῶδεις μελωδίας ἐπίσης ἐν Χίῳ συλλεχθείσας.

Ἐν τῇ προτασσομένη τῆς συλλογῆς ταύτης τῶν 114 μελωδιῶν πρὸς τὸν Ὑπουργὸν τῆς Παιδείας ἐκθέσει του ἀνομολογῶν ὁ ἀγαπητὸς φίλος τὴν μεγάλην του ἀγνοίαν ὡς πρὸς τὴν μουσικὴν ἐκθέτει σαφῶς τὸν τρόπον μετὰ τὸν ὁποῖον συνέλεξε τὴν ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθείσαν δημῶδη μουσικὴν ὕλην. Περιερχόμενος, λέγει, τὰς διαφορὰς τῆς Χίου χωρὶα ἔφερε μετ' ἑαυτοῦ εὐμετακόμιστον γραμμῶφονον Columbia, βάρους ἑννέα χιλιγραμμῶν, μὴ προτιμήσας καὶ ἐτι ἐλαφρότερον διὰ τὴν εὐκολίαν καὶ ἀκρι-

¹ Hubert Pernot: *En pays Turc. L'île de Chio. Avec 17 melodies populaires et 118 simil. gravures. Paris 1903.*

βειαν τῆς συνθέσεως. Εἰς τὸ γραμμῶφονον τοῦτο ὑπὸ διαφόρων χωρικῶν τῆς Χίου ἐνεψάλθησαν καὶ ἀπετυπώθησαν αἱ περὶ ὧν ὁ λόγος δημῶδεις μελωδίαι, τὰς ὁποίας ἐξαγγελομένας ἔπειτα ἐν Παρισίοις ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ γραμμῶφονου, ἀνέγραψε καὶ παρεσήμανε διὰ τῆς εὐρωπαϊκῆς παρασημαντικῆς ὁ κ. Paul Le Flem, ἀπόφοιτος τοῦ Παρισίου Ὁδείου. Ὁ κ. Περνὸ εἰσαγωγικῶς παρέχει μακρὰς ὁδηγίας περὶ τῆς χρησιμοποίησεως τοῦ δργάνου τούτου πρὸς τὸν προκείμενον σκοπὸν. Καὶ τὸ παραδειγμα αὐτοῦ δύναται κάλλιστα ν' ἀκολουθήσῃ καὶ τὰς ὁδηγίας του νὰ ἐπωφεληθῶσι καὶ οἱ ἀμοιρότατοι ἐκ τῶν ἡμετέρων πάσης μουσικῆς παιδεύσεως, συλλέγοντες, καθ' ὃν τρόπον ὁ γάλλος ἑλληνοστῆς, τὰς ἐθνικὰς ἡμῶν μελωδίας καὶ μεγάλας οὕτω συντελοῦντες εἰς τὴν ἀποθησαύρισιν αὐτῶν, ὅπερ ἔργον πρέπει νὰ ληφθῆ ὑπ' ὄψιν ὅτι εἶναι ἔξ ἐκείνων τῶν ἀπαιτούντων οὐχὶ ἐνὸς μόνου προσώπου τὴν ἀφοσίωσιν ἀλλὰ πολλῶν τὴν συμβολὴν καὶ τὸν ἔρανον.

Ἡδη εὐχῆς ἔργον θὰ ἦτο νὰ γίνωσι συστηματικὰ δοκιμαί τῆς χρήσεως τοῦ γραμμῶφονου πρὸς ἀποτύπωσιν καὶ διάσωσιν τῆς κατὰ χώρας προφορᾶς τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν γλώσσης, ὡς καὶ πρὸ ἐμοῦ ὑπέδειξε τὸ πρῶγμα ὁ κ. Σ. Λάμπρος¹. Ὡς εἶναι γνωστὸν ἐκ κοινῆς ἀντιλήψεως, τὸ σχολεῖον ἀφ' ἐνός καὶ ἀφ' ἑτέρου ἢ κινῶζηλος μίμησις τῆς γλώσσης τῶν μεγάλων πόλεων ἀφανίζουσι τὰ διάφορα ἰδιώματα καὶ ἀποτρίβουσι ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὰς διαλεκτικὰς διακρίσεις περὶ τὴν προφορὰν τῆς δημοτικῆς ἡμῶν γλώσσης. Ἐὰν δὲ τὸ γραμμῶφονον κατῴρθανε ν' ἀποτυπώσῃ πιστῶς καὶ ζωηρῶς τὰς διακρίσεις αὐτάς, πόσον σπουδαῖον ὑπὸ ἐπιστημονικὴν ἄμα καὶ ἐθνικὴν ἔσφιιν θὰ ἦτο τὸ γεγονὸς τοῦτο, καθὲς βεβαίως ἀντιλαμβάνεται.

Ἡ συλλογὴ τοῦ κ. Περνὸ περιλαμβάνει δύο μέρη. Τὸ πρῶτον περιέχει χορευτικὰ τραγούδια μετὰ τοῦ μέλους αὐτῶν ἢ ἀπλῶς σκοποῦς τῶν διαφόρων ἐν Χίῳ συνήθων χορῶν, ἔξ ὧν μνημονεύω τὸν *Βολισσιανόν*, τὸν *συντόδηλον* δι' τὸν ἐπιχωριάζοντα ἐν τῇ κόμῃ Βολισσῶ, τὸν *Πασβάντικον*, τὸν *μπάλλο μαστίχα*, ὁ ὁποῖος ὑπερθεωρεῖται χοροῦς τινος τῆς Νάξου καὶ τῆς Πάρου, τὸν *τριπαιον*, ὃν καὶ περιγράφει στοιχειωδῶς ὁ κ. Περνὸ, κλ κλ. Τὸ δεύτερον δὲ μέρος περιλαμβάνει 56 μελωδίας τραγουδιῶν, ἔξ ὧν διακρίνονται τὰ *νανου-*

ρίσματα, τὰ μοιρολόγια, τὰ τραγούδια τοῦ γάμου, τοῦ *Μαγιοῦ*, καὶ ἄλλα διάφορα.

Βεβαίως δὲν εἶμαι ὁ κατάλληλος νὰ κρίνω περὶ τῆς μουσικῆς τελειότητος τῆς ἐκδόσεως τοῦ κ. Περνὸ. Παρατηρῶ μόνον τοῦτο, ὅτι αἱ πλείσται μελωδίαι τῆς συλλογῆς αὐτοῦ δὲν εἶναι ἑλληνικαί εἶναι τουρκικαί καὶ ἐν γένει ἀνατολικαί, ἐκτελεσθεῖσαι δὲ κατὰ παράκλησίν μου ὑπὸ διαφόρων φίλων δὲν μοῦ ἀνέμνησαν εἰμὴ ἐλαχίστας ἔξ ὅσων μελωδιῶν ἤκουσα, καὶ ἤκουσα πλείστας ὄσας, εἰς διάφορα μέρη τοῦ Μωριά καὶ τῆς Ρούμελης. Τοῦτο εἶναι ἀπλῶς μία παρατήρησις μου ἀνευ οὐδεμιᾶς μομφῆς κατὰ τοῦ κ. Περνὸ, ὅστις ἐξέδωκεν ἀπλῶς δημῶδεις μελωδίας ἐκ Χίου χωρὶς ποσῶς νὰ τὰς χαρακτηρίσῃ. Ἦτιο ἀδιάφορος, ἴσως ἐκ μουσικῆς ἀγνοίας, ἂν τὸ συλλεγόμενον ὑπ' αὐτοῦ μουσικῶν ὕλικῶν ἦτο τουρκικῆς ἢ ἑλληνικῆς γενέσεως. Αἱ τοιαῦται διακρίσεις εἶναι ἔργον τῶν περὶ τὰ εἰδικὰ ταῦτα ζητήματα ἀσχολουμένων μουσικῶν καὶ οὐχὶ τοῦ φιλολόγου ἐκδότου, ὁ ὁποῖος εἶναι ἄξιος εὐχαριστιῶν διὰ τοὺς μόχθους καὶ τὰς μετ' αὐταπαρνησίας φροντίδας του.— Ἄξια πάσης προσοχῆς βεβαίως εἶναι τὸ μέλος τοῦ τραγουδιοῦ τοῦ *Χαρτζανῆ*, (σ. 52, ἀρ. 37) ἀγνωστον ἀλλαχόθεν καθ' ὀλοκληρίαν, καὶ τὸ μέλος τοῦ τραγουδιοῦ τοῦ καλουμένου τοῦ *νεκροῦ ἀδελφοῦ* (σ. 62, ἀριθ. 46)¹.

Τὸ δεύτερον τοῦτο τραγούδι παρ' ὅλην τὴν τραγικὴν ὑπόθεσιν του εἶναι ἐν Χίῳ χορευτικόν. Ἐν Πελοποννήσῳ ἡ σχεδὸν λησμονημένη μελωδία αὐτοῦ ἀνάγεται εἰς τὰς ἐπιτραπεζίους. Καίτοι ἐν Μελιτίνῃ καὶ ἐν ἄλλοις τῆς Λακεδαιμόνου δήμοις ἔχει τὸν θρηνώδη ἐκείνον μονότονον τύπον τῶν μοιρολογίων καὶ ἀκριβῶς κατήντησε νὰ ψάλλεται ἐπὶ τῶν τάφων τῶν νεκρῶν. Ἐν Ἀθήναις, ταῖς παλαιαῖς ἐννοῶ τῆς τουρκοκρατίας, κατελέγετο τὸ ἄσμα τοῦ *νεκροῦ ἀδελφοῦ*, τῆς *Ἀρετῆς*, ὡς κοινότερον λέγεται, εἰς τὰς *παραλογές*, τὰ τραγούδια ἐκεῖνα τὰ ἀπαγγελλόμενα μόνον ἀλλὰ μὴ ἄδόμενα². Ἡ Πελοποννησιακὴ μελωδία τοῦ ἄσματος αὐτοῦ εἶναι ὅλος διάφορος τῆς Χιακῆς. Τὰ δὲ δύο μέλη τὰ ἐν Χίῳ τοῦ τρα-

¹ Jean Psichari: *La Ballade de Lenore en Grèce. En τῇ Revue de l'Histoire des religions* τὸμ. IX σ. 27-64 καὶ ἐν ἰδίῳ τεύχει. Paris 1884. Ε. Leroux. 8ον σ. 40.—*N. Γ. Πολίτου*: Τὸ δημοτικὸν ἄσμα περὶ τοῦ νεκροῦ ἀδελφοῦ. Ἐν τῷ Δελτίῳ τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρείας τὸμ. Β' σ. 193-261 καὶ 552-557.

² Δ. Γρ. Καμπούρογλου. Ἱστορία τῶν Ἀθηναίων. Τουρκοκρατία. Τὸμ. Α' σελ. 289 καὶ 299 κ. ἔ.

¹ «Νέος Ἑλληνομνήμων». Τόμ. Α', τεύχος Α', σ. 116.

γυδοῦ τῆς Σούσας, (σ. 116 ἀριθ. 107 καὶ 118 ἀρ. 109) εἶναι τὰ αὐτὰ σκεδὸν καὶ ἐν Κινοῦριά, ὡς ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως γνωρίζω, καὶ διάφορα πολὺ τῆς Κοητικῆς μελωδίας. Καθ' ὅλον δὲ ἰδιόμελα εἶναι τὰ Χιακὰ ἄσματα τ' ἄδόμενα παρὰ τὸ ἄκρον σῶμα προσφιλοῦς νεκροῦ. Αἱ ἄφομοιαι τῶν γιαικῶν μοιρολογίων, γλυκεῖαι ἀδιαπτῶτως καὶ τρόπον τινὰ ὄνειρώδεις, δὲν ἁγίζουσι τὸν ἀκροῦμενον, δὲν πληροῦσι τὰ στήθη του συγκινήσεως ἐκσπάσεως εἰς δάκρυα καὶ ὀλοφροῦσις, ἀλλ' ἐμβάλλουσι κάποιαν βέμβην εἰς τὴν ψυγὴν, τὴν μεταφέρουσι εἰς τὰ ὑπερκόσμητα, εἰς τοὺς οὐρανοὺς. Εἰς ἐμὲ τοιούτοιον τοιαύτην ἐντύπωσιν ἀφήσαν, ἐντύπωσιν λίαν ἰσηράν.

Ὁ κ. Περγὸ δὲν δημοσιεῖ μόνον μελωδίας, παραθέτει συνήθως καὶ τὸ κείμενον τοῦ εἰς ἑκάστην ἐξ αὐτῶν ἀντιστοιχοῦντος ἄσματος ἢ παραπέμπει καταλλήλως ἐν τῷ ἄσμα εἶναι ἤδη ἀπαρτάλλεως ἐκδομένον. Ἀμέσως δὲ διακρίνει τις τὴν μεγάλην, τὴν ἑξαιρετικὴν προσοχὴν τὴν ὅποιαν κατέβαλεν ὁ γλωσσολόγος, ἐκδότης ἐπὶ τὴν ἀκριβῆ παραστάσιν τῶν ἀκουσμένων φηδῶγων. Καὶ τὰ κοινώτατα, καὶ τὰ κατ' ἐπανόληψιν ἐκδομένα ἄσματα, πασαμῦθια ἴμερ, κλ. κλ. δημοσιεύματα ὅπως ἀκριβῶς ἑκασταγοῦ προφέρονται, εἶναι σπουδαιότατα γλωσσικὰ μνημεῖα. Δυστυχῶς περὶ τοῦτο, τὴν ἀκριβῆ παραστάσιν τῆς προφορᾶς, μεθ' ἧς τόσα, ὡς γνωστὸν, ἐθιολογικὰ καὶ ἱστορικὰ ζητήματα στενῶς συνδέονται, χωλαίνουσι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ οἱ ἡμέτεροι ἐκδοταὶ λαογραφικῆς ὕλης, καὶ δὴ χωλαίνουσι, ἀλλοῦ πολὺ, ἀλλοῦ ὀλίγον, οἱ κυρίως τοιαύτην Χιακὴν ὕλην ἐκδόντες κ. κ. Δ. καὶ Π. Φέρμος¹, Π. Ζαρέλης², Κ. Κανελλάκης³, ὡς καὶ ὁ μακαρίτης Δ. Πασιπάτης⁴.

Ὁ κ. Περγὸ συνοδεύει καὶ μετὰ τινὰς σημειώσεις τὰ τραγούδια καθὼς καὶ τὰς μελωδίας του. Εἶχα παρατηρήσεις τινὰς νὰ κάμω ἐπὶ τῶν σημειώσεων του τούτων καὶ πρὸ παντὸς ἤθελα νὰ ὑπὸδεξω εἰς αὐτὸν μετ' ἀγάπης καὶ ἄλλας ἐκδομένας ἐκ διαφορῶν μερῶν παραλλαγὰς τῶν ἄσμάτων, ἅτινα

¹ Νεοελληνικὰ Ἀνάλεκτα... τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου «Παρνασσῶν». Τόμ. Α' (1870) σελ. 96 ἀριθ. 33, 97 ἀριθ. 34, 100 ἀριθ. 38, 101 ἀριθ. 39, 40 καὶ σελ. 94 ἀριθ. 30, 95 ἀριθ. 31, 96 ἀριθ. 32, 97 ἀριθ. 35, 98 ἀριθ. 36, 99 ἀριθ. 37, 101 ἀριθ. 41, 102 ἀριθ. 42, 103 ἀριθ. 43, 114 ἀριθ. 59, 115 ἀριθ. 60, 199 ἀριθ. 66, 120 ἀριθ. 67, 68.

² Ἀπόθι σελ. 93 ἀριθ. 29, 121 ἀριθ. 69.

³ Χιακὰ Ἀνάλεκτα. Ἐν Ἀθήναις 1890. Εἰς 8ον

⁴ Χιακὸν Γλωσσάριον Ἐν Ἀθήναις 1888. Εἰς 8ον

ἐδημοσίευσεν, καὶ μάλιστα ἐξ Ἀγναίου Πελάγου πολλὴ πλησιασούσας πρὸς τὰς Χιακὰς. Ἀλλὰ τοῦτο δὲ ἦτο ἐξ ἀπαντος μὴ μεγάλην κατάχρησιν τῆς φιλικῆς ἐξένης τῶν «Παναθηναίων». Ὁ δὲν περιορίζομαι νὰ δημοσιεύσω ἐνταῦθα μόνον Χιακὴν παραλλαγὴν τοῦ ἄσματος τοῦ κάστρου τῆς Ὠριᾶς, πολὺ διαφέρουσαν τῆς παρὰ Περγὸ (σελ. 63 κ. ἑ.) καὶ ἦν ἀρτίομαι ἐκ μικρᾶς εἰς τὰς χεῖρας ἡμῶν διασθεσίης χειρογράφου γλωσσικῆς ὕλης ἐπιγραφομένης: *Χιακαὶ λέξεις, φράσεις, δοξαῖαι καὶ ἄσματα*, κατηρητισμένης ὑπὸ τοῦ ἐν Σύρω λογίου Ἀνδρέου Χούμη, τὸν ὅποιον πρὸ μηνῶν ἐκάλυψεν ἡ ψυχρὰ τοῦ τάφου πλάξ. Ὁ μακαρίτης, Χίος μόνον ἐκ καταγωγῆς, εἶπεν ἀποβάλλη καὶ ἀπομάθῃ, ὡς ἐλέγγεται, τὴν ἐν τῇ προγονικῇ του νήσῳ προφορὰν, ἢ, τὸ πιθανώτερον εἰς ἐμὲ, δὲν ἐφρόντισε ποσῶς νὰ παραστήσῃ αὐτὴν ἀκοινῶτως. Τοῦτο ἀμέσως ὁ ἀντιληφθῶσιν οἱ ἀναγνώσται ἡμῶν ἐκ τῆς παρατιθεμένης παραλλαγῆς τοῦ κάστρου τῆς Ὠριᾶς¹:

Σῶλον τὸν κόσμον, πῆγα σ' ὄλην τὴν Φραγκιάν.

Ὅλα τὰ κάστρα τὰδα, ὄλα τὰ τῆδερα,

σὸν τῆς Ὠριᾶς τὸ κάστρο, κάστρο δὲν εἶδά.

Σαράντα ὄργες τοῦ ψήλου, δώδεκα φαρδύ,

μὲ ἀσημένιους πύργους καὶ χρυσὰ κλειδιά.

Τοῦρκοι τὸν πολεμοῦσαν χρόνους δεκοχτώ,

μὰ γὰ νὰ νὸ πατήσουν δὲν ἔδνοντο,

κ' ἕνα μικρὸ Τουρκάκι, παιδί ἀμούστακο,

στὰ πόδια τοῦ Βεζύρη πάει προσκυνῆ.

— Ἐγὼ εἶμαι ἀξιός, ἀφέντη, ἀξιός δυνατός,

τὸ κάστρο νὰ πατήσω τὸ ἀπάντη—

Τάκουσεν ὁ βεζύρης κ' εὐχαριστήθηκε

καὶ στὸ Τουρκάκι λέγει καὶ τοῦμολογᾷ,

— Χίλια φιλοῦριά σου τῆζω γὰ ζαμκε σου,

καὶ δώδεκα κορίτσια τὰμορφότερα,

ἂν πάταγες τὸ κάστρο τὸ ἀπάντη—

Γυναίκας δούχα βάνει, ἴνυθι σὸν Ῥωμῆ,

προσκεφαλάκι ζώσθη κ' ἐγκαστρώθηκε,

τὸ κάστρο τριγυρίζει, κλαίει, δέρονται,

— Ἀνοῖξ' τε μου γὰ νάμβω, ἡ κακόννη,

ποῦμαι κ' ἐγκαστρωμένη καὶ στὸ μῆγά μου,

μὴν πῶση τὸ παιδί μου κ' εἶναι κρέμα σας—

Ὅσο ν' ἀνοῖξη ἡ πορτὰ χίλιοι μῆχανε,

κ' ὄσο νὰ καλοκλείση, τὸ κάστρο πάθθηκε.

Ἐν τέλει ὁ κ. Περγὸ θὰ μοῦ ἐπιτρέψῃ καὶ μίαν ἄλλην παρατήρησιν αὐτὴν ἐπὶ μίᾳ περι-

¹ Διετήρησα καθ' ὅλας τὰς γραφὰς τοῦ μακαρίτου Χούμη, ἑτέραν παραλλαγὴν ἄσματος δημοσιευθέντος ὑπὸ τοῦ κ. Περγὸ δὲν περιέχῃ ἡ συλλογὴ ἐκείνου.

κοπῆς τῆς ἐκδόσεώς του, τὴν ὅποιαν πραγματευομένην περὶ ζητημάτων σχετικῶν πρὸς τὴν συλλογὴν του τῶν Χιακῶν μελωδιῶν ἀπευθύνει πρὸς τὸν Γάλλον Ὑπουργὸν τῆς Παιδείας καὶ ἐν εἴδει προλόγου προτάσσει, ὡς ἐλέγμεν καὶ ἀνωτέρω, τοῦ βιβλίου του, *Il existe à Athènes, depuis assez longtemps déjà, un Conservatoire qui forme, paraît-il, des bons élèves. N'en sortira-t-il pas un jour quelque Hellène qui se consacrerait à l'étude des airs de son pays? Ce serait une belle tâche.* Δυστυχῶς τὸ Ἀθηναϊκὸν Ὀδεῖον, ἢ μικρὰ ἀλήθειαι εἶναι ὅτι ἐν ὧ τόσον εὐδοκίμως ἐργάζεται πρὸς διάδοσιν παρ' ἡμῶν πάσης εὐρωπαϊκῆς μουσικῆς, οὐδόπως μέχρι τοῦδε ἐσκέπηθη περὶ τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν τοιαύτης. Καὶ βεβαίως τοῦ ἑλληνικοῦ Ὀδεῖου πρὸ παντὸς ἦτο τὸ ἔργον νὰ καταβιάσῃ τὴν μουσικὴν τῶν δημοτικῶν μας ἄσμάτων ἀπὸ τὰ βράχια καὶ τὰς ρεμματιῆς τῶν ἑλληνικῶν βουβῶν, ἵνα δι' αὐτοῦ, τοῦ Ὀδεῖου διαδοθῇ εἰς τὰ σχολεῖα, τὰ γυμναστήρια, τοὺς στρατώνας καὶ τὰς ἀριστοκρατικὰς αἰθούσας Ἐθιγῶς, καὶ ἔδῳ ἔγκειται ἢ παρατήρησις μου εἰς τὸν κ. Περγὸ, τὸ ἐθνικὸν αὐτὸ ἔργον τῆς συναγωγῆς καὶ μελέτης τοῦ δημοτικῶν ἡμῶν μουσικοῦ ὕλικου, ἐνεκοιλιώθησαν μετὰ ἡλεωτικῆς ἀγάπης φιλόμουσοι πατριῶται οὐδεμίαν οἰχέσιν ἔχοντες πρὸς τὸ Ὀδεῖον. Δὲν πρόκειται βεβαίως περὶ τοῦ κ. Ἀραμη. Τὸν γλυκῶφρονον τραγουδιστὴν μόνον διὰ τὸν βαθὴν ἔρωτά του πρὸς τὴν δημόδη μουσικὴν καὶ τὰς ἐν μέρει ὥραιας δι' αὐτὴν ἰδέας του ἐπικροτῶ Ἀλλ' ἡ φωνὴ αὐτοῦ ψάλλοντος τὰ δημοτικὰ μας τραγούδια, ἢ φωνὴ του ἢ ἀντηχήσασα εἰς τὴν ἡλεκτροφώτιστον αἴθουσαν τοῦ Παρνασσῶ καὶ ὑπὸ τοὺς θόλους τοῦ Βασιλικοῦ Θεάτρου, εἰς ἐν περιβάλλον ὄλω ἀφύσικον δι' αὐτὰς, μοῦ ἐπροξένησε παρ' ὄλην τὴν γλυκύτητά της μίαν ἀγανάκτησιν βαθεῖαν.

Τὰ δημοτικὰ μας τραγούδια, ὡς τὰ ἐπανέφερον ἐκ τῆς ξένης ὁ κ. Ἀραμη, εἶναι ἡλλοιωμένα, εἶναι βοστρυχισμένα μετὰ ξένην τέχνην, δὲν εἶναι πλέον ἑλληνικά. Καὶ εἶναι ἡλλοιωμένα οὐχὶ μόνον εἰς τὴν μελωδίαν, ἀλλ' ἀκόμη καὶ εἰς στίχους. Διότι πρέπει νὰ γνωρίζῃ κανεὶς ὅτι ἡ ἄλλοιώσις τῶν δημοτικῶν ἡμῶν ἄσμάτων ὡς πρὸς τὴν μελωδίαν συνεπάγεται ἀναγκαίως καὶ τὴν ἄλλοιώσιν τῆς ποιήσεως καὶ τὰνάπαλιν. Ἐπίσης ἡλλοιωμέ-

ναι καὶ ποραχαραγμέναι εἶναι αἱ πλείοται τῶν πρὸς συνοδείαν κλειδοκυμβάλου ἢ βιολίου ὑπὸ τῶν διαφορῶν ἐν Ἀθήναις ἐκδοτῶν δημοσιευθεῖσαι δημόδεις μελωδίαι ὥστε καὶ περὶ αὐτῶν δὲν ἀξίζει νὰ γίνεταί λόγος ὡς ἐργασίας σοβαρᾶς, ἐθνικῆς. Ἐν δὲ τῇ μουσικῇ ἐφημερίδι τοῦ φίλου κ. Τσιώκλη ἢ «Φόρμιξ» καὶ ἰδίως ἐν τοῖς παραρτήμασιν αὐτῆς, γίνεται μίᾳ συστηματικῇ ἐργασίᾳ φιλοτίμως ὑπὸ διαφόρων μουσικῶν πρὸς παρασημανοῦν δημοτικῶν ἄσμάτων κατὰ τὸν λειτουργικὸν τρόπον, ὡς εἶναι καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ κ. Περγὸ μνημονομένη συλλογὴ τοῦ κ. Ἀντωνίου Σιγάλα¹. Ἀλλ' ὁ λειτουργικὸς τρόπος τῆς παρασημανώσεως, ἀφῆνω ὅτι εἶναι ἥμισυ γνωστὸς εἰς τοὺς ἐν Ἐυρώπῃ μάλιστα μουσικούς, ἀνομολογεῖται ὑπὸ πολλῶν εἰδικῶν ὡς μὴ δυναμένη ν' ἀποδώσῃ ἐπακριβῶς τοὺς δημοτικὸς ἤχους. Ἐκεῖνοι οὐτινες ἀφοσιώθησαν εἰς τὴν συναγωγὴν, μελέτην, καὶ ἔκδοσιν τῶν δημοτικῶν μας μελωδιῶν ἄνευ τινὸς διαφθορᾶς καὶ ἄλλοιώσεως, ὡς ἀκριβῶς ἀντήχουσι ἀνὰ τὰς φάραγγας τοὺς λόγγους καὶ τὰς ἀκρωρείας τῆς ἑλληνικῆς πατρίδος, εἶναι ἀφ' ἑνὸς ὁ γνωστὸς φιλόλογος κ. Δ. Παχίτικος, καὶ ἀφ' ἑτέρου ὁ κ. Θεόδωρος Δ. Κληρονόμος. Ἄγνωστος ἀκόμη ὁ δεῦτερος εἰς τὸ πολὺ κοινὸν μόνον δύο ἢ τρεῖς μεμελισμένα δημόδη ἄσματα ἐξέδωκεν μέχρι τοῦδε, ἀλλ' ἔχει συλλογὴν ἀνέκδοτον πεντακοσίων καὶ πλέον δημοτικῶν μελωδιῶν, ἐξ ὧν αἱ πλείοται ἀνηκουσιν εἰς λησμονημένα παλαιὰ τραγούδια τοῦ Ἀκριτικοῦ καὶ Ἀπελατικοῦ κύκλου καὶ εἰς ἐκεῖνα τῶν πρώτων ἀρματολικῶν χρόνων. Ἡ πολυτιμὸς αὕτη συλλογὴ περιμένει ἀπὸ ἡμέραν εἰς ἡμέραν τὸν χορηγὸν ὅπως ἔλθῃ εἰς τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος.

Ἐὰν τὸ παράδειγμα τοῦ κ. Περγὸ, τοῦ κ. Παχίτικου, τοῦ κ. Κληρονόμου μιμηθῶσι καὶ ἄλλοι, ἐφαρμοζόντες μάλιστα τὴν μέθοδον τῆς συλλογῆς τοῦ φιλέλληνος Γαλάτου, θὰ κατορθώσωμεν ταχέως νὰ διασώσωμεν τὰς καθ' ἡμέραν φθειρομένας ἢ καὶ παντελῶς ἐξαφανιζόμενας ἐθνικὰς ἡμῶν μελωδίας. Ἄς διασώσωμεν κατ' ἀρχὴν αὐτὰς ἀναλλοιώτους, ἀμολύντους, ὡς ἀκριβῶς τὰς ἐνέπνευσαν τοῦ βουνοῦ τὸ ἀγέρι καὶ ἡ γαλήνη τοῦ ἀγροῦ, κ' ἔπειτα ἀπὸ τὸν μουσικὸν

¹ Συλλογὴ ἐθνικῶν ἄσμάτων περιέχουσα τετρακόσια ἄσματα τονισθέντα ὑπὸ τοῦ ἐκ Θήρας μουσικοδιδασκάλου Ἀντωνίου Ν. Σιγάλα. Ἐν Ἀθήναις 1880, σελ. 28 + 513. Εἰς 8ον. — Οὐτε δὲ αὐτὴν αὕτη ἄσματα εἶναι δημόδη οὔτε αἱ ὄλα μελωδία ἐῖσοι χροῦμα δημοτικόν.

ταύτων θησαυρόν, δν τόσον αφθονον εκληραδό-
τησαν εις ημάς οι πατέρες, θά δυνηθώμεν
ποτέ να δημιουργήσωμεν μιαν καθαρως εθνι-
κήν μουσικήν.

Βεβαίως τώρα είναι ονειροπόλημα ή γένεσις
μιās ιδίας ελληνικής μουσικής· άλλ' έπειτ' από
χρόνια, από καιρούς;

“Οτι σήμερα είναι ακώληξ κυλιόμενος εις
τά χώματα ποιος αρνεΐται ότι μεθαύριον δέν
δύναται ν' αποκτήση πτερά, υπό τον θερμόν
μάλιστα της χώρας μας ήλιον, και να καταστή
ώραία χρυσάλλις πτερυγίζουσα εδώ κ' εκεί και
αναζητούσα την γλυκύτητα και τὸ άρωμα της
μουσικής αυτής, ή οποία άγνή και άληθινή ανέ-
βλυσεν από την ελληνικήν φύσιν, ή οποία εις
τους φευγαλέους τόνους της αποδίδει τὰ βα-
θύτητα μουσικά συναισθήματα του ελληνικού
λαού;

ΝΙΚΟΣ Α. ΒΕΗΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΖΩΗ *

ΦΟΒΟΠΑΘΕΙΑ υπό Ε. Β. Βαρδακουλά Ιατρού
'Αθήνησι. Τυπογραφείον δ' «Φοίνιξ» 1904.

Η σπουδή των νευρικών και φρενικών νό-
σων εν Ελλάδι δέν χρονολογείται από
πολλού. Από της ιδρύσεως της έδρας της Νευ-
ρολογίας και Ψυχιατρικής, την οποίαν κατέ-
χει έπαξίως ο και πρώτος εισηγητής εις τὸ
Πανεπιστήμιον των Αθηνών του ευρυτάτου
τούτου κλάδου καθηγητής κ. Κατσαρός και της
δημοσιεύσεως έκτοτε άραιών τινων κατά δια-
στήματα σχετικών εργασιών, κάποια κινήσις
ήρχισε και παρ' ημίν περί των κλάδων του-
των, τον οποίον σήμεραν ύπηρετεί και ειδικόν
αξιόλογον όργανον, ή «Ψυχιατρική και Νευ-

* Είς συμπλήρωσιν της κριτικής του φύλλου μας,
εις την οποίαν μέχρι τούδε οι ειδικοί συντάκται μας
προσεπάθησαν να διαφωτίσουν πάντοτε με άμερολη-
ψίαν και ψυχρότητα τὸ κοινόν των Παναθηναίων·
επί της φιλολογικής και της καλλιτεχνικής παραγωγής
του τόπου. Έγκανίζομεν από τὸ τεύχος αυτό υπό τον
τίτλον: «Επιστημονική Ζωή», κριτικῶν τῶν επιστημο-
νικῶν βιβλίων, δι' ειδικῆς και περαιωμένης συνεργα-
σίας. Ατυχώς επιστημονική κριτική εἶνε ακόμη ανύ-
παρκτος εις τὸν τόπον μας. Μεταξυ τῶν τυπικῶν
έγκωμιαστικῶν άρθρων και τῶν προσωπικῶν άντεγκλί-
σεων μερικῶν επιστημόνων, διά τὰ έργα της σκέ-
ψεως, της παρατηρήσεως και της έρευνῆς, δέν υπάρ-
χει μία κριτική εκ περιωπῆς έφορώσα και διαφωτί-
ζουσα. Την έλληνικην αὐτήν θά προσπαθήσουν νανα-
κληρώσουν κατά τὸ ένόν τὰ «Παναθήνια», φιλοδο-
ξούντα νάντικατοπτρίζουν εις τὰς σελίδας των όλην
την πνευματικῆν κίνησιν του τόπου. Σ. Τ. Δ.

ρολογική 'Επιθεώρησις» του αγαπητοῦ συνα-
δέλφου κ. Σ. Βλαβιανού.

Η «Φοβοπάθεια» του κ. Βαρδακουλά απο-
τελεῖ αξίαν λόγου συμβολήν εις την κλινικὴν
σπουδὴν των ψυχοπαθειῶν. Ο κ. Βαρδακου-
λάς δέν εἶνε γνωστός εκ προγενεστέρων έρ-
γασίων εις τὸν κλάδον τούτον, οστις δέν τον
άπασχολεῖ υποθέτω ειδικῶς, ως θά ηδύνατό
τις να συναγάγη άλλως και εκ του όλου ύφους
του βιβλίου και εκ ποιῆς τινος άφελείας και
απλότητος, μεθ' ης αντιμετωπίζει ή ερμηνεύει
περίπλοκα ψυχολογικά και ψυχοπαθολογικά
φαινόμενα, άφελείας χαρακτηριστικῆς όλων των
ξένων· εις τὰς ειδικότητας, ητις απέδόθη εις
περιπτώσεις τινὰς και εις πολύ μεγαλειτέρους
από τον κ. Βαρδακουλάν, όπως εις ένα Σπέν-
σερ π. χ. και άλλους. Έάν όμως ο συγγρα-
φεύς δέν εχη υπέρ αὐτοῦ την ειδικότητα, ητις
ήθελεν ίσως προσανατολίσει αὐτόν ακριβέστε-
ρον πρὸς τὸ θέμα του, εχει υπέρ αὐτοῦ έν
άλλο πολύτιμον προσόν. Εἶναι όπως λέγομεν
κοινῶς παθός. Υποστὰς ο ίδιος μορφῆς τινὰς
του παθολογικοῦ φόβου, προσεϊκύνθη πρὸς
τὸ θέμα του εξ' ιδίου ένδιαφέροντος, τὰ δ'
εξαγόμενα της αυτοπαρατηρήσεως του συγγρα-
φεύς, τὰ οποια θά επεθυμούμεν πληρέστερα,
ακριβέστερα και επιστημονικώτερα, εἶνε πάν-
τοτε πολύτιμα υπό κλινικὴν έποψιν.

Ο συγγραφεύς υπό τον εὔστοχον γενικόν
τίτλον: *Φοβοπάθεια*, περιλαμβάνει όλες τὰς
μορφῆς του παθολογικοῦ φόβου, εκ της ειδι-
κῆς περιγραφῆς των οποίων οι διάφοροι συγ-
γραφεῖς απέτελεσαν μιαν άπειρίαν παθολογι-
κῶν όντοτήτων, με την έλλειψιν εκείνην της
ένότητος, ητις χαρακτηρίζει δυστυχῶς ακόμη
την τόσον άτελή και συγκεχυμένην και λαβυ-
ρινθώδη ταξινόμησιν της φρενολογικής ύλης.
Διότι, όπως παρατηρεῖ και ο Janet, δέν υπήρξε
συγγραφεύς, οστις να μη άνεκάλυψε ιδιαιτέραν
μορφὴν παθολογικοῦ φόβου και να μη την
εβάπτισε μ' έν ελληνικόν όνομα· ο δε άπέραν-
τος κατάλογος ο αριθμῶν εως τώρα την άγο-
ραφοβίαν, νοσοφοβίαν, κυνοφοβίαν, ύποφοβίαν,
κλεισιοφοβίαν, νεοφοβίαν, μονοφοβίαν, σιδη-
ροδρομοφοβίαν, άστραποφοβίαν, έρευθοφοβίαν,
μικροφωνοφοβίαν, άμαξοφοβίαν, δυσμορφοφο-
βίαν, μικροβοφοβίαν, και... τρισκαϊδεκαφοβίαν
(φόβον του αριθμοῦ 13) εὔνόητον εἶναι ότι θά
ηδύνατο να επεκταθῆ επ' άπειρον. Πολλάς των
μορφῶν τούτων δι' ιδίων παρατηρήσεων, έρευνῶ
και περιγράφει ο συγγραφεύς.

Αντι της τάσεως όμως ταύτης και της επι-

μονῆς εις την περιγραφὴν των ιδιαιτέρων μορ-
φῶν του παθολογικοῦ φόβου και ανακάλυψιν
νέων, εις την οποίαν αφιερουται τὸ μέγιστον
μέρος του βιβλίου του κ. Βαρδακουλά, φρονῶ
ότι πολυτιμότερα θά ήτο, διά την έρευναν
και την σπουδὴν των ψυχοπαθολογικῶν τού-
των καταστάσεων, ή γενικώτερα σπουδὴ της
ψυχοφυσιολογίας και ψυχοπαθολογίας του φό-
βου και ή νοσογραφικὴ ταξινόμησις των δια-
φόρων αὐτοῦ μορφῶν, κατά τρόπον συνθετι-
κώτερον, εις την οποίαν ύστερεῖ ή άλλως πλου-
σία μονογραφία του κ. Βαρδακουλά. Διότι εἶνε
αναντίρητον ότι εις τὰς πλείστας των μέχρι
τούδε γενομένων σχετικῶν εργασιῶν, οὔτε ή
ψυχολογική φύσις του αίσθήματος του φόβου
εμελετήθη επαρκῶς οὔτε ή έντεῦθεν ερμηνεία
των παθολογικῶν φόβων έλαβε την άρμοῦζου-
σαν ανάπτυξιν και σαφήνειαν, αι δὲ άπόπει-
ραι των ταξινομήσεων, αι γενομένηι μέχρι
τούδε, ως αι του Freud, Regis, Marrel,
Janet και άλλων, τὰς οποίας οὐδόλως φαί-
νεται έλαβε επ' όψιν ο κ. Βαρδακουλάς, δέν
κατώρθωσαν να επιβληθῶσιν εις την επιστη-
μονικὴν συνείδησιν οὔτε να ίκανοποιήσωσι τε-
λείως.

“Οτι έλλείπει επομένως από την μελέτην
του κ. Βαρδακουλά και ο,τι θά επεθυμούμεν
να συναντήσωμεν εις μιαν πρωτότυπον ειδι-
κὴν εργασίαν, εἶνε ή συστηματικότης εις τὸ σύ-
νολον, ειδικώτερον δὲ ή άπαραίτητος ψυχοφυ-
σιολογική έρευνα του φαινομένου του φόβου,
φαινομένου όχι τόσον άπλουῦ όσον θά υπέ-
θετέ τις, άποτελουμένου από τόσον σύνθετον
επιπλοκήν καταστάσεων της συνειδήσεως, και
έντεῦθεν πάλιν ή ιδιαιτέρα σπουδὴ της ψυχο-
παθολογίας του φόβου, κατά την εφικτὴν νο-
σογραφικὴν και παθογενετικὴν τάξιν. “Οτι έν
συνόψει έλλείπει από την εργασίαν ταύτην εἶνε
ή μέθοδος και ή έλλειψις της μεθόδου, εἶναι
συνήθως ως γνωστόν ή επαξέχουσα τὸ χάος,
τὸ ύπιστάμενον άτυχῶς εις την σφαῖραν της
ψυχοπαθολογίας.

Τὸ βιβλίον του κ. Βαρδακουλά εἶνε άλλως
πλούσιον εις κλινικὴν ύλην εκ παρατηρήσεων
άτομικῶν και ξένων, μεταξυ των οποίων συ-
ναντῶμεν και δύο περιπτώσεις του ήμετέρου
κ. Βλαβιανού θεραπευθείσας διά του ύπνωτι-
σμοῦ. Ιδιαιτέρον κεφάλαιον αφιερώνει ο συγ-
γραφεύς εις την ανατομικὴν ερμηνείαν του
φαινομένου. Τούτο εἶνε ίσως τὸ άπθενέστερον
μέρος του βιβλίου. Η έντόπισις του φόβου,
φαινομένου άποτελουμένου κατά την γνώμην

όλων των φρενιοψυχολόγων εκ περιπλόκου συν-
θέσεως καταστάσεων της συνειδήσεως, εις τον
προμήρη μυελόν, φαίνεται λίαν παρακινδυνευ-
μένη, οὐδὲ δύναται να ληφθῶσιν ως σοβαρόν
επιχείρημα φαινόμενά τινα εκ διαχύσεως παρο-
κολουθοῦντα τον φόβον, γνωστοῦ όντος ότι
όλα τὰ ισχυρά αίσθήματα κατά τον νόμον της
διαχύσεως, τον μελετηθέντα υπό του Bain και
Spencer ακολουθοῦνται υπό ανολόγων φαι-
νομένων. Άλλως τε ο συγγραφεύς εἶδει να εχη
επ' όψιν ότι, έν τη παρούση καταστάσει των
γνώσεών μας, ή ανατομική ερμηνεία των ψυ-
χολογικῶν φαινομένων, εἶνε επιχείρησις πολύ
επισηφαλῆς, πράγμα τὸ όποιον ήνάγκασε ένα
των μεγαλειτέρων συγχρόνων ψυχιάτρων να
εἴπη, ότι εάν άφείλαμεν να σκεπτόμεθα ανα-
τομικῶς, προκειμένου περί ψυχιατρικής, καλλί-
τερον θά ήτο να μην έσκεπτόμεθα καθόλου.

Μεθ' όλα ταῦτα τὸ βιβλίον του κ. Βαρδα-
κουλά άποτελεῖ συναγωγὴν κλινικοῦ υλικοῦ
αξίαν προσοχῆς, ή δὲ ιστορικὴ προεισήγησις,
μεθ' όλην την άτέλειάν της, αι περί παθογε-
νείας και αιτιολογίας της νόσου σύντομοι πα-
ρατηρήσεις και τὸ επιτασσόμενον θεραπευτικόν
μέρος, δέν στεροῦνται ένδιαφέροντος. Ο κ.
Βαρδακουλάς μας δίδει, ότι καλλίτερον ηδυνήθη
να μας δώση ως Ιατρος και ως παθός.

Δρ. Π. Άπ.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΕΧΝΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ο Τολστόϊ έρωτηθείς υπό συνάκτου της έφημερί-
δος «Ρους» τι φρονεί περί του πρό όλίγου απο-
θανόντος ρώσου συγγραφέως Τσέχοφ ειπε: Ο Τσέ-
χοφ εἶνε καλλιέχνης άμίμητος, τον έποῖον ήμπο-
ροῦν να έννοήσουν όχι μόνον οι Ρώσοι αλλά κάθε
άνθρωπος. Εἶνε ένας από τους σπανίους συγγραφεῖς
που εἶνε δυνατόν να διαβασθῶν περισσότερον από
μιαν φοράν. Τὸ ύφος του καθ' ολοκληρίαν νέον και
πρωτότυπον. Ο θάνατος του Τσέχοφ εἶνε μεγάλη
άπόλεια δι' ημάς. Εκτός του μοναδικῶν καλλιτέχνου
εχάσαμεν ένα ειλικρινή, τίμιον και χωριτωμένον άν-
θρωπον.

Η ίδια έφημερίς δημοσιεύει τὰς γνώμας διαφόρων
ξένων πρεσβετών έν Πετροῦπόλει περί του Τσέ-
χοφ κατά πόσον δηλαδή εἶνε γνωστός ο ρώσος συγ-
γραφεύς εκτός της Ρωσίας. Ο πρεσβευτής της Έλ-
λάδος κ. Αργυρόπουλος έρωτηθείς απήντησε: Δέν
γνωρίζω σχεδόν καθόλου ρωσικά και διά τούτο δέν
εδιάβασα τὰ έργα του Τσέχοφ εις τὸ πρωτότυπον. Δέν
ελάτουν καθόλου ελληνικά μεταφράσεις των έργων
του μόνον εις τὰς έφημερίδας και τὰ περιοδικά άπαν-
τάται κάποτε τὸ όνομά του. Έχουν δημοσιευθῆ άπο-
σπάσματα των έργων του αλλά τούτο δέν άρκεί διὰ
να εἴπῃ κανείς ότι ο ρώσος συγγραφεύς εἶνε γνωστός

εις το αναγνώσκον κοινόν μας. Ο Τσέχοφ είνε γνωστός μόνον εις τούς συγγραφείς και δημοσιογράφους, εις εκείνους που παρακολουθούν την σύγχρονον φιλολογίαν άλλ' οι πλείστοι τών άγνοούν.

Εις την ιδίαν έφημερίδα εν τούτοις ένας συμπατριώτης μας ανέλαβε να εισή τα πράγματα άκριβέστερον, αναφέρον εικοσι περίπου έργα του Τσέχοφ μεταφρασθέντα έλληνιστί εντός των τελευταίων πέντε ετών. Κατά παράδοξον σύμπτωσιν, την ιδίαν άπάντησιν, με τας ίδιαις σχεδόν φράσεσι, έδωκε και ο κινέζος πρεσβευτής.

ΘΕΑΤΡΟΝ

Η «Νέα Σπηγή» έτοιμάζει νέον έλληνικόν έργον, την Κατοχήν του κ. Γ. Βόκου Μία ιστορική σκηνογραφία, όπως την ονομάζει ο συγγραφέας, πολύ ενδιαφέρουσα. Πρωταγωνιστούντα πρόσωπα ο Όθων και η Αμαλία. Επί της σκηνης περιλαμβάνουν οι άνδρες της εποχής ο ναύαρχος Αντώνιος Κριεζής πρωθυπουργός, ο Σκαρλάτος Σούτσος, ο Πήλλικας, ο Προβελέγγιος κλπ., ο στρατιωτικός οικος του Βασιλέως με τον Γαρουδικιώτη Γρίβαν τον Χατζηπέτρον, οι κυρία της τιμής της Αμαλίας Φωτεινή Μαυρομαχήλη και άλλαι.

Η υπόθεσις αρχίζει κατά την εποχήν του ρωσσοτουρκικού πολέμου το 1854 και λήγει την ήμέραν της κατοχής του Περιοπίου υπό των Αγγλο-Γάλλων. Η ύπεροχος ψυχή των βασιλέων καθ' όλην την εξέλιξιν των γεγονότων ζωγραφίζεται υπό του συγγραφέως και άπηχει όλον το έργον άγνόν πατριωτισμόν.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

ΜΕΤ' άλλας ήμέρας τίθεται εις κυκλοφορίαν το νέον έργον του κ. Γ. Σβορώνου «Τα νομίσματα του κράτους των Πτολεμαίων» εκδοθέντα υπό της Βιβλιοθήκης Μαρασλή. Η έκδοσις αυτή άποτελει μεγάλην έπιτυχίαν της εν λόγω Βιβλιοθήκης. Ο κ. Σβορώνος, ο άκαταπόνητος εργάτης της έλληνικής επιστήμης, ο τιμών το έλληνικόν όνομα, εργάσθη επί έτη ολοκλήρα εις την συγγραφην του έργου αυτού, άφου πρώτον έπεσκέψθη και έμελέτησε πλείστας δημοσίας και ιδιωτικάς συλλογάς εις την Εδράστην, των οποίων λεπτομερή κατάλογον δίδει εις τον πρόλογον του όγκώδους και πολυτελέους βιβλίου του. Το όνομα μόνον του κ. Σβορώνου είναι τίτλος έπαρκής περί της αξίας του έργου αυτού. Η νομισματολογία άποκτά ούτω σπάνιον και μοναδικόν σύγγραμμα, ή εργασία του όποιου βασιζειται επί νέου όλως συστήματος, σύγγραμμα το όποιον θα χύση φώς εις την σκοτεινήν αυτήν σελίδα της νομισματολογίας. Ίδου τί λέγει μεταξύ άλλων εις τον πρόλογόν του ο κ. Σβορώνος:

«Τών άμέσως μετά τον θάνατον Αλεξάνδρου του Μεγάλου σχηματισθέντων Έλληνικών κρατών των Διαδόχων, μέγιστον, κραταιώτατον και πλουσιώτατον έγένετο, ως γνωστόν, τών Αργιδών Πτολεμαίων, ου κέντρον ή όβρια ήγυπτος. Ο άμύθητος πλούτος τών Πτολεμαίων, ου δείγμα καταπληκτικόν ήρκει να παράσχη ήμιν και μόνη ή παρά τή Αθηναίω περιγραφή ή περιήρησις πομπή Πτολεμαίου του Β', ποιμητή ής όμοίαν κατά τον πλούτον οδδέποτε ίσως άλλοτε ειδενή οικουμένη, κατοπτρίζεται και εν τή νομισματική. Αληθώς ουδεμία άλλη χώρα ή δυναστεία του άρχαιου κόσμου άφηκεν ήμιν τσαούτα το πλῆθος και το μέγεθος χρυσά, άργυρά, και χαλκά νομίσματα, ών πλήρεις εισίν αι δημόσιαι και ιδιωτικάι συλλογαί, πλήρεις οι οικoi των έμπόρων των άρχαιοτήτων, εις ούς διπρως συρρέουσιν εκ καταπληκτικών τών αριθμόν και τών πλούτον ειρημάτων

Δυστυχώς ή επιστημονική σπουδαιότης του νομισματικού τούτου θησαυρου ούδέ κατ' έλάχιστον έγένετο άνάλογος προς το μέγεθος αυτού, παραμένει δε μέχρι του νυν υποδεεστέρα οιασδήποτε άλλης σειράς άρχαιών νομισμάτων. Αληθώς ένφ πάν άρχαιών νομισμα είναι πηγή πολυτίμος και άφειδης πλῆθους σπουδαιών άρχαιολογικών ειδήσεων, τα των Πτολεμαίων νομίσματα έλάχιστον δύνανται να παράσχουσιν ήμιν επιστημονικόν φώς ένεκα πολλών λόγων ιδιαιτέρως χαρακτηριζόντων την σειράν ταύτην.

Κυριώτατος τών λόγων τούτων είναι ή εύθύς εξ αρχής επικρατήσασα συνήθεια των Αργιδών του να μη αλλάσσωσι τούς τύπους και τας έπιγραφάς των νομισμάτων αυτών, αλλά να διατηρώσιν αυτούς στερεοτύπως άφ' ότου το πρώτον εισήχθησαν μέχρι του τέλους της επί τρείς όλους αιώνας διαρκούσας δυναστείας αυτών. Ούτω π. χ. πάντα σχεδόν άνεξαιρέτως τα άργυρά τετραδραχματιών Πτολεμαίων φέρουσι τούς υπό Πτολεμαίου Α. Σατήρος, εισαχθέντας τύπους, ήτοι έφ' ενός μόν την κεφαλήν αυτού προς δεξιά, έφ' έτέρου δε άετον μετά κλειστών πτερώγων ιστάμενον επί κεραυνού προς άριστερά και έχοντα περίξ την έπιγραφήν ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ή ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ. Ομοίως τα περιήρημα Αρσινόεια χρυσά οκτάδραχμα φέρουσι μέχρι τέλους της δυναστείας τούς το πρώτον επί Πτολεμαίου του Β', Φιλαδέλφου. Όμα τή θανάτω της γυναίκος αυτούκαι αδελφής Αρσινόης Β' Φιλαδέλφου, εισαχθέντας τύπους αυτής, ήτοι έφ' ενός την μετά της καλύπτρας προτομήν αυτής προς δεξιά και έφ' έτέρου το δικερας και την έπιγραφήν ΑΡΣΙΝΟΗΣ ΒΑΣΙΛΙΣΣΗΣ. Το αυτό δυνάμει α να ειπωμεν και περί πάντων σχεδόν των λοιπών χρυσών και άργυρών νομισμάτων των έκαστοτε νέων τύπων, κατά μείζονα δε λόγον και περί των αυτόχρημα καταπληκτικού πλῆθους χαλκών νομισμάτων των σχεδόν άνεξαιρέτως φερόντων πάντατε την έπιγραφήν ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ.

Ούτως ο μόν αριθμός των τύπων και έπιγραφών των επί τρείς αιώνας κοπόντων Πτολεμαϊκών νομισμάτων είναι μηδαμικός, ο δε επί τή βάσει μόνον αυτών έπιχειρών να κατατάξη αυτά ύφίσταται φοβερός κλάνας.

Αλλά και το λοιπά στοιχσία, άτινα παρέχουσιν ήμιν τα νομίσματα ταύτα, έλάχιστα βοηθοῦσι προς αναγνώρισιν του χρόνου της κοπής ενός έκάστου. Η μόν τεχνολογία αυτών είναι πάνν δυσδιάκριτος και δυσεξελέγκτος, ως εκ του πλῆθους των ως επί το πολύ άδήλων τόπων, εν ούς έκόπησαν καθ' άπαν το εδρῆστατον και επί τριών ήπειρών, Αφρικῆς, Ασίας και Εδράτης, εκτεινόμενον κράτος των Αργιδών, και ως εκ της συνηθείας της πολλούς επί μακρά έτη χρησιμοποίησεως της αυτής σφραγίδος προς κοπήν των στερεοτόπων τύπων, ιδίως των της κυρίας όψεως του νομισματος. Αυτή δε ή μετρολογία των Πτολεμαϊκών νομισμάτων, μάλιστα δε των χαλκών, υπό πολλού σκοτους περιβαλλομένη, έλάχιστα βοηθεί προς διάκρισιν των διαδοχικών εκδόσεων. Τέλος τα εύθήματα, σπανιώτατα υπό των έπαιδόντων επιστημονικώς μελετηθέντα, ουδεμίαν σχεδόν έδωσαν ήμιν μέχρι τοῦδε των πολυτίμων εκείνων πληροφοριών, ως ήδύνατο άσφαλώς να παράσχουσιν, αν συστηματικώς έμελετήοντο.

Τούτων πάντων ένεκεν άφ' ότου ήξήσαντο αι νομισματικά μελέται μέχρι του νυν, ή νομισματική των Πτολεμαίων έθεωρήθη, και θεωρείται δικαίως ως το μέγιστον και σκοτεινότετον των νομισματικών προβλημάτων ου την λύσιν μάτην έπεχείρησε σπουδαίος αριθμός σοφών τοιμηρών και εύφρων νομισματογνομόνων, εν φ οι λοιποι αυτών μετά ματαίας τινάς άποπειράς κατατάξεως ήρκοῦντο και άρκοῦνται μέχρι του νυν όμολογούντες ότι το πρόβλημα τούτο είναι άνεπίδεκτον πάσης όριστικής λύσεως.

Οι άρχαιότεροι των νομισματολόγων μέχρι του τέλους του 17ου αιώνος ήρκοῦντο περιγράφοντες άπλως τα νομίσματα ταύτα, κατά φαντασίαν δε και όλως άφαιρέτως κατατάσσοντες αυτά εις ένα οιονδήποτε των Πτολεμαίων, εις τρόπον ώστε εν και το αυτό νόμισμα άπεδύθη παρά διαφόρων, ένιοτε δε και παρά των αυτών προσώπων, εις δεκάδα διαφόρων Πτολεμαίων!

Όλίγον λοιπόν μόνον φώς έπεχύθη τσαούτη δε άβερβαίτης επικρατεί και νυν επί των κυριωτέρων, ώστε οι έπιφανέστερον των νομισματολόγων όμολόγησαν ότι ή σειρά αυτή είναι ή δυσκολωτάτη προς κατάταξιν σειρά της έλληνικής νομισματολογίας και ότι κάθε προς τούτο εργασία είναι ματαία.

Το όρθον της κρίσεως ταύτης ήσθάνθη κατά τούς τελευταίους τούτους χρόνους ίσως παντός άλλου συναδέλφου περισσότερον. Διότι εν πρώτοις, πρό τινων ετών, έλαχε μοι το εύχάριστον αλλά δυσχερές καθήκον να εισαγάγω και κατατάξω εν τή Έθνικῆ νομισματικῆ Μουσείω των Αθηνών, όπερ διευθόνο, την περιήρησιν συλλογῆν, ήν έδωρήσατο τῷ Έλληνικῷ Κράτει ο άοιδμος Ιωάννης Δημητρίου, ο εκ Αλήμου, ήτις είναι ή πλουσιωτάτη πασών των ύπαρχουσών συλλογών Πτολεμαϊκών νομισμάτων. Κατόπιν παρεκλήθην υπό αυτού του Ι. Δημητρίου και του κ. Γ. Feuardent ίνα παραβάω προς τα νομίσματα ταύτα το χειρόγραφον της δευτέρας εκδόσεως του καταλόγου της συλλογῆς ταύτης, όπερ συνέγραψε προς έκδοσιν ο κ. Feuardent, εις τας μικράς και έπιμόνους προσπαθείας και μελέτας του όποιον άκριβώς άφείλετο ήδη ότι τινές των σειρών των Αργιδών εξήχθησαν εκ του τελείου χάους, εις ο εύρίσκοντο μέχρι του 1869.

Η νέα κατάταξις της παμμεγίστης ταύτης σειράς, εις ήν έδεδωκε να προβά εν τῷ Έθνικῷ Νομισματικῷ Μουσείω, παρεβάλλων εν τῷ συλλογῇ του Ι. Δημητρίου πάντα τα πολυάριθμα Πτολεμαϊκά νομίσματα, άτινα καταίχεν ήδη πρότερον το Έθνικόν ήμῶν Μουσείον, ή Αρχαιολογική Εταιρεία και το Έθνικόν Πανεπιστήμιον των Αθηνών, προς δε λεπτομερή μελέτη των κατατάξεων και περιγραφών των κ. κ. Feuardent, Poole, Six, κλπ., εις ήν ήναγκάσθη να προβά, κατέδειξάν μοι το χάος και το άποκλειστικώς σκοτεινόν του ζητήματος τούτου. Επί μακρά έτη μοι ήτο έντελώς άδύνατον να έξέλθω του λαβυρινθου τούτου, το μόνον δε όπερ εκέδουον εκ των άεφύτων προσπαθειών μου και της συγχρόνου μελέτης των προς τα νομίσματα ύπαρχουσών λοιπών άρχαιών πηγών περί των Πτολεμαίων, ήτο το να ανακαλύπτω καθ' έκαστη νέας δυσκολίας και κολύματα, και έκεί άκριβώς ένθα, ένιοτε, οι νομισματολόγοι ένόμιζον ότι εύρον ήδη την όριστικήν λύσιν προβλήματός τινος της νομισματικής των Πτολεμαίων. Εν τούτοις δεν άπέβαλον την έλπίδα του ν' ανακαλύψω την κλειδα της νομισματικής ταύτης των Πτολεμαίων, σκεπτόμενος ότι άδύνατον ή κλεις αυτή να μη ύπήρχε θα ήτο αληθώς παραδοξον — έσκεπτόμην — βασιλείς τηλικαύτης διοικητικής και οικονομικής δεξιότητος, οιοι ύπήρξαν οι πρώτοι των Πτολεμαίων να έκοψαν τα νομίσματα αυτών άνευ συστήματός τινος επιτρέποντος εις τούς οικονομικούς υπαλλήλους αυτών, εις τούς τραπεζίτας, εις τούς έμπόρους και εις πάντα εν γενει πολιτην, να άναγνωρισωσιν εύκόλως την άκριβή χρονολογίαν της εκδόσεως έκάστου νομισματος, την σειράν εις ήν τούτο άνήκε, την αξίαν ήν παρίστα κτλ.

Είχον δε δικαίον επί έτη έπιμένον εις την πεποίθησιν ταύτην. Ετύχως ήλθε τέλος ή ήμέρα, καθ' ήν κατενόησα εις τί συνίστατο το σύστημα, έφ' ου έρείδεται ή νομισματοκοπία αυτή των Πτολεμαίων. Ένωσεται δε ότι ή πρώτη μου φροντίς ύπήρξε να προβά εις την εκ νέου κατάταξιν, και το σύστημα τούτο, συμπάσης της πλουσιωτάτης Πτολεμαϊκής σειράς; ταύ

Μουσείου των Αθηνών. Ότε δε έπεράτωσα την εργασίαν ταύτην, κατενόησα ότι, άντι της άδύνατου πλῆον καταστάσεως άλλης έξελέγξεως της άκριβείας των περιγραφών του χειρογράφου του κ. Feuardent, έπεβάλλετο μοι έτερον πολλῶ μείζον, έπιπονώτερον καθήκον, χάριν της επιστήμης, πριν ή προβά εις την δημοσίευσιν του νέου συστήματός μου, όπερ νομίζω ότι την δυσκολωτάτην πασών των νομισματικών σειρών του άρχαιου κόσμου θα καταστήση τούλάχιστον εν τοις πλείστοις, την εύκολωτάτην ίσως και πασών άσφαλέστερον κατατεταγμένην. Το καθήκον δε τούτο ήτο να έξετάσω μη τυχόν εν πάσαις ταίς λοιπαίς νομισματικαίς συλλογαίς της Εδράτης εύρίσκοντο νομίσματα άγνωστά μοι, εις άντιτιθέμενα εις τας λεπτομερείας του νέου συστήματός μου, είτε μάλλον δυνάμενα να πληρώσωσι τα κενά αυτού. Εν μη λέξει, κατενόησα ότι άντι όλου καταλόγου των εν τῷ Μουσείω των Αθηνών νομισμάτων έπεβάλλετο μοι ή συγγραφή και δημοσίευσιν ενός Corpus της νομισματικής των Αργιδών.

ΛΟΓΟΓΡΑΦΙΑ

ΜΑΣ γράφει φίλος μας από την Νεμεάν: Έπάνω εις το βουνόν Πολυφύγγι ύπάσχει το μοναστήρι της Παναγίας Πολυφύγγου. Το όνομα έστι αναφέρεται εις την σφραγίδα της μονής: «Μοναστήρι Παναγίας Πολυφύγγου του βράχου 1633». Η παράδοσις λέγει ότι ή εν λόγω μονή έκτίσθη μετά την άλωσιν της Κωνσταντινουπόλεως 1453-1500. Εις το μοναστήρι ύπάσχει και εικών της Κοιμήσεως της Θεοτόκου θαυμασίας τέχνης έργον, κατά τον κ. Λαματάκη, 400 τούλάχιστον ετών. Η κυρία εικών της Παναγίας εις το μοναστήρι αυτό λέγεται ότι έστάλη εξ Αθηνών. Η δε οικογένεια ή όποια την έδώρησε ήχετο κατ' έτος την 15 Αγουστου προς εορτασμόν της. Μερικοί άποδίδουν εις την εικόνα θαυματουργόν δύναμιν και λέγουν ότι ήλθε από τας Αθήνας μόνη της και άόρατος άνευρέθη δε επάνω εις τον βράχον του Πολυφύγγου επί του όποιου και έκτίσθη ή φερώνυμος μονή.

ΔΙΑΦΟΡΑ

ΣΠΑΝΙΑΣ άραιοτήτος εικόνη δίδει εις ένα άρθρον του τελευταίως το «Νέον Αστν» από την πολιορκίαν του Πόρου. Αραιοτε, κατά την πολυκροτον τριήμερον μάχην, «Μίαν θέσιν δυσάλωτον δις και τρείς εκνύριεσαν, έχασαν, και πάλιν επανακυριευσαν οι Ιάπωνες. Η τελευταία αυτή έφοδος, με την λόγην έφ' όπλου, άγών εκ του συστάδην, μονομαχία ήρωϊσμού και λύσεως, προσείκυσε την προσοχήν όλων των μαχομένων. Σχεδόν άνεστάλη εις τα άλλα σημεία ο άγών και παρηκόλοϋθον μετ' άγωνίας όλοι την πάλην εκείνην του ένθουσιασμού και της όρμης. Έν σύνταγμα ιαπωνικών, σαρωγόμενον κυριολεκτως από τας ρωσικάς όβίδας έπροχώρει εν τούτοις άκράτητον. Εκ 500 ή 600 άνδρών, μετ' άγώνων άπεριγραπτον, έπεσαν οι πλείστοι. 200 μόλις έφθασαν επί του λόφου και ή ιαπωνική σημαία εκνυμάτισεν επ' αυτού, αιματόβρεκτος, νικηφόρος.

«Ότε συνέβη κάτι έξοχον και σπάνιον. Αυτοι οι Ρώσοι, βλέποντες το γενναίον σύνταγμα, το άποδεκτικαθεν και νικήσαν, δεν ήμάρτεσαν να συγκαταηθούν. Εξ ένστάτικου, ώσει έξαιρουμέντες άνατοῦς από του άγώνος, ύφαιόμενοι από δικαιομένων εις δικαστάς και διατητάς; ήρξιον καταγαυδά; χειροκροτούντες και άνευφρομύντες».

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

Περιοδικά:

Η «Εφημερίδα» του Γουλιού εξαίρουσα τὰς εὐερ-
γετικὰς ιδιότητας τῆς ἀτμοσφαιρας ἐπὶ τοῦ ἀνθρωπι-
νου σώματος γράφει ὅτι ἀπὸ τινος δημιουργεῖται
ρεῖμα ἀερολουσίας, φωτολουσίας καὶ ἡλιολουσίας. Ἡ
καθημερινὴ ἔκθεσις τοῦ σώματος γυμνοῦ εἰς τὴν ἐπι-
δρασιν τοῦ ἀέρος, τοῦ φωτός καὶ τοῦ ἡλίου ἀποτελεῖ
ἀπαραίτητον ὄρον υγείας. Ὑπὸ ἔφορον θεραπευτικῆν
ὁ Πρίστιος εἶπε: ἡ ἰασις κατορθοῦται διὰ τῆς ἀδύσεως
τῶν ἀειδιδώτων τῆς ἀφελιγμένης εἰς τὴν ζωτικὴν ἐπιτε-
ργεῖαν τοῦ ἀέρος, τοῦ ἡλίου, τοῦ φωτός, τῆς κινήσεως, καὶ
τῶν ὁπωρῶν ὡς τροφῆς. Μεῖ ἄλλως λέξεις ἢ ἐπιτεργεῖται
αὐτὴ προκαλεῖ θερμαντικὸν τὸ ὄργανισμὸν καθιστῶ-
σαν τὸ ἰαματικὸν ἔργον τῆς φύσεως ἀπρόσκοπτον καὶ
ἀναπόδητον. Τὸ φῶς δρᾷ ἐπὶ τῶν νεύρων διὰ τῆς
ἐπιδερμίδος. Ἐντεῦθεν ἡ ἀνακάλυψις ὅτι ἡ περιδωκὴ
καὶ ἐπὶ μικρῶν ἔκθεσις δλοκλήρου τοῦ σώματος γυ-
μνοῦ εἰς τὸν ἀέρα καὶ τὸ φῶς ἢ τὸς ἀκτίνας τοῦ
ἡλίου, εἶναι ἀλάνθαστον θεραπευτικὴν ἀξίαν. Σκοπὸς
τῆς ἀερολουσίας εἶναι νὰ κανονίσῃ τὸ ἔργον τῆς ἐπι-
δερμίδος. Συνέπειαι δὲ ἡ στερεώσις τῶν λειτουργιῶν
τοῦ νευρικοῦ συστήματος. Πόρισμα ἐπομένως πρακτι-
κῶν διὰ τὴν ζωὴν εἶναι: διαμονὴ εἰς τὸ ὑπαίθριον,
βαθεῖαι εἰσπνεαί, κεφαλαίος μὲ ἀσκεπὴ κεφαλήν καὶ
πόδια γυμνά, ἐσώρροχα πορῶδη, παράθυρα ἀνοικτά,
ιδίως τοῦ κοιτῆρος, κατάργησις τῶν παρατετασμάτων.

Ἐφημερίδες:

Ἐἰς τὸ «Νέον Ἄστυ» τῆς 31 Γουλιού καὶ 1 καὶ 2
Ἀπριλοῦ, ἐδημοσιεύθη μετὰ φρασῆς ἀρθρον τοῦ
Μωρεῶς ἀπὸ τὸν παλαιὸν χρόνον περὶ τῆς θεατρι-
κῆς κινήσεως εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ὁ συγγραφεὺς ὀμι-
λῶν περὶ τῆς τελευταίας χειμερινῆς περιόδου τοῦ Βα-
σιλικῆ Θεάτρου, τῆς τόσον ταραχώδους ἐνεκα τῆς
παραστάσεως τῆς «Ορεστίας» καταλήγει ἀναγκαστικῶς
εἰς τὸ γλωσσικὸν ζήτημα.
Τὸ γλωσσικὸν ζήτημα, λέγει, κυριαρχεῖ ὅλων τῶν
ἄλλων φιλολογικῶν ζητημάτων ἐν Ἑλλάδι. Καὶ τὸ
ζήτημα εἶναι σπουδαιότατον διὰ τὴν Ἑλλάδα ἢ δι'
ἄλλα Κράτη. Ἡ γλῶσσα ἔσωσε τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τῶν
κινδύνων τῆς μακροκαινῆς δουλείας. Διὰ τῆς γλώσσης
θα ὑποστηρίξῃ τὴν ἔθνηκὴν τῆς ὑπαρξίν. Διὰ τῆς
γλώσσης δύνανται νὰ ἐλιπίξῃ εἰς πλήρη ἀναγέννησιν.
Ὅπως ὅλοι οἱ ἀνθρώποι ἀναμειγνύονται ἐκεῖ κάτω εἰς
τὸ ζήτημα τοῦτο. Οἱ ἄνθρωποι τῶν γραμμάτων, βε-
βαίως πρῶτοι, οἱ ἀμαθεῖς, ὁ λαὸς, ἡ ἀλή, αἱ ὄραιαι
κυρίαί τῆς κοινωνίας. Φιλονεικοῦν μετὰ πάθους μετὰ
πείσματος. Καὶ ἀκούετε συζητήσεις παντοῦ περὶ τοῦ
γλωσσικοῦ ζητήματος, εἰς τὴν οἰκίαν, εἰς τὰ δημόσια
κέντρα, εἰς χορὸν, εἰς ζαχαροπλαστεῖα, εἰς τοὺς κή-
πους τοῦ Κηφισοῦ, εἰς τὸ Φάληρον, παντοῦ, παντοῦ.
Μόλις εἰκοσὶν ἔτη περίπου εἶναι ἀπ' ἧς ἤρχισαν νὰ
γίνωνται συζητήσεις καὶ φιλονεικίαι ζωηραὶ περὶ τοῦ
γλωσσικοῦ ζητήματος, φθῆσασαι ἤδη εἰς τὰς παρε-
τροπὰς περὶ τῶν ὁποίων ὀμιλήσαμεν. Ἄλλοτε ὁ πό-
λεμος μετὰ τῆς «καθαρευούσης» καὶ τῆς «δημοτι-
κῆς» δὲν ἦτο κηρυγμένος φανερός. Τὶ ἔκτιστε συνέβη
μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων; Ἐξελθόντες ἐκ τοῦ ζυγοῦ
ἐσκέπτοντο νὰ προσεγγίσουν διὰ τῆς γλώσσης πρὸς
τοὺς προγόνους τῶν. Τοῦτο ἦτο πολὺ λογικὸν καὶ
πολύ φυσικόν. Καὶ παρατηρήσατε, παρακλιᾷ, ὅτι τὸ
δημοτικὸν ἰδίωμα δὲν ἦτο καθόλου κερυφρονῆμενον,
ἀλλ' ἐγένετο χρήσις αὐτοῦ εἰς τὴν κοινήν τὴν λυρι-
κῆν, ὅπου εἶναι ἐξαισιον, ἰδίως εἰς τὰ λυρικά κλέφτικα
τραγούδια καὶ εἰς τὰς δημοτικὰς παραδόσεις.
Οἱ περισσότεροι τῶν ποιητῶν μετεχειρίζοντο καὶ

τὰ δὲ ἰδιώματα, γράφοντες ἀναλόγως τῶν ἀναγκῶν
τοῦ θέματος. Οἱ ἐπιτησίαι μόνον ἀποκλειστικῶς ἔ-
γραφον εἰς τὴν δημοτικὴν πάντοτε ἀνυπόθετος λέεται
ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτὴν μίαν μεγαλο-
φῶν ἰσχυρὰ διὰ τὴν ἰδρύσιν καὶ παγίωσιν καὶ μορφώσιν
τὴν γλῶσσαν κατὰ τρόπον σταθερὸν καὶ ἀμετάβλητον.
Ἀπὸ εἰκαστικῆς λοιπὸν ἤρχισεν ὁ ἀγὼν μεταξὺ
τῶν δύο ἀντιπάλων γλωσσῶν. Ἡ μεγάλη ἀδελφὴ ἢ
καθαρεύουσα προσεπάθει νὰ ἐπανακτήσῃ ὀλίγον κατ'
ὀλίγον τὴν παλαιὰν τῆς δόξαν. Οἱ ὑπεράγον θιασῶται
καὶ θαυμασταὶ τοῦ συστήματος αὐτοῦ, οἱ «πληβείους»
ἀποκαλοῦντες ὅλους τοὺς μὴ ἀποδεχομένους τὰς ἰδέας
τῶν ἐνόμισαν, ὅτι ἐφθασαν εἰς τὴν τελικὴν νίκην. Ἀλλ'
ὁ λαὸς δὲν τοὺς ἠκολούθησεν. Σήμερον δὲ χάνουσι τὸ
ἔδαφος κατὰ πᾶσαν ὥραν ἀκόμη.
Ἀναμφιβόλως δὲν πρέπει οἱ Ἕλληνας νὰ κηρυχθῶν
ἐχθροὶ τοῦ δημοτικοῦ τῶν ἰδιωμάτων ἀπολύτως. Πρέ-
πει μόνον νὰ κάμωσι χρῆσιν αὐτοῦ ἐν δέοντι. Ὁρί-
σθησιν ἀνωτέρω περὶ τῆς λυρικῆς ποιήσεως καὶ εἶπα ὅτι
ἡ δημοτικὴ εἶναι θαυμασιὰ προκειμένου περὶ τῶν δη-
μοτικῶν τραγουδιῶν περὶ τῶν λυρικῶν ποιημά-
των. Συμβιβάζεται ἀκόμη μετὰ τὸν διάλογον τῶν κο-
μωδιῶν, καὶ ἐν μέρει μετὰ τὸ διήγημα καὶ μετὰ
τὸ μυθιστόρημα. Ἀλλ' ἡ γλῶσσα αὐτὴ εἶναι πλέον ἢ
ἀνεπαρκὴς προκειμένου περὶ τῆς ἱστορίας ἢ τῆς ἐπι-
στήμης. Ὁ κ. Ψυχᾶρης εἰργάσθη ἐπιστημονικῶς καὶ
λογογραφικῶς πρὸς ὑποστήριξιν ἧς δημοτικῆς, ἢ μάλ-
λον τῆς «ἰδικῆς» τοῦ δημοτικῆς. Διότι καὶ αὐτὸς δὲν
συμφωνεῖ μετὰ τοὺς πολλοὺς ἐκ τῶν δημοτικιστῶν. Τὰ
παραδείγματά του εἶναι ἀξία λόγου. Βεβαίως Ἄλλ' οἱ
συλλογισμοὶ του καὶ τὰ επιχειρήματά του μοῦ ἐνθυ-
μίζον μίαν φράσιν τοῦ Σαίξπηρ, τὴν ὁποίαν παρ-
φῶσιντες δυνάμεθα νὰ τῷ εἰπωμεν:
— Ὑπάρχουν περισσότερα πράγματα εἰς τὴν τύχην
μᾶς γλώσσης παρὰ εἰς ὅλην τὴν φιλολογίαν σας!
Ὁ καλὸς ποιητὴς κ. Παλαμᾶς δημοσιεύει καθημε-
ρινῶς περὶ καλογραμμένα, ζωηρὰ, πλούσια, ἀπολαυ-
στικά. Ἀλλὰ τὸ γλωσσικὸν τοῦ συστήμα περιλαμβάνει
πολλὰ ἀνακατωμένα πράγματα. Καὶ εἰς χεῖρας ἀνα-
ξίων συγγραφέων τὸ σύστημα τοῦτο ναυαγεῖ. Ὁ κ.
Παλαμᾶς καὶ οἱ φίλοι του ἀνεδιήρσαν μερικῶς με-
σαιωνικοὺς κοιητὰς Ἕλληνας. Οἱ ποιηταὶ καὶ συγγρα-
φεῖς οὗτοι ἔλεγον σοφιστὰς παιδαγωγὸν πρῶτα. Ἄλλ' οἱ
νεοφώτιστοι ὀπαδοὶ ἐνεθουσιάζθησαν τόσον ὥστε
δικηρύχθησαν ὅτι ἡ ἀρχαιότης δὲν ἀξίζει τίποτε.
Αἱ πλάναι αὐταὶ εἶναι κοινότητες καὶ παρατηροῦνται εἰς
πλείστα φιλολογίας. Ἀλλὰ καλὸν καὶ φρονίμον θὰ
ἦτο νὰ μείνουν τὰ πράγματα εἰς τὴν θέσιν τῶν. Ὁ Σο-
φοκλῆς εἶναι Σοφοκλῆς καὶ ὁ δραματοποιὸς τῆς
«Θυσίας τοῦ Ἀβραάμ», τὴν ὁποίαν διηγήσεται ὁ κ. Παλα-
μᾶς εἶναι ὁ ἡμποροῦσε νὰ εἶναι. Ἦξιμα βεβαίως ὅτι
ὁ κ. Παλαμᾶς ἀναγνωρίζει ὅλην τὴν μεγαλειότητα τοῦ
ποιητοῦ τῆς «Ἀντιγόνης».
Πρὸς τί λοιπὸν ὅλα αὐτὰ; Καὶ ἐγὼ αὐτὸς ἐγοητεύ-
θην καὶ εἶμαι ἀκόμη γοητευμένος ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ
γαλλικοῦ μεσαιωνοῦ. Ἀλλὰ ποτὲ δὲν μοῦ ἤλθεν ἡ ἰδέα
νὰ φησίσαι εἰς τὴν ἰδιοτροπίαν μου αὐτὴν, τὴν τέχνην
ἐνὸς Ρακίνα καὶ ἐνὸς Βοσσουέτου. Ἀλλὰ παρατηρῶ,
ὅτι πολλοὶ ἐκ τῶν φοιτητῶν καὶ τῶν συγγραφέων, οἱ-
τινες πρὸς στιγμὴν ὀνομάσθησαν ἐν Ἑλλάδι «μαλλι-
αροὶ» δὲν ἀκολουθοῦσι τὸς πλάνας ταύτας. Ἄλλοι ἔξ
ἐναντίας ἐπιμένουν εἰς τὸ πεπλανημένον σύστημα τῶν.
Δύνανται τις νὰ φαντασθῇ, ὅτι τὸ πρόβλημα τῆς
γλώσσης ἐν τῇ νεωτέρῃ Ἑλλάδι θὰ εὖρη ἐντὸς ὀλίγου
τῶν εὐτυχῶν λύσιν, χάρις εἰς τὸν σημερινὸν διεξαγόμενον
πόλεμον. Μέχρι τοῦδε οἱ περισσότεροι ἐκ τῶν καθαρο-
λόγων κωπητῶν ἐπεξοργίζοντο δημοκρατικοποιήσαντες
καὶ δημοικαταλήκτοντες πελοπονητικῶν. Ὅστε τὸ ὕψος
τῶν ἀκόμη δὲν ἦτο ἀπογοῶν. Ἡ δημοτικὴ θὰ κατέβῃ
καὶ θὰ καταλάβῃ τὴν θέσιν τῆς. Καὶ ἡ καθαρεύουσα
τὴν ἰδικὴν τῆς. Ἔλεος, δύναμαι νὰ εἰπῶ: Τὸ γλῶσσι

κὸν ζήτημα ἐν Ἑλλάδι εἶναι ἀδύνατον νὰ λυθῇ. Ὁμοί-
αζει πρὸς τὸν γόρδιον ἔκτισον δεσμὸν τὸν ὅποιον ὁ
Μέγας Ἀλέξανδρος ἔκοψε διὰ τοῦ ξίφους του.
Πότε ἔσθ' ἡ ἑλληνικὴ φιλολογία θὰ εὖρη τὸν
Ἀλέξανδρόν της;

ΟΛΙΓΟΣΤΙΧΑ

Διαμένει εἰς τὰς Ἀθήνας ἀπὸ ἡμερῶν ὁ ἐν Μόσχῃ
συνεργάτης μας κ. Μιχαὴλ Λυκαρδοπούλου.

Εἰς τὸ φιλολογικὸν παράρτημα τῆς ρωσικῆς ἐφη-
μερίδος «Πριαζόβσκη Κράϊ» μετεφράσθη Στῆς ὄχθες
τοῦ ποταμοῦ τοῦ κ. Παύλου Νισβάνου, εἰς δὲ τὸ «Κου-
ριέρ» Ὁ Μολῆς τοῦ κ. Ζ. Α. Παπαντωνίου, δημοσι-
ευμένα καὶ τὰ δύο εἰς τὰ «Παναθηναῖα».

Ἀπέθανε ὁ διευθυντὴς τῆς ἑλληνικῆς σχολῆς Ὁ-
δησσοῦ καὶ ἐπόπτης τῆς Μαριασλείου Βιβλιοθήκης
Λύσανδρος Χατζηκωνσταντῆς.

Ἡ ἐν Τεργεστή ἐπιτροπὴ τοῦ κληροδοτήματος Δ.
Οικονομοῦ προκηρύττει τρία βραβεῖα ἐκ 2000 φράγ-
κων ἕκαστον διὰ τὴν ἐφετερινὴν περίοδον. Αἰτήσεις
ὑποβάλλονται μέχρι τέλους Δεκεμβρίου 1904. Διευθυ-
σις: Comunita Greco-Orientale, Trieste.

Αἱ εἰς τὸ Ἄργος ἀνασκευαί, αἱ γινόμεναι ὑπὸ τοῦ
ἀρχαιομάχου κ. Φολγράφ, ἀπεκάλυψαν τὸν ναὸν τοῦ
Δεισιδιδώτου Ἀπόλλωνος ἦτοι τρεῖς μικροὺς βωμοὺς
καὶ τὸ παρ' αὐτοῦ φρεῖον, περιέχον πλείστα μικρὰ ἀγ-
γεία. Αἱ ἐργασίαι ἐξακολουθοῦν.

Αἱ ἰταλικαὶ ἐφημερίδες πλέκουν καὶ πάλιν τὸ ἐγκώ-
μιον τοῦ Ἑλληνοῦ ὑμῶντοῦ Γ. Σ. Χατζηλουκά, ὁ ὁ-
ποῖος τελευταίως ἐπαῖξε τοὺς «Πουριτανούς» τοῦ
Μπελλίνι.

Τὸ γαλλικὸν περιοδικὸν «Γενικὴ Ἐπιθεώρησις τῶν
Ἐπιστημῶν» διοργανοῦν διὰ τὴν 14 Σεπτεμβρίου ἐκ-
δορὴν ἐκ Μασσαλίας διὰ τοὺς Ἁγίους Τόλους, Κύ-
προν, Ρόδον καὶ Ἀθήνας. Εἰς τὰς Ἀθήνας θὰ φθά-
σῃ τὴν 5 Ὀκτωβρίου ε. ν. θὰ ἐπισκεφθῶν τὰ μνη-
μεῖα καὶ θὰ ἐκδράμουν κατόπιν εἰς Τύρινθα, Μνη-
νας, Ἄργος κλπ.

Εἰς τὸ Ἱστορικὸν Μουσεῖον τῆς Μόσχας θ' ἀφι-
ερωθῇ μία αἴθουσα εἰς τὸν ἀπυθανόντα φιλόλογον Γε-
σοφ. Ἡ αἴθουσα Γεσοφ θὰ περιλάβῃ τὰ χειρόγραφα
του, τὰ ἔργα του καὶ μεταφράσεις αὐτῶν, καὶ ὅ,τι
σχετίζεται μετὰ τὴν τέχνην καὶ τὸν βίον τοῦ συγγραφέως.

Ὁ Ἰάπων θέλων νὰ ἐκδικηθῇ τὸν ἐχθρὸν του, ἀπ-
τοκτονεῖ ἔμπροσς εἰς τὴν θύραν του.

Εἰς τὰς Ἰνδίας ὑπάρχει δένδρον, τὸ ὅποιον ἀνθίζει
κάθε ἑκατὸν χρόνια.

Ἡ ἐν Ἰαπωνίᾳ ἐκδοτικὴ κίνησις ὑπερβάλλει τὴν ἐν
Γερμανίᾳ κατὰ 3-4000 τόμους ἑτησίως.

Τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Τόκιο κάμνει τὰς ἐκδόσεις
τῶν ἀνακοινώσεων του καὶ εἰς τὴν γερμανικὴν γλῶσσαν.

Ἐν ἀπὸ τὰ αἷτια τῆς τόσον διαδεδομένης σχοληκο-
ειτικῆς εἶναι ἡ κρεωφαγία.

Ὁ γάλλος ἰατρός Δημποσὲ ἐφαρμόσας τὴν μέθο-
δον τῶν ἀκτίνων X εἰς ἓνα τὸν ἀσθενῆ ἔχοντα ἐπὶ
δέκα ἔτη ἀπόστημα κακοφθοῦς φύσεως εἰς τὸ πρό-

σωπον, κατόρθωσε νὰ τὸν θεραπεύσῃ ἐντὸς τριῶν
μηνῶν. Ἡ πληγὴ ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐπούλωθη τε-
λείως.

Εἰς τὴν νεκρόπολιν τῆς Ταρκινίας ἀνεκαλύφθη τε-
λευταίως διάδημα τριῶν χιλιάδων ἐτῶν κατὰ τοὺς εἰ-
δημοῖας. Τὸ ἐν λόγῳ διάδημα, χρυσοῦν, καὶ διάφορα
ἄλλα ἀντικείμενα δείχνουν ὅτι ὁ τυρρηνικὸς πολιτισμὸς
ἦτο ὄχι μόνον κατὰ πολὺ ἀρχαιότερος ἀλλὰ καὶ
περισσότερον προηγμένος τοῦ ρωμαϊκοῦ πολιτισμοῦ.

Εἰς τὸ Λονδίνον γίνονται πειράματα νέας φωτο-
γραφικῆς μεθόδου. Ἡ φωτογραφία γίνεται ἐπάνω εἰς
φωτολινόλ. Ἡ εἰκὼν ἐπάνω εἰς τὸ φωτολινόλ εἶναι
ἐντελὸς διαφανῆς. Ὅταν τὴν βλέπωμεν μετὰ φῶς ἀντα-
νακλαστικὸν ἢ εἰκὼν δίδει τὴν ἐντυπωσιν εἰσιογρα-
φίας. Ἡ φωτολινόλ εἶναι ἀδιάβροχον καὶ δὲν κατα-
στρέφεται. Ἡ φωτογραφία δὲν κτρινίζει εἰς τὸ φῶς
καὶ φαίνεται ὑφασμένη εἰς τὸ φωτολινόλ. Ἡ μεγέ-
θυνσις τῆς φωτογραφίας γίνεται ὅπως καὶ μέχρι τοῦδε.
Ἡ νέα μέθοδος τηρεῖται μυστικῆ. Ἡ ἐφαρμογὴ τῆς
ἔμπορει νὰ παράσῃ μεγάλας ὑπηρεσίας εἰς τὸν διά-
κοσμον τῶν οἰκῶν, τοῦ θεάτρου κλπ.

Ἐγινε τελευταίως ἡ τριακοστὴ ἔκδοσις τοῦ ἔργου
τοῦ Ἐδμόνδου δὲ Ἀμίτσι II Cuore, δημοσιευθὲν
πρῶτῃν φορᾶν τὸ 1886 καὶ μεταφρασθὲν εἰς εἰκοσι
δύο γλώσσας, μετὰξὺ ἄλλων εἰς τὴν ἀραβικὴν καὶ τὴν
ἀρμενικὴν.

Ὁ Σαγκίεβιτς γράφει τριλογίαν ὑπὸ τὸν τίτλον Ἐπὶ
τοῦ πεδίου τῆς δόξης. Ὁ ἦρωας τῆς τριλογίας θὰ εἶ-
ναι ὁ βασιλεὺς Σοβιέσκ. Εἰς τὸν πρῶτον τόμον ὁ
Σοβιέσκ ἀναχωρεῖ διὰ τὴν Κρακοβίαν ἀνευφημούμε-
νος ὑπὸ τοῦ λαοῦ του. Εἰς τὸν δεύτερον τόμον θὰ
περιλάβῃ τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Σοβιέσκ. Εἰς τὸν τε-
λευταῖον, ὁ Σοβιέσκ ἐπιστρέφει δοξασιμένος εἰς τὴν
πατρίδα του.

Τὸ τελευταῖον δρᾶμα τοῦ Σνίτσοφ Ὁ ἔρμος δρό-
μος ἐπαίχθη εἰς τὴν Πετροῦπολιν ὑπὸ γερμανικοῦ
θείου καὶ λέγεται τὸ καλλίτερον ἔργον τοῦ βιενναίου
συγγραφέως.

Εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἐξεδόθησαν κατὰ τὸ τρέχον ἔτος
1904 ἕως τώρα 1859 μυθιστορήματα. Σκέψις γίνεται
νὰ φορολογηθῇ τὸ φιλολογικὸν αὐτὸ εἶδος.

Ἡ κορία Ζολᾶ ἐδῶρθη εἰς τὴν Ἐθνικὴν Βιβλιο-
θήκην τῶν Παρισίων τὰ χειρόγραφα τοῦ συζύγου
τῆς. Μόνον τὰ χειρόγραφα τῆς Νανᾶς καὶ τῆς Ἀλφ-
θίας δὲν εὐρέθησαν.

NEA BIBLIA

Ὁ ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΗΡΑΚΛΕΙΟΣ ὑπὸ Π. Καραλί-
δου.—Σύλλογος πρὸς διάδοσιν ὀφελίμων βιβλίων.—
Ἀθήναι 1904. Βασιλικὴ Τυπογραφία Ραφτάνη-Παπα-
γεωργίου σφ 16ον σελ. 87 δρ. 040.

Τὸν Ἡράκλειον, μίαν τῶν ἐπιβλητικωτέρων φυσιο-
γνωμιῶν τοῦ Βυζαντίου, ζωγραφίζει γεμάτον ἀπὸ φῶς
ὁ κ. Καραλίδης εἰς τὰς ὀλίγας σελίδας τοῦ βιβλίου
τοῦτου. Ὁ ἀπὸ ἀπλοῦ πολίτου ἀνελθὼν τὸν θρόνον καὶ
ἀγωνισθεὶς ὑπὲρ τοῦ ἔθνους του μετὰ συνέσειν καὶ φιλο-
πατρίαν, κατέκτησε διὰ τῶν σπανίων του ἀρετῶν ὡς
βασιλεὺς ὡς στρατιώτου, ὡς ἀνθρώπου τὴν υψηλὴν
θέσιν εἰς τὴν ὁποίαν τάσσεται ἐν τῇ ἑλληνικῇ αὐτο-
κρατορίᾳ.

ΤΑ ΛΥΡΙΚΑ ΑΠΑΝΤΑ ὑπὸ Φωκίωνος Πανά μετὰ

γλωσσολογικής μελέτης. Τόμος Α'. 'Εν 'Αθήναις, τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1904.

ΑΙ ΕΛΘΙΜΟΙ ΕΛΛΙΑΙ υπό Αλεξάνδρου Ν. Γεωργακοπούλου. 'Αθήναι 1904 τυπογραφείον "Νομικής" Α. Χ. Βεργιανίτου σφ. 8ον σελ. 62 δρ. 2.

ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΑΙ ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ μετά σχετικών αρχαιολογημάτων υπό Νίκου Α. Βέη. [Απόσπασμα εκ του Δελτίου της 'Ιστ. και 'Εθν. 'Εταιρίας της 'Ελλάδος]. Τυπογραφείον Π. Δ. Σακελλαρίου 1904.

ΝΑΥΠΛΙΟΥ ΚΑΙ ΜΟΝΕΜΒΑΣΙΑΣ ΛΑΤΙΝΙΚΑΙ ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ ΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ ΤΗΣ ΕΝΕΤΟΚΡΑΤΙΑΣ κριτικώς εκδιδομένην υπό Νίκου Α. Βέη. 'Αθήναι τυπογραφείον Π. Δ. Σακελλαρίου 1904.

ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑ τεύχος 2ον περιέχον διτλοῦν πίνακα της Τραπεζιούτος και άρθρα από του Μεσσηνίου ἀρτηρία μέχρι του Μόσταρ, ἐξ ὧν ἐκτενέστερα τὰ ἑξῆς: Μετάγγιαι, Μέταλλα, Μετάλλευμα, Μηλιαράκης, Μηνιγγαυμορραγία, Μηρνιασμός, Μητράκης, Μισαήλ, Μιστράς 'Εκαστον τεύχος τιμάται λεπτὰ 80, εἰς τὰς ἐπαρχίας λεπτὰ 90 εἰς τὸ ἐξωτερικὸν δρ. 1 'Εκδόται Μπέκ και Μπαρτ 'Αθήναι.

ΑΓΟΡΕΥΣΙΣ ἐνόμιον του 'Αρείου Πάγου ἐπὶ τῆς αἰτήσεως ἀναίρεσεως ἀλλοδαπῶν καταδικασθέντων ἐπὶ πολιτικῶ ἐγκλήματι τιμωρουμένων υπό του ἄρθρου 134 ἐδ. 2 Πον. Νόμου, υπό Δημοσθένους Τσιβανοπούλου, εισαγγελέως παρά τῷ 'Αρείῳ Πάγῳ. - 'Εν 'Αθήναις 1904 τυπογραφείον 'Αποστολοπούλου.

ΤΟ ΔΑΣΜΟΛΟΓΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ ΣΤΗΝ ΑΓΓΑΙΑ υπό Γ. Μαυρέτη. - 'Αθήναι τυπογραφείον "Ἑστία", Κ. Μάιστερ και Ν. Καργαδούρη 1904, σφ. 16ον, σελ. 42 δρ. 1.

Ο ΘΗΣΑΥΡΟΣ ΤΩΝ ΑΝΤΙΚΥΘΗΡΩΝ υπό Πολυβίου Ι. Κωνσταντινίδου, μετατύποις εκ του "Νέου 'Εθνους", - 'Εκ του ἐν Λάρνακι τυπογραφείου "Η Φιλοκαλία", 1904 σφ. 16ον σελ. 19 δρ. 2.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΚΑΙ ΚΡΙΤΙΚΑΙ ΑΠΟΔΕΙΞΕΙΣ ΤΗΣ ΘΕΟΤΗΤΟΣ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ υπό Δημητρίου Χ. Δανιήλ. 'Εν 'Αθήναις 1904.

ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ υπό Ρήγα Νικολαΐδου. Τόμος δεύτερος - Αἱ ἐνέργειαι του ζωϊκοῦ ὀργανισμοῦ. 'Εν 'Αθήναις τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1904.

ΝΕΑ ΟΔΟΣ εἰς τὰ αἰῶνια και σπουδαία της ἀν-

θρωπότητος ζητήματα. 'Υπό Νικολάου Κ. Βασιλείου. 'Εν 'Αθήναις τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1904.

ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΝ της ἀνονόμου μεταλλευτικῆς 'Εταιρίας "Ἡ Λοκρίς", 'Εν 'Αθήναις τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1904.

ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΝ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Τόμος Α. μέρος τρίτον υπό 'Ιωάννου Α. Βαλαωρίτου και Β. Δούκα. 'Εν 'Αθήναις τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1904.

ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΝ της Τραπεζῆς 'Αθηνῶν. 'Εν 'Αθήναις, τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1904.

ΝΕΟΣ ΕΛΛΗΝΟΜΗΜΩΝ τριμηναίον περιοδικὸν σύγγραμμα υπό Σπυρ. Π. Λάμπρου τόμος πρώτος-τεύχος Βον 30 'Ιουνίου 1904. 'Αθήνησιν, εκ του τυπογραφείου Π. Δ. Σακελλαρίου 1904.

Η ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ υπό Γεωργίου Α. Βλάμου. Ιατροῦ-Βιβλιοθήκη Μαρασλή. 'Εν 'Αθήναις τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1904.

ΧΗΜΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ. 'Εκθεσεῖς τῶν πεπραγμένων κατά τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1902-1903 υπό Αν. Κ. Χρηστομάνου. 'Εν 'Αθήναις, τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1904.

ΦΙΛΟΠΤΩΧΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ ΚΥΡΙΩΝ υπό την προστασίαν της Ἀγτῆς Μεγαλειότητος της βασιλείσεως - 'Εκθεσεῖς τῶν πεπραγμένων κατά τὰ ἔτη 1901, 1902 και 1903 'Αθήνησιν, τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1904.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΕΩΜΕΤΡΙΑΣ πρὸς χρῆσιν τῶν Γυμνασίων υπό 'Ιωάννου Ν. Λατζιδάκι. 'Εν 'Αθήναις, τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1904.

EINE NEUE HANDSCHRIFT DES DIGENIS AKRITAS von Karl Krumbacher, mit zwei Tafeln. München 1904 Verlag der K. B. Akademie der Wissenschaften in Commission des G. Franz'schen Verlags J. (Roth).

BULLETIN DE CORRESPONDANCE HELLENIQUE - Δελτίον 'Ελληνικῆς 'Αλληλογραφίας - I - VI. Vingt-huitième Année-Janvier-Juin 1904. 'Αθήνησιν, τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1904.

LE PORTUGAL LITTÉRAIRE D'AUJOURD'HUI par Philéas Lebeague Paris 1904 Bibliothèque Internationale d'édition E. Sansot et Cie 53 Rue Saint-André-des-Arts, fr. 1

ANNUAIRE 1904. - Ecole pratique des hautes études, Section des sciences historiques et Philologiques. - Paris Imprimerie Nationale 1904.

ΕΙΣ ΤΟ ΕΙΔΙΚΟΝ ΤΑ ΚΑΥΒΑΛΑ ΣΑΣ
21 ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 21

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ «ΕΛΛΑΣ»
('Εφημερίς οικονομολογική και πολιτική)
Εκδίδεται κατὰ Σάββατον
Δημοσιεύονται πλουσίαν και επίκαιρον οικονομολογικὴν ὕλην και χρηματιστικὸν πίνακα.
'Ιδιοκτῆτης και Διευθυντής: Γ. ΚΑΤΣΕΒΑΙΔΗΣ
Συνδρομὴ ἔτησια 'Ἐσωτερικὸν Δραχ. 20
'Ἐξωτερικὸν Φρ. Χρ. 20
Γραφεῖον: 'Εν 'Αθήναις, ὁδὸς Σταδίου 54.

„NEON ASTY“
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΣ ΕΦΗΜΕΡΙΣ
Διευθυντής: Δ. ΚΑΚΙΑΜΑΝΟΣ
Δέκα συντάχεται και δλοκλήρον ἐπιτελεῖσιν συνεργατῶν
'Αθρα ἐπὶ ὅλων τῶν ζητημάτων της ἡμερας, εἰδήσεις ἀκριβέσταται,
Τηλεγραφήματα ἐξ Ἐβρώπης
Τὸ ποικιλοτέρον 'Αθηναϊκὸν φύλλον.
ΤΙΜΗ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ
Ἐσωτερ. Τρίμηνο Δρ. 8. - Ἐξάμηνο Δρ. 16. - Ἐτησια Δρ. 30
'Ἐξωτερικὸν. Ἐξάμηνο Χρ. φρ. 25. - Ἐτησια Χρ. φρ. 45.
Αἱ συνδρομαὶ ἀποστέλλονται πρὸς τὴν Διεύθυνσιν
(ὁδὸς Βουλῆς ἀριθ. 61)

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΚΑΙ ΖΑΧΑΡΙΟΥ
ΕΛΘΙΜΑ ΚΑΙ ΠΟΤΑ
ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 21
ΟΙΚΙΑ ΒΟΥΡΟΥ ΑΘΗΝΑΙ

ΤΑ ΚΑΛΥΤΕΡΑ ΚΑΙ ΝΟΗΟΤΕΡΑ ΕΙΔΗ

„ΝΑΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΣ“
(Εἰκονογραφημένον ναυτικὸν περιοδικὸν)
Τὸ μόνον καθ' ὅλην τὴν Ἀνατολήν
ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ
Συνδρομὴ ἔτησια 'Ἐσωτερικὸν δραχ. 10
" " " 'Ἐξωτερικὸν φρ. χρ. 10
Αἱ συνδρομαὶ ἀποστέλλονται
κ. Κ. Αἰγέρον 'Αθήνας.

ΓΑΛΑΚΤΟΠΩΛΕΙΟΝ
Γ. Γ. ΤΟΥΛΙΑΜΟΥ & ΣΑΣ
Ὁδὸς Γ. Σεπτεμβρίου 22
ὍΛΑ ΤΑ ΓΑΛΑΚΤΕΡΑ ΕΙΔΗ
ΓΑΛΑ ΑΓΝΟΤΑΤΟΝ
ΠΡΟΣ 80 ΔΕΠΤΑ Η ΟΚΑ
ΜΙΑ ΔΟΚΙΜΗ ΑΡΚΕΙ
ΔΙΑ ΝΑ ΣΑΣ ΠΕΙΣΗ

**ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ ΚΑΙ ΝΕΥΡΟΛΟΓΙΚΗ
ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ**

Μηνιαίων Επιστημονικών περιοδικών

Συντάκτης και Διευθυντής

ΣΤ. ΒΑΒΙΑΝΟΣ

Νευρολόγος και ψυχίατρος

Γραφεία: 16 οδός Ζηνωνος 16 εν Αθήναις

Συνδρομή έτησια δρ. 6 εξωτερικῶ φρ. 2. 6

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ: Υπνωτισμός, Πνευματισμός, ψυχοπαίδευσις, Υγιεινή του πνεύματος, Εργασματολογική Ανθρακωλογία, Ψυχοθεραπεία, Ηλεκτροθεραπεία, Κοινωνιολογική Φρενολογία, Ιατροδικαστική Ιστορία της Ψυχιατρικής, Φυσιολογική Ψυχολογία κλπ. κλπ.

“ΑΤΛΑΣ,, ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΣ

Εφημερίς περιοδικών βιβλίων

ΑΘΗΝΑΙ—139 ΟΔΟΣ ΑΙΟΛΟΥ 139

Όπου και τα Γραφεία του “Χρόνου”

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ

Αθήνας και Πειραιά έτησια Δρ. 5.— Εξώμηνοι Δρ. 2.50

Επαρχίας μόνον έτησια 7.—

Εξωτερικῶν φρ. 2. 8.—

Αι διαφημίσεις διτίθενται εις ιδιαίτερας συμφωνίας

Εξ όλων των περιοδικῶν δ. ΑΤΛΑΣ, τῆς και

νιάζει ιδιαίτερον και ἄλλως προτιθέμενον σύστημα διαφημίσεων ἱκανοποιούν ἄλλας τὰς ἀπαιτήσεις

Σχολαί

- Προπαιδευτική
- Γεωργική
- Βιομηχανική
- Μεταλλευτική
- Μηχανουργική
- Εμπορική
- Ναυτική

φοίτησις διετής — διδάκτρα έτήσια δρ. 325-485. Διάρκεια μαθημάτων από 15 7/8 βρῶν - 15 Ιουνίου.

Ομοιογραφίον Γαλλικόν: τροφεία έτησια δρ. 1200.
Επεριανά μαθήματα ξένων γλωσσῶν, μηνιαία διδάκτρα Δρ. 5.
ΔΕΛΤΙΟΝ μηνιαίων των προόδων της γεωργίας, βιομηχανίας κλπ. κυκλοφορούν εις 12.500 αντίτυπα (συνδρομή έτησια δρ. 2.)

Όλοι οι εγγραφόμενοι συνδρομηταί των « Παναθηναίων » λαμβάνουν δωρεάν τα « Μυθιστορήματα και Διηγήματα » — έκδοσις « Παναθηναίων » — τόμον περιέχοντα την « Βάρεγκαν Όλέσσοβα » μυθιστόρημα Μαξίμ Γόρκυ μετάφρ. Γρ. Ξενοπούλου και 10-15 ξένα διηγήματα, κατά μετάφρασιν διαφόρων συνεργατών μας.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Κεφάλαιον εταιρικόν 10.000.000.— Αποθέματινών 4.700.000.

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ εν Πειραιεί, Πάτραις, Βόλω, Σόρω, Καλάμαις, Αλεξανδρούπολιν και Ηρακλείω Κρήτης.

Προεφλήσεις, εισπράξεις γραμματίων, προκαταβολαί επί χρεωγράφων και έμπορευμάτων Τροχ/νοι λ/σμοί ήγγυημένοι, Φόκαξις χρεωγράφων, Ένοικίαισις χρηματοκιβωτίων εις ιδιώταις.
ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ εις χρυσόν ή τραπεζογραμμάτια:
3% εις πρώτην ζήτησιν.— 3 1/2% απόδοσις μετά 6 μήνας.— 4% μετά εν έτος.— 5% μετά δύο έτη και επέκεινα.
ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΝ λειτουργούν καθ' εκάστην. πρὸς 4%.

N. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ N. CONSTANTINIDES

ΕΜΠΟΡΟΠΡΑΠΤΗΣ

MARCHAND-TAILLEUR

30 — Όδός Σααδίου — 30

30 — Rue de Stade — 30

ΑΓΓΛΙΚΑ ΥΦΑΣΜΑΤΑ Α. ΓΚΑΝΙΕΡ & ΣΙΑ

ETOFFES ANGLAISES A. GAGNIERE & Co

Ειδικός κόπτης δι' ένδυμασία Κυριῶν.

Costumes-tailleur pour Dames.

THE GRESHAM LIFE ASSURANCE SOCIETY LIMITED
ΑΓΓΛΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΖΩΗΣ ΓΚΡΕΣΑΜ
ΕΓΡΑ: ST MILDRED'S HOUSE POULTRY, LONDON
ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΕΝ ΛΟΝΔΙΝΩ ΤΩ 1848
ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΗ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΔΙΑ Β. ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΟΣ

Ενεργητικῶν	Δραχ. Άγγλ.	8,279,970	Δραχ.	331,198,800
Ετήσιον ελαδῆμα		1,311,091		52,443,636
Πληρωθέντα ποσά		18,673,030		746,921,200

ΣΥΝΑΨΙΣ ΑΣΦΑΛΕΙΩΝ ΕΙΣ ΔΡΑΧΜΑΣ
ΤΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΗΡΙΑ ΕΚΔΙΔΟΥΝΤΑΙ ΕΛΛΗΝΙΣΤΙ

Όστις δ' ασφαλιζόμενος να είνε εν γνώσει των ὄρων ἐφ' οἷς ασφαλιζεται.
Συμμετοχή των ασφαλιζομένων κατά 90% εις τὰ κέρδη.
Ασφάλεια ἰσθβίου, μεταί, προκιοδοτήσις κλπ.

Υποκατάστημα διὰ την Ελλάδα εν Αθήναις οδός Κοραή 5.

Διευθυντής: **Β. Α. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ** Νομικός Σύμβουλος
Γραφεῖον της Εταιρίας εν Ελλάδι: **Η ΙΟΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ** Δ. ΡΑΛΛΗΣ βουλευτής κλπ.

ΤΑ ΚΑΛΥΤΕΡΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

Καλλιτεχν. Διακοσμήσεις Οικοδομῶν

***Αδελφοί Ρόδοι**, ὁδὸς Βουλῆς 8.

Κολώνια

Κ. Βελισάριος, ὁδὸς Σταδίου, 67.

Κοιμώσεις Κυριῶν

Κ. Βελισάριος, Λεωφόρος Πανεπιστημίου, 4.

Μοδές

***Ἐμεῖον**, Ἐργοστάσια φρεμάτων, πλαγιοφωριῶν, ἀσπροφρούχων, στηθοδέσμων (corsets) πλῆν, ὄλοι οἱ τελευταῖοι νεοτερισμοί, Γαλλίδες ράπτριαι, καὶ ράπται, αἱ Mlles Jeanne, Henriette, Clémence κλπ.

Μαγαροὶ Λιφτέ

Ἰωάννης Γ. Χαλδούσης, ὁδὸς Πανεπιστημίου 67.

Γαλακτοκομεία

Ι. Χρυσάνη, ὁδὸς Φιλελλήνων 4.

Α. Τριανταφυλλίδου, ὁδὸς Ἠλείου 67.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΜΠΕΔΟΚΛΕΟΥΣ

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΟ 1888

ΑΘΗΝΑΙ-ΣΟΦΟΚΛΕΙΟΝ ΤΜΗΜΑ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΝ

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑ. Ἐκδοσις ἐπιτάγῶν ἐκ τοῦ Ἐξωτερικοῦ. Ἀγοραπωλησία συναλλαγματικῶν, ἐπιστολῶν, χρυσῶν, ἔργων τραπεζικῶν γραμματικῶν καὶ τίτλων. **ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ** συναλλαγματικῶν, τίτλων καὶ τοκομεριδίων ἐνταῦθα καὶ ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ.

ΔΑΝΕΙΑ. Προκατάβολοι ἐκ χειρῶν Ἀγορασμοῦ τρεχομένων.

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ: 3 1/2% ὀψ. ἔτησις, ἀπόδοσις ἐκ πρώτης ἡμέρας. 4% ὀψ. ἔτησις, ἀπόδοσις ἐκ πρώτης ἡμέρας. 4 1/2% ὀψ. ἔτησις, ἀπόδοσις ἐκ πρώτης ἡμέρας. 5% ὀψ. ἔτησις, ἀπόδοσις ἐκ πρώτης ἡμέρας.

ΦΥΛΑΞΙΣ ΤΙΤΛΩΝ ΚΑΙ ΤΙΜΑΛΟΦΩΝ ἐκτὸς Ἑλλάδος, ἀσφαλιστοί.

ΤΜΗΜΑ ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΕΩΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ἐκ ἀνατοκισμῶ. **ΜΗΝΙΑΙΑ ΔΟΣΕΙΣ** πρὸς ἀγορὰν λαχ. διβλογιῶν τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος.

ΤΜΗΜΑ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΥ

Ἀγοραπωλησία τίτλων ἐνταῦθα καὶ ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ ἐκ ἀπλῆς μετῆται.

ΤΜΗΜΑ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

ΠΑΝΡΟΦΟΡΙΑ ΕΜΠΟΡΙΚΑΙ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑΙ παντὸς εἶδους ἐμπορευμάτων, μηχανῶν, μεταλλῶν, χημικῶν, κλπ. **ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΙΑ ΟΙΚΟΝ.** **ΔΕΡΜΑΤΑ ΚΑΤΕΡΓΑΣΜΕΝΑ** Βερσαλλεῖου Μασάτου.

ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΣΟΝΕ New-York Γενικὸν Πρακτορεῖον ἐν Ἑλλάδι.

ΝΕΟΝ

ΦΩΤΟΣΤΙΓΜΟΓΡΑΦΕΙΟΝ

ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

20 Ὀδὸς Νικίου 20

Ἀναλαμβάνομεν τὴν κατασκευὴν φωτοστυγγραφικῶν δι' ἐφημερίδας, περιοδικὰ, καὶ ἐν γένει παντὸς εἶδους καλλιτεχνικῶν ἐκτενώσεως. Ἡ ἐργασία ἐκτελεῖται ἐπὶ τῶν μετάλλων Ζη. κού, Χαλκοῦ ἢ Ὀρειγάλου. Τελεῖα ἀπόδοσις τῶν ἡμισίων καὶ τῆς φυσικότητος τῆς φωτογραφίας.

Τιμαὶ ἐκτὸς παντὸς συναγωνισμοῦ.

Θ. Μολανάς

ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΑ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΜΕΝΑ

Γ. Ι. ΡΑΖΗ

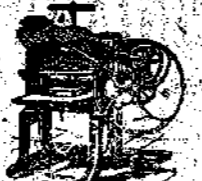
Ἀθῆναι—ὁδὸς Σταδίου—Ἀρσακίου

Ἄγροθ, Πάλησις, Ἀνταλλάγη.

TIMBRES-POSTE USÉS

G. I. RASIS

Athènes, Rue Stadion, Arsakion

ΒΙΒΛΙΟΔΕΤΕΙΟΝ & ΓΡΑΜΜΟΓΡΑΦΕΙΟΝ

ΣΠΥΡ. ΑΜΗΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ

Ἀθῆναι, ὁδὸς Κολοκοτρώνη, 7.

Ἔργασια καλλιτεχνικῆ. — Ὑλικὰ τέχνης. — Τιμαὶ συγκαταβατικαί.

Αἴτων

Ὀργανὸν Ἐστῆνης τῶν ἠθικῶν καὶ ὀλικῶν δυνάμεων τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους.

Παρίγον καθ' ἑξῆς πάλαιαν εἰκόνα τῆς ἐν τῇ Ἀνατολῇ καθ' ἑθνοῦ καὶ ἰδίᾳ ἐν τῇ Ἰλλυρικῇ γεωσύνθεσιν, φυλετικῆς καὶ πολιτικῆς κινήσεως δι' ἀνταποκρίσεσιν ἐκ πάσης γωνίας τῶν Ἑλληνικῶν χωρῶν, διὰ στατιστικῶν πληροφοριῶν κληθυσμῶν, γλώσσας, σχολείων καὶ παρακολούθησιν τῆν ὀλικῆν καὶ ἠθικὴν πρόδοσιν τοῦ ἔθνους ἐν Ἠλείου, Ἀλβανίᾳ, Μακεδονίᾳ, Θράκῃ, ταῖς νήσοις καὶ τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ.

Ἐκδίδεται κατὰ παρασκευῆν

Ἀθῆναι τῆς **Ι. ΔΑΜΠΡΙΑΝΗΣ**, Δραγῶρος. **Συνδρομὴ** ἐτησίᾳ προσηλμ. | Ἐν Ἑλλάδι Δρ. 10 | Ἀλλοδαπῆς Φρ. χρ. 10

Ὀδὸς Ἴπποκράτους, 5.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ"

Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΥ

ΑΘΗΝΑΙ—ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 44

ΟΛΑ ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΚΑΡΟΛΟΣ ΜΠΕΡΙΓΓΕΡ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΟΣ ΤΗΣ ΑΓΑΝΗΣ

Διασταυρώσεως ὁδῶν Νικίης καὶ Ἐρμού.

Φωτογραφία παντὸς εἶδους. Μεγεθύνσεις χρωματισταὶ με παστέλ.

Εἰς τὸ **ΕΙΔΙΚΟΝ** ΤΑ ΚΑΛΥΤΕΡΑ ΣΑΣ

21 ὈΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 21

1934 ΟΤΙΣ ΔΙΕΥΘΥΝΑΠ ΑΤ

ΜΟΥΣΙΚΟΣ ΚΑΙ ΔΡΑΜΑΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ
ΥΠΟ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΝ
ΤΗΣ Α. Υ. ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΟΠΑΙΔΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ

Ἡ Διεύθυνσις τοῦ Ὀδοῦν ἠνωστοποιεῖ δι' αἱ ἐργασίαι τῶν παλαιῶν καὶ νεῶν μαθητῶν διὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1904—5 ἀρχοῦντι τῇ 2 Σεπτεμβρίου ἐ. ε. καὶ λήγουσι διὰ μὲν τοὺς παλαιούς τῃν 11 Σεπ. διὰ δὲ τοὺς νεοὺς τῃν 15 ἰδίου. Ἡ ἐναρξίς τῶν μαθημάτων τῶν παλαιῶν μαθητῶν γίνεται αὐθημέραν.

Οἱ μὴ δυνάμενοι νὰ παρουσιασθῶσιν αὐτοπροσώπως δύνανται δι' ἐπιστολῆς ἢ δι' ἀντιπροσώπου νὰ ὑποβάλωσι τὴν περὶ ἐγγραφῆς αἰτήσιν των, ἀποστέλλοιτες δραχμὰς 1 διὰ δικαίωμα ἐγγραφῆς, ἐκδόσεως καὶ ἐνδεικτικῶν. Οἱ προσερχόμενοι μετὰ τὴν λήξιν τῆς ἀνω ὁριζομένης προθεσμίας ὑποβάλλονται εἰς πρόσθετον πληρωμὴν δικαίωματος ἐγγραφῆς ἑξακτῶν δραχμ. 5, γίνονται δὲ δεκτοὶ μόνον ἐὰν ὑπάρχουν ὅσοι κεναὶ ἢ δὲν καπερινοδοθῆναι ἢ πρόσδος τῶν ἀλλῶν μαθητῶν.

Ὅσοις ἐκ τῶν παλαιῶν μαθητῶν δύνανται νὰ ἀνανεύσῃ τὴν ἐγγραφὴν, τῶν ἀπὸ τῆς προσαγωγῆς τοῦ ἐνδεικτικοῦ του.

Κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1904—1905 θέλωσι λειτουργήσῃ αἱ ἑξῆς σχολαί:

Ὄργανικὴ σχολή. Κλασσικὴ μὲν βαλὼν ἄρφα, εἰρηθεῖα δὲ γὰνὰ, πνευστὰ καὶ κρουστὰ.

Ὄδική σχολή. (Μονωδία, Χοροδία).

Δραματικὴ σχολή, Ἀπαγγελία-ἰστορικῆς διὰ τὸ δράμα καὶ μελόδραμα.

Θεωρητικὴ σχολή. Ἁρμονία-Ἀντιστῆσις.

Προκαταρκτικαὶ σχολαὶ Θεωρητικῆς καὶ Ὄργανικῆς Σχολῆς Βοστανικῶν.

Ἐκκλησιαστικὴ σχολή, κατὰ τὸ ἐγκριθὲν πρόγραμμα τῶν μαθημάτων ἐπὶ τῆς ἑταῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ἑσπερινὴ Σχολή Χοροδίας. — Ἑσπερινὴ Σχολή πνευστῶν ὄργανων.

Τῶν δικαίωματος τῆς δωρεᾶν φοιτήσεως ἀπολαμβάνουσι ἐκτὸς τῶν μαθητῶν, τῶν ἐχόντων τὰ ὑπο τοῦ Κανονισμοῦ ἐπαυτοῦμενα προσόντα, καὶ οἱ μαθηταὶ τῶν ἐσπερικῶν σχολῶν χοροδίας καὶ πνευστῶν ὄργανων, καταβάλλουσι δὲ δικαίωμα ἐγγραφῆς μόνον δραχμὰς 2.

Διὰ πᾶσαν περαιτέρω πληροφορίαν ἀπευθύνεσθαι εἰς τὰ γραφεῖον τῶν Ὀδοῦν καὶ ἐπιστολῆν εἰς τῆς 9—12 π. μ. καὶ ἀπὸ τῆς 4—7 π. μ.

Ὁ Διεύθυνσις
Γ. Ν. ΝΑΖΟΣ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΚΑΙ ΖΑΧΑΡΙΟΥ

Εἰς τὸ **ΕΙΔΙΚΟΝ** ΤΑ ΚΑΛΥΤΕΡΑ ΣΑΣ

21 ὈΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 21

ΟΙΚΙΑ ΒΟΥΡΟΥ ΑΘΗΝΑΙ

ΤΑ ΚΑΛΥΤΕΡΑ ΚΑΙ ΝΟΗΤΕΡΑ ΕΙΔΗ

ΓΑΛΑΚΤΟΠΩΛΕΙΟΝ

Γ. Ι. ΓΟΥΔΙΕΛΑΜΟΥ & ΣΥΣ

Ὀδὸς Γ. Σεπτεμβρίου 22

ΟΛΑ ΤΑ ΓΑΛΑΚΤΕΡΑ ΕΙΔΗ ΓΑΛΑ ΑΓΝΟΤΑΤΟΝ ΠΡΟΣ 80 ΛΕΠΤΑ Η ΟΚΑ

ΜΙΑ ΔΟΚΙΜΗ ΑΡΚΕΙ ΔΙΑ ΝΑ ΣΑΣ ΠΕΙΣΗ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΛΕΞΙΚΑ

ΠΑΝΤΑ ΕΠΙ ΑΡΙΣΤΟΥ ΧΑΡΤΟΥ ΤΥΠΩΜΕΝΑ

ΛΕΞΙΚΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛ. ΓΛΩΣΣΗΣ ὑπὸ Δ. Δ. Σακελλαρίου Τόμοι 3.	πλ.	4400	δρ.	48
ΛΑΤΙΝΟΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ὑπὸ Ε. Δ. Τσακαλάτου	»	780	»	10
ΕΛΛΗΝΟΛΑΤΙΝΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ὑπὸ Ε. Δ. Τσακαλάτου	»	972	»	12
ΟΜΗΡΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ὑπὸ Δ. Ι. Ὀλυμπίου	»	360	»	6
ΓΑΛΛΟΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ὑπὸ Ν. Κομποπούλου	»	1087	»	11
ΕΛΛΗΝΟΓΑΛΛΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ὑπὸ Ν. Κομποπούλου	»	1100	»	11
ΑΓΓΛΟΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ὑπὸ Ι. Πεσβάνογλου	»	1087	»	11
ΕΛΛΗΝΟΑΓΓΛΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ὑπὸ Ι. Πεσβάνογλου	»	1009	»	11
ΓΕΡΜΑΝΟΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ὑπὸ Δ. Ν. Γιάνναρη	»	1146	»	10
ΕΛΛΗΝΟΓΕΡΜΑΝΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ὑπὸ Ρ. Ρουσοπούλου	»	1080	»	10

Ἐδριάζονται ἐν τοῖς κορυφαίοις βιβλιοπωλείοις καὶ ἐν τῷ βιβλιοπωλεῖο
Π. Δ. Σακελλαρίου, ὁδὸς Ἀσκούρου 8.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΟΛΩΝ & Σ'

ΟΙΝΟΙ, ΠΑΥΠΟΤΑ, ΚΟΝΙΑΚ, ΒΕΡΜΟΥΘ
κτλ.

Ἀνώτατα βραβεῖα καὶ διπλώματα τιμῆς εἰς τὰς διαφόρους Ἐκδόσεις οἱ μόνοι δὲ εἰς τὴν τελευταίαν Ἐκδοσιν τοῦ 1900 τῶν Παρισίων λαβόντες δύο Μεγάλαι Βραβεῖα (Grand prix).

ΤΑ ΠΑΠΟΥΤΣΙΑ ΣΤΟ ΧΕΡΙ

Ἵππουργοὶ καὶ τμηματάρχαι καὶ πάντες οἱ τοῦ δημοσίου καὶ ἐπιχειρήσεων καὶ ἰδιωτῶν ὑπάλληλοι, μὴ φοβησθε, δὲν πρόκειται νὰ πάρετε τὰ παπούτσια στὸ χερί ἀπὸ τοὺς προϊσταμένους σας. Ἀλλὰ πρόκειται περὶ τῶν ὑποδημάτων τοῦ κ. Σαρδιάκου τῶν ὁποίων ἡ τελειότης ὑπὸ ἐποφῆν κομψότητος καὶ ἐργασίας καὶ στερεότητος εἶνε τοιαύτη, ὥστε οἱ φιλόκαλοι πελάται του, λυποῦμενοι νὰ ποδοπατήσουν ἀριστοτεχνήματα τῆς τέχνης, τὰ κρατοῦν ἐπι πλὴν εἰς τὰς χεῖράς των θανατοῦντες αὐτά. Νομίζετε, ὅτι εἶναι ὑπερβολή; Περάστε ἀπὸ τὸ ὑποδηματοποιεῖον του καὶ θὰ βεβαιωθῆτε.

Ἐ ὑφίσταται εἰς τὴν ὁδὸν Προαστείου ἀρ. 10

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΞΑΓΩΓΗ 1000 ΟΚΛΩΝ

ΚΟΛΩΝΙΑ

ΜΑΤΘΑΙΟΥ Φ. ΓΕΩΡΓΑΝΤΑ

Βραβεῖα Παγκοσμίου Ἐκδόσεως Παρισίων καὶ Ἀ. Ὀλυμπιακῆς Ἀθῆνῶν. Ἡ καλύτερά, πλέον ἀρωματικὴ καὶ ἡ μάλιστα κατάλληλος διαλύτης, Ἐντρίβας κ. λ. π.

ΠΩΛΕΙΤΑΙ ἕνυμα καὶ εἰς φιαλίδια ἀντὶ δρχ. 4 τὴν ὀνῆαν

Διακινῶς καὶ χονδρῶς

Ἐν Ἀθήναις, εἰς τὸ Κουρείον ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΚΑΡΓΑΔΟΥΡΗ ὁδὸς Σταδίου 8.

Ἐν Πειραιεὶ, παρὰ τὸν κατάσκευαστὴν ΜΑΤΘΑΙΩ Φ. ΓΕΩΡΓΑΝΤΑ ὁδὸς Φίλωνος 86.

Τὸ ἀρχαιότερον ἐργοστάσιον Κολωνίας Ἰδρυθέν τῷ 1884

ΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΟΝ ΠΑΛΛΗ & ΚΟΤΖΙΑ

Ὀδὸς Ἐρμού, Ἀθήναι

Πλούτος γραφικῆς ὀψίλης — Ἐντυπὰ καὶ ἐπισκευηθῆνα καλλιτεχνικά — Ἐργοστάσιον φακέλων τέλειον — Χαρτῆς τυπογραφικῆς λευκῆς καὶ ἐξοφῆλων παντὸς εἶδους καὶ ποιότητος.
Ἐθνηνία, ταχύτης, ἀκριβεία